

REQUEST FOR QUOTATION (RFQ)

NAME & ADDRESS OF FIRM:	DATE: 5 October 2015
	REFERENCE:

Dear Sir / Madam:

We kindly request you to submit your quotation for the **development of the specialized software for NAC** as detailed in Annex 1 of this RFQ. When preparing your quotation, please be guided by the form attached hereto as Annex 2.

Quotations may be submitted on or before **19 October 2015, 10:30 (Moldova local time)** and via e-mail or courier mail to the address below:

United Nations Development Programme in Moldova
131, 31 August 1989 Street, MD-2012 Chisinau, Republic of Moldova
Attention: Registry Office/Procurement
tenders-Moldova@undp.org

Quotations shall be submitted in English or Romanian duly signed and stamped and shall be marked with the note **"RfQ15/01135: Development of specialized software - NAC Project"**.

Quotations submitted by email must be limited to a maximum of 5MB, virus-free and no more than 5 email transmissions. They must be free from any form of virus or corrupted contents, or the quotations shall be rejected.

It shall remain your responsibility to ensure that your quotation will reach the address above on or before the deadline. Quotations that are received by UNDP after the deadline indicated above, for whatever reason, shall not be considered for evaluation. If you are submitting your quotation by email, kindly ensure that they are signed and in the .pdf format, and free from any virus or corrupted files.

Please take note of the following requirements and conditions pertaining to the supply of the abovementioned services:

Exact Address of Delivery Location	National Anti-Corruption Centre, 198 Stefan cel Mare Str., MD-2004 Chisinau, Moldova
Latest Expected Delivery Date and Time	☒ As per Delivery Schedule indicated in Annex 1
Preferred Currency of Quotation	☒ United States Dollars
Value Added Tax on Price Quotation	☒ Must be exclusive of VAT and other applicable indirect taxes
After-sales services required	☒ Delivery

Deadline for the Submission of Quotation	19 October 2015, 10:30 (Moldova local time)
All documentations, including catalogs, instructions and operating manuals, shall be in this language	☒ English ☒ Others: Romanian or Russian
Documents to be submitted	☒ Duly Accomplished Form as provided in Annex 2 and in accordance with the list of requirements in Annex 1. ☒ Company profile (short info up to 1 page) ☒ Portfolio of the implemented projects ☒ Detailed description of the company (experience, human resources, capacity of management and technical in the area, etc.) ☒ Copies of the company's documents (registration certificate, VAT certificate, statute, contract of formation) ☒ Certificate to confirm no debt to National Public Budget ☒ CVs of the project's key personnel ☒ Detailed description of the similar information/software solutions ☒ Conditions to assure the guarantee and technical assistance ☒ Estimation of the activities and its duration, including operating hardware restrictions
Period of Validity of Quotes starting the Submission Deadline Date	☒ 60 days In exceptional circumstances, UNDP may request the Vendor to extend the validity of the Quotation beyond what has been initially indicated in this RFQ. The Proposal shall then confirm the extension in writing, without any modification whatsoever on the Quotation.
Partial Quotes	☒ Not permitted
Payment Terms	☒ 100% upon complete delivery of services
Liquidated Damages	0.1% of contract for every day of delay, up to a maximum duration of 10 calendar days. Thereafter, the contract may be terminated
Evaluation Criteria	☒ Technical responsiveness/Full compliance to requirements and lowest price ¹ ☒ Company with permanent subsidiaries/local consortium partner/subcontractor in Moldova: i) minimum 5 (five) years' experience in the similar field; ii) at least 2 projects experience of development of the complex information/software solutions for the Central Public Authorities and Local Public Authorities of Moldova ☒ Team leader/Project manager: <ul style="list-style-type: none"> - Minimum 5 years of similar projects experience ☒ Technical coordinator: <ul style="list-style-type: none"> - Bachelor degree in ICT - Minimum 3 years of developing of the information systems ☒ System architect:

¹ UNDP reserves the right not to award the contract to the lowest priced offer, if the second lowest price among the responsive offer is found to be significantly more superior, and the price is higher than the lowest priced compliant offer by not more than 10%, and the budget can sufficiently cover the price difference. The term "more superior" as used in this provision shall refer to offers that have exceeded the pre-determined requirements established in the specifications.

	<ul style="list-style-type: none"> - Bachelor degree in ICT - Minimum 3 years of developing of the information systems ☒ System analyst: <ul style="list-style-type: none"> - Bachelor degree in ICT - Minimum 3 years of analysis and developing of the information systems ☒ Language of communication, documentation, software interface, training, technical support is Romanian. Excellent knowledge of the Romanian language ☒ Full acceptance of the PO/Contract General Terms and Conditions
UNDP will award to:	☒ One and only one supplier
Type of Contract to be Signed	☒ Institutional Contract/Purchase Order (PO)
Conditions for Release of Payment	☒ Written Acceptance of Services based on full compliance with RFQ requirements
Annexes to this RFQ	☒ Specifications of the Services Required (Annex 1) ☒ Form for Submission of Quotation (Annex 2) ☒ General Terms and Conditions / Special Conditions (Annex 3). Non-acceptance of the terms of the General Terms and Conditions (GTC) shall be grounds for disqualification from this procurement process.
Contact Person for Inquiries (Written inquiries only)	Alexei Munteanu, Project Associate, alexei.munteanu@undp.org Any delay in UNDP's response shall be not used as a reason for extending the deadline for submission, unless UNDP determines that such an extension is necessary and communicates a new deadline to the Proposers.

Services offered shall be reviewed based on completeness and compliance of the quotation with the minimum specifications described above and any other annexes providing details of UNDP requirements.

The quotation that complies with all of the specifications, requirements and offers the lowest price, as well as all other evaluation criteria indicated, shall be selected. Any offer that does not meet the requirements shall be rejected.

Any discrepancy between the unit price and the total price (obtained by multiplying the unit price and quantity) shall be re-computed by UNDP. The unit price shall prevail and the total price shall be corrected. If the supplier does not accept the final price based on UNDP's re-computation and correction of errors, its quotation will be rejected.

After UNDP has identified the lowest price offer, UNDP reserves the right to award the contract based only on the prices of the services in the event that the transportation cost (freight and insurance) is found to be higher than UNDP's own estimated cost if sourced from its own freight forwarder and insurance provider.

At any time during the validity of the quotation, no price variation due to escalation, inflation, fluctuation in exchange rates, or any other market factors shall be accepted by UNDP after it has received the quotation. At the time of award of Contract or Purchase Order, UNDP reserves the right to vary (increase or decrease) the quantity of services and/or goods, by up to a maximum twenty five per cent (25%) of the total offer, without any change in the unit price or other terms and conditions.

Any Purchase Order that will be issued as a result of this RFQ shall be subject to the General Terms and Conditions attached hereto. The mere act of submission of a quotation implies that the vendor accepts without question the General Terms and Conditions of UNDP herein attached as Annex 3.

UNDP is not bound to accept any quotation, nor award a contract/Purchase Order, nor be responsible for any costs associated with a Supplier's preparation and submission of a quotation, regardless of the outcome or the manner of conducting the selection process.

Please be advised that UNDP's vendor protest procedure is intended to afford an opportunity to appeal for persons or firms not awarded a purchase order or contract in a competitive procurement process. In the event that you believe you have not been fairly treated, you can find detailed information about vendor protest procedures in the following link: <http://www.undp.org/procurement/protest.shtml>.

UNDP encourages every prospective Vendor to avoid and prevent conflicts of interest, by disclosing to UNDP if you, or any of your affiliates or personnel, were involved in the preparation of the requirements, design, specifications, cost estimates, and other information used in this RFQ.

UNDP implements a zero tolerance on fraud and other proscribed practices, and is committed to identifying and addressing all such acts and practices against UNDP, as well as third parties involved in UNDP activities. UNDP expects its suppliers to adhere to the UN Supplier Code of Conduct found in this link: http://www.un.org/depts/ptd/pdf/conduct_english.pdf.

Thank you and we look forward to receiving your quotation.

Sincerely yours,

Dojna Munteanu,
UNDP Assistant Resident Representative
Officer-in-Charge

T.P.

Technical Specifications

CAIET DE SARCINI

destinat elaborării

Sistemului Informatic „Expertiza anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative” – e-Expertiză

CUPRINS

Introducere.....	8
1. Informație generală	10
1.1. Noțiuni utilizate în caietul de sarcini	10
1.2. Referințe și aspecte legale pentru elaborarea sistemului informatic	12
1.3. Principiile de bază ale sistemului informatic	13
1.4. Destinația, obiectivele și sarcinile sistemului informatic	14
2. Arhitectura sistemului informatic.....	16
3. Părțile implicate și roluri ale sistemului informatic	18
3.1. Roluri de business ale sistemului informatic.....	18
3.2. Posesorul sistemului informatic	18
3.3. Deținătorul sistemului informatic	18
3.4. Achizitorul sistemului informatic.....	18
3.5. Administratorul sistemului informatic	19
3.6. Totalitatea utilizatorilor și rolul acestora în cadrul sistemului informatic	19
4. Modelul funcțional al sistemului informatic.....	24
4.1. Obiectele informaționale ale sistemului informatic.....	24
4.2. Funcționalitățile de bază ale sistemului informatic.....	33
4.3. Fluxurile informaționale ale sistemului informatic	37
4.3.1. <i>Depunere proiect act legislativ/normativ.....</i>	<i>38</i>
4.3.2. <i>Inițiere expertiză anticorupție și evaluarea riscurilor pe domenii .....</i>	<i>41</i>
4.3.3. <i>Expertiza anticorupție a proiectului actului legislativ/normativ .....</i>	<i>42</i>
4.3.4. <i>Monitorizarea actelor normative/legislative publicate în Monitorul Oficial.....</i>	<i>44</i>
4.3.5. <i>Verificare trasabilitate expertiză anticorupție.....</i>	<i>46</i>
4.4. Interfața utilizator a sistemului informatic.....	46
4.5. Mecanismul de raportare, audit și statistică al sistemului informatic	47
5. Cerințele înaintate sistemului informatic.....	49
5.1. Cerințele funcționale ale sistemului informatic	49
5.1.1. <i>UC01: Accesez proiecte legislative și rapoarte de expertiză.....</i>	<i>49</i>
5.1.2. <i>UC02: Vizualizez statistici publice .....</i>	<i>50</i>
5.1.3. <i>UC03: Inițiez dosar proiect act pentru expertizare .....</i>	<i>51</i>
5.1.4. <i>UC04: Verific trasabilitate proiect act .....</i>	<i>54</i>
5.1.5. <i>UC05: Recepționez notificări.....</i>	<i>54</i>
5.1.6. <i>UC06: Inițiez dosar act normativ sau legislativ pentru expertizare.....</i>	<i>55</i>
5.1.7. <i>UC07: Perfectez raport de expertiză anticorupție .....</i>	<i>58</i>

5.1.8.	<i>UC08: Monitorizez acte publicate în Monitorul Oficial.....</i>	<i>60</i>
5.1.9.	<i>UC09: Utilizez dashboard.....</i>	<i>62</i>
5.1.10.	<i>UC10: Generez rapoarte/statistici .....</i>	<i>63</i>
5.1.11.	<i>UC11: Atribui executant evaluare anticorupție .....</i>	<i>64</i>
5.1.12.	<i>UC12: Aprob/resping raport de expertiză anticorupție .....</i>	<i>65</i>
5.1.13.	<i>UC13: Atribui secție executantă evaluare anticorupție .....</i>	<i>66</i>
5.1.14.	<i>UC14: Gestionez utilizatori, roluri și drepturi. ....</i>	<i>67</i>
5.1.15.	<i>UC15: Gestionez fluxuri, formulare și template-uri .....</i>	<i>69</i>
5.1.16.	<i>UC16: Gestionez metadate .....</i>	<i>70</i>
5.1.17.	<i>UC17: Alte activități de administrare .....</i>	<i>71</i>
5.1.18.	<i>UC18: Public pe www.cna.md.....</i>	<i>71</i>
5.1.19.	<i>UC19: Notific utilizatorii.....</i>	<i>72</i>
5.1.20.	<i>UC20: Jurnalizez evenimente .....</i>	<i>73</i>
5.2.	<i>Cerințele nefuncționale ale sistemului informatic .....</i>	<i>73</i>
5.2.1.	<i>Cerințe generale și de performanță.....</i>	<i>73</i>
5.2.2.	<i>Cerințe de securitate și protecție .....</i>	<i>75</i>
5.2.3.	<i>Cerințe software, hardware și canale de comunicație .....</i>	<i>76</i>
5.2.4.	<i>Cerințe de documentare a sistemului informatic .....</i>	<i>77</i>
5.2.5.	<i>Cerințe de mentenanță a sistemului informatic .....</i>	<i>78</i>
6.	Produsul final și componentele livrate.....	79
7.	Etapele de implementare a sistemului informatic	80
8.	Cerințe de perfectare a ofertelor	81
8.1.	<i>Cerințe privind puterea instituțională a ofertanților.....</i>	<i>81</i>
8.2.	<i>Cerințe față de calificarea personalului ofertantului .....</i>	<i>81</i>
ANEXA 1.	Model de evaluare a riscurilor anticorupție	83
ANEXA 2.	Structură raport de expertiză anticorupție a unui proiect de lege	95
ANEXA 3.	Exemplu raport de expertiză anticorupție a unui proiect de lege	98

Introducere

Expertiza anticorupție este procesul de evaluare și identificare a riscurilor de corupție în conținutul proiectelor de acte legislative și normative și elaborarea recomandărilor pentru înlăturarea sau diminuarea efectelor acestora.

Autorii cu drept de inițiativă legislativă au obligația de a supune expertizei anticorupție proiectele de acte legislative și normative, cu excepția:

- documentelor de politici;
- actelor cu caracter individual de remanieri de cadre;
- dispozițiilor Guvernului;
- hotărârilor Guvernului de aprobare a avizelor la proiectele de legi promovate de deputați și Președintele Republicii Moldova precum și decrete acestuia. ale;
- tratatelor internaționale, a actelor de acordare a deplinelor puteri și de exprimare a consimțământului Republicii Moldova de a fi legată prin tratat internațional.

În virtutea implementării Hotărârii Guvernului nr. 977 din 23.08.2006 privind expertiza coruptibilității proiectelor de acte legislative și normative, *Centrul Național Anticorupție* este abilitat cu sarcina efectuării expertizei anticorupție asupra proiectului actului legislativ/normativ definitiv, în baza propunerilor și obiecțiilor expuse în procesul de avizare de către entitățile publice și părțile interesate, în contextul Legii privind asigurarea transparenței în procesul decizional.

Termenul de efectuare a expertizei anticorupție este de 10 zile lucrătoare din momentul înregistrării proiectului în cancelaria *Centrului Național Anticorupție*. Dacă proiectul este voluminos sau complex, termenul poate fi extins până la 30 de zile lucrătoare.

Expertiza anticorupție se efectuează în baza Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată de directorul Centrului, care stabilește obiectivele și etapele efectuării expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, tipologia riscurilor regulatorii de corupție, structura raportului de expertiză anticorupție.

Rapoartele de expertiză anticorupție se semnează de către expertul care a efectuat expertiza anticorupție, se expediază autorului proiectului precum și se publică obligatoriu pe pagina web a *CNA*.

Ținând cont de acesta, se impune necesitatea dezvoltării și implementării unei soluții informatice capabile să informatizeze și automatizeze totalitatea proceselor aferente expertizei anticorupție a actelor legislative și normative. Implementarea *Sistemului Informatic „Expertiza anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative”* în cadrul *Centrului Național Anticorupție* va permite sporirea eficienței activității colaboratorilor *CNA* în cadrul proceselor de expertizare anticorupție și va livra un șir de beneficii.

I. Beneficii pentru cetățeni și agenți economici:

- acces la informația cu caracter public ce vizează activitățile de expertiză anticorupție efectuată de *Centrul Național Anticorupție*;
- asigurarea accesului la conținutul public al dosarului actului legislativ/normativ supus expertizei anticorupție;
- asigurarea accesului la indicatori KPI, rapoarte și statistici aferente proceselor de expertiză anticorupție a actelor legislative și normative efectuate de *CNA*.

II. Beneficii pentru Autoritățile Publice Centrale ale Republicii Moldova:

- asigurarea unui mecanism de plasare a actelor legislative sau normative pentru expertizarea anticorupție;
- asigurarea transparenței proceselor de examinare și expertizarea proiectelor de acte legislative și normative supuse expertizei anticorupție (inclusiv verificarea trasabilității procesului);
- asigurarea accesului la compartimentele dosarului electronic al proiectului de act legislativ/normativ supus expertizei anticorupție publice sau destinate APC;
- notificarea și recepționarea electronică a recomandărilor rezultante în urma expertizei anticorupție a actelor legislative și normative.

III. Beneficii pentru Centrul Național Anticorupție:

- automatizarea proceselor de gestiune și trasabilitate a procedurilor de expertizare anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative;
- asigurarea transparenței procedurilor de expertizare anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative;
- optimizarea proceselor de lucru și reducere a costurilor operaționale;
- regăsirea rapidă datelor și documentelor relevante proceselor de expertizare anticorupție a actelor legislative și normative;
- consolidarea unei arhive digitale a dosarelor expertizelor anticorupție efectuate de CNA;
- implementarea mecanismelor de lucru în comun a tuturor actorilor implicați în procesul de expertizare anticorupție a actelor legislative și normative;
- implementarea în cadrul CNA a infrastructurii de semnătură digitală și identitate mobilă;
- consolidarea unei baze de cunoștințe care va contribui la ameliorarea calității funcționării CNA.

V. Beneficii pentru Republica Moldova:

- sporirea calității actelor legislative și normative adoptate în Republica Moldova;
- transparența proceselor de elaborare și aprobare a proiectelor de acte legislative și normative.

Prezentul document, destinat elaborării *Sistemului Informatic „Expertiza anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative”* delimitează scopurile, sarcinile și funcțiile soluției informatice, structura organizațională și constrângerile normative și legislative, cerințele funcționale și nefuncționale necesare elaborării și exploatării sistemului informatic. La elaborarea caietului de sarcini s-a ținut cont de tehnologiile informatice și politicile naționale în domeniul dezvoltării soluțiilor informatice destinate activității autorităților publice ale Republicii Moldova.

1. Informație generală

Sistemul Informatic „Expertiza anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative” reprezintă o soluție informatică identificată de a avea beneficii și impact imediate pentru activitatea Centrului Național Anticorupție. Este o soluție informatică din categoria *Guvern pentru Guvern (G4G)*, *Guvern pentru Cetățeni (G4C)* și e îndreptat spre asigurarea necesităților informatice și informaționale ale actorilor implicați în procesele de evaluare anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative.

1.1. Noțiuni utilizate în caietul de sarcini

Totalitatea acronimelor și abrevierilor utilizate în prezentul document sunt delimitate în tabelul 1.1.

Tabelul 1.1. Totalitatea abrevierilor și acronimelor utilizate în document

Nr.	Abreviere/Acronim	Descriere
1.	APC	Autoritate Publică Centrală
2.	BD	Bază de Date
3.	CNA	Centrul Național Anticorupție
4.	e-Expertiză	Sistemul informatic „Expertiza anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative”
5.	KPI	Key performance indicators (Indicatori cheie de performanță)
6.	MO	Monitorul Oficial al Republicii Moldova
7.	OLAP (eng.)	<i>Online analytical processing</i> – procesare analitică în timp real) este o metodă de prelucrare a informației care conține mecanisme de definire și extragere dinamică a rapoartelor.
8.	SGBD	Sistem de gestiune a bazelor de date
9.	SI	Sistem informatic
10.	TI	Tehnologie informatică
11.	TIC	Tehnologie Informatică și de Comunicație
12.	TLS/SSL	Protocolul TLS sau predecesorul său, Protocolul SSL, sunt protocoale criptografice care asigură comunicarea sigură între 2 noduri ale rețelei de calculatoare pentru acțiuni cum ar fi vizitarea paginilor Web, e-mail, internet-fax, schimb de mesaje instantanee și alte transferuri de date.

Totalitatea definițiilor noțiunilor frecvent utilizate în prezentul document sunt delimitate și explicate în tabelul 1.2.

Tabelul 1.2. Totalitatea definițiilor și noțiunilor utilizate în document

Nr.	Abreviere/Acronim	Descriere
1.	Bază de Date	Ansamblu de date organizate conform structurii conceptuale care descrie caracteristicile de bază și relația dintre entități
2.	Credențiale	Set de atribute ce stabilesc identitatea și autenticitatea utilizatorilor și sistemelor în cadrul sistemelor informaționale.
3.	Cub OLAP	Mulțime de date organizate și structurate într-un aranjament ierarhic și multidimensional. Spre deosebire de bazele de date relaționale, cubul OLAP este un model logic multidimensional care poate avea numeroase dimensiuni și nivele de date.

Nr.	Abreviere/Acronim	Descriere
4.	Date	Unități informaționale elementare despre persoane, subiecte, fapte, evenimente, fenomene, procese, obiecte, situații etc. prezentate într-o formă care permite notificarea, comentarea și procesarea lor.
5.	Date cu caracter personal	Orice informație cu referire la o persoană fizică identificată sau identificabilă (subiect al datelor cu caracter personal). În acest sens o persoană identificabilă este o persoană care poate fi identificată, direct sau indirect, în special prin referire la un număr de identificare sau la unul sau mai multe elemente specifice, proprii identității sale fizice, fiziologice, psihice, economice, culturale sau sociale
6.	Document electronic	Informație în formă electronică, creată, structurată, prelucrată, păstrată, transmisă cu ajutorul computerului, altor dispozitive electronice sau mijloacelor software și hardware, semnată cu semnătură digitală.
7.	Expertiza anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative	Procesul de evaluare a corespunderii conținutului proiectului de acte legislative și normative cu standardele anticorupție naționale și internaționale, în vederea identificării normelor care favorizează sau pot favoriza corupția și a elaborării recomandărilor pentru excluderea sau diminuarea efectelor acestora.
8.	Integritatea datelor	Stare a datelor, când acestea își păstrează conținutul și sunt interpretate univoc în cazuri de acțiuni aleatorii. Integritatea se consideră păstrată dacă datele nu au fost alterate sau deteriorate (șterse).
9.	Jurnalizare	Funcție de înregistrare a informației despre evenimente. În cadrul sistemelor informaționale înregistrările despre evenimente includ detalii despre data și ora, utilizatorul, acțiunea întreprinsă.
10.	Metadata	Modalitate de atribuire de valoare semantică datelor stocate în baza de date (date despre date).
11.	Obiect informațional	Reprezentare virtuală al entităților materiale și nemateriale existente.
12.	Resursă informațională	Set de informație documentată în sistemul informatic, menținut în concordanță cu cerințele și legislația în vigoare
13.	Sistem informatic	Ansamblu de programe și echipamente care asigură prelucrarea automată a datelor (componenta automatizată a sistemului informațional).
14.	Sistem Informațional	Sistem de prelucrare a informației, împreună cu resursele organizaționale asociate, cum ar fi resursele umane și tehnice, care furnizează și distribuie informația.
15.	Tehnologie informatică și de comunicație	Termen comun care include toate tehnologiile utilizate pentru schimbul și manipularea informației.
16.	Veridicitatea datelor	Nivel de corespundere a datelor, păstrate în memoria calculatorului sau în documente, stării reale a obiectelor din domeniul respectiv al sistemului, reflectate de aceste date.

1.2. Referințe și aspecte legale pentru elaborarea sistemului informatic

Procesele de creare, implementare și exploatare a *e-Expertiză* nu trebuie să contravină actelor normativ-legislative în domeniu în vigoare privind activitatea CNA și dezvoltarea soluțiilor informatice destinate autorităților publice ale Republicii Moldova.

Din această categorie de acte normative pot fi menționate următoarele:

1. *Hotărârea Guvernului nr. 977 din 23.08.2006 privind expertiza coruptibilității proiectelor de acte legislative*, Monitorul Oficial Nr. 134-137 din 25.08.2006.
2. *Legea nr. 780 din 27.12.2001 privind actele legislative*, Monitorul Oficial Nr. 36-38 din 14.03.2002.
3. *Legea nr. 317 din 18.07.2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale*, Monitorul Oficial Nr. 208-210 din 03.10.2003.
4. *Legea nr. 90 din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției*, Monitorul Oficial Nr. 103-105 din 13.06.2008.
5. *Hotărârea Parlamentului nr. 154 din 21.07.2011 pentru aprobarea Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011-2015*, Monitorul Oficial Nr. 166-169 din 07.10.2011.
6. *Hotărârea Parlamentului nr. 232 din 25.10.2012 pentru aprobarea Strategiei de consolidare instituțională a Centrului Național Anticorupție*, Monitorul Oficial Nr. 22-25 din 01.02.2013.
7. *Legea nr. 1104 din 06.06.2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție*, Monitorul Oficial Nr. 209-211 din 05.10.2012.
8. *Hotărârea Guvernului nr. 7104 din 20.09.2011 cu privire la aprobarea Programului strategic de modernizare tehnologică a guvernării (e-Transformare)*, Monitorul Oficial Nr. 156-159 din 23.09.2011;
9. *Legea Nr. 982-XIV din 11.05. 2000 privind accesul la informație*, Monitorul Oficial Nr. 88 art. Nr. 664 din 28.07.2000.
10. *Hotărârea Guvernului Nr. 735 din 11.06.2002 cu privire la sistemele speciale de telecomunicații ale Republicii Moldova*, Monitorul Oficial Nr. 79-81 din 20.06.2002.
11. *Legea Nr. 467-XV din 21.11.2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat*, Monitorul Oficial Nr. 6-12/44 din 01.01.2004.
12. *Legea Nr. 264-XV din 15.07.2004 cu privire la documentul electronic și semnătura digitală*, Monitorul Oficial Nr. 132-137/710 din 06.08.2004.
13. *Hotărârea Guvernului Nr. 840 din 26.07.2004 cu privire la crearea Sistemului de telecomunicații al autorităților administrației publice*, Monitorul Oficial Nr. 130 din 30.07.2004.
14. *Hotărârea Guvernului Nr. 945 din 05.09.2005 cu privire la centrele de certificare a cheilor publice*, Monitorul Oficial Nr. 123-125 din 16.09.2005.
15. *Hotărârea Guvernului Nr. 320 din 28.03.2006 pentru aprobarea Regulamentului privind modul de aplicare a semnăturii digitale în documentele electronice ale autorităților publice*, Monitorul Oficial Nr. 51-54 din 31.03.2006.
16. *Legea Nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal*, Monitorul Oficial Nr. 171-175 din 14.10.2011.

17. *Hotărârea Guvernului Nr. 1123 din 14.12.2010 privind aprobarea Cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal*, Monitorul Oficial Nr. 254-256 din 24.12.2010.
18. *Ordinul Nr. 94 din 17.09.2009 al Ministerului Dezvoltării Informaționale cu privire la aprobarea unor reglementări tehnice (modul de evidență a serviciilor publice electronice, prestarea serviciilor publice electronice, asigurarea securității informaționale la prestarea serviciilor publice electronice, determinarea costului de elaborare și implementare a sistemelor informaționale automatizate)*, Monitorul Oficial Nr. 58-60 din 23.04.2010.
19. *Standardul Republicii Moldova SMV ISO CEI 15288:2009, „Ingineria sistemelor și software-ului. Procesele ciclului de viață al sistemului”.*
20. *Reglementarea tehnică „Procesele ciclului de viață al software-lui” RT 38370656-002:2006;* Monitorul Oficial Nr. 95-97/335 din 23/06/2006.
21. Alte legi, acte normative, standarde în vigoare în domeniul TIC.

Pentru conceptualizarea și dezvoltarea *e-Expertiză* este oportună implementarea principiilor expuse în următoarele ghiduri și recomandări internaționale:

- Michael O. Leavitt, Ben Shneiderman, *Research-Based Web Design & Usability Guidelines*, U.S. Government Printing Office, http://www.usability.gov/guidelines/guidelines_book.pdf
- *Recomandările World Wide Web Consortium (W3C)* (<http://www.w3c.org>) privind calitatea conținutului paginilor Web, posibilitățile vizualizării corecte a informației, folosind exploratoare Internet larg utilizate, și compatibilitatea cu diferite platforme informatice;
- *Recomandările WAI (Web Accessibility Initiative)* (<http://www.w3c.org/WAI>) privind asigurarea posibilității utilizării resurselor site-urilor de către persoanele cu dizabilități;
- *Recomandările WCAG (Web Content Accessibility Guidelines)* <http://www.w3.org/TR/WCAG20/>)
- *Recomandările W3C* (<http://validator.w3.org>) privind testarea paginilor WEB. Toate paginile WEB generate de *e-Expertiză* se vor testa în conformitate cu aceste recomandări.

În conformitatea cu articolul 11 din Legea Nr. 467-XV „Cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat”, *e-Expertiză* poate fi clasificat la categoria resurselor informaționale de stat și în acest caz, conform articolului 21 ale aceleiași legi trebuie să se țină cont de politica privind resursele informaționale de stat care este elaborată de către *Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor (MTIC)* și aprobată de către *Guvernul Republicii Moldova*. În conformitate cu *Concepția sistemului informațional automatizat „Registrul resurselor și sistemelor informaționale de stat”* adoptată prin *Hotărârea Guvernului nr. 1032 din 06.09.2006* este necesară certificarea *e-Expertiză* și înregistrarea în Registrul de stat al resurselor și sistemelor informaționale de stat, administrat de către MTIC. În rezultatul înregistrării, proprietarului i se va elibera identificatorul SI.

1.3. Principiile de bază ale sistemului informatic

Întru asigurarea obiectivelor înaintate soluției informatice, la proiectarea, realizarea și implementarea *Sistemului Informatic „Expertiza anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative”* trebuie să se țină cont de următoarele principii generale:

- **Principiul legalității:** care presupune crearea și exploatarea sistemului informatic în conformitate cu legislația națională în vigoare și a normelor și standardelor internaționale recunoscute în domeniu;
- **Principiul divizării arhitecturii pe nivele:** constă în proiectarea independentă a subsistemelor *e-Expertiză* în conformitate cu standardele de interfață dintre nivele;

- **Principiul arhitecturii bazate pe servicii (SOA):** constă în distribuirea funcționalității aplicației în unități mai mici, distincte - numite servicii - care pot fi distribuite într-o rețea și pot fi utilizate împreună pentru a crea aplicații destinate implementării funcțiilor de business ale sistemului informatic.
- **Principiul datelor sigure:** stipulează introducerea datelor în sistem doar prin canalele autorizate și autentificate;
- **Principiul securității informaționale:** presupune asigurarea unui nivel adecvat de integritate, selectivitate, accesibilitate și eficiență pentru protecția datelor de pierderi, alterări, deteriorări și de acces nesancționat.
- **Principiul accesibilității informației cu caracter public:** care presupune implementarea procedurilor de asigurare a accesului solicitanților la informația cu caracter public furnizată de soluția informatică.
- **Principiul transparenței:** presupune proiectarea și realizarea conform principiului modular, cu utilizarea standardelor transparente în domeniul tehnologiilor informatice și de telecomunicații;
- **Principiul expansibilității:** stipulează posibilitatea extinderii și completării sistemului informatic cu noi funcții sau îmbunătățirea celor existente;
- **Principiul de prioritate a primei persoane / a centrului unic:** presupune existența unei persoane responsabile de rang înalt, cu drepturi suficiente pentru luarea deciziilor și coordonarea activităților în vederea creării și exploatării sistemului informatic;
- **Principiul scalabilității:** presupune asigurarea unei performanțe constante a soluției informatice la creșterea volumului de date și a solicitării sistemului informatic;
- **Principiul simplității și comodității utilizării:** presupune proiectarea și realizarea tuturor aplicațiilor, mijloacelor tehnice și de program accesibile utilizatorilor Sistemului, bazate pe principii exclusiv vizuale, ergonomice și logice de concepție.

În particular, pentru arhitectura sistemului informatic se insistă asupra respectării următoarelor principii primordiale:

- implementarea unei soluții client-server WEB based cu acces autorizat la interfață și date;
- dezvoltarea soluției informatice în baza unei platforme universale destinate implementării sistemelor informatice destinate managementului cazurilor;
- asigurarea unei securități adecvate a sistemului informatic pentru a proteja informația și subsistemele componente împotriva utilizării lor neautorizate sau a divulgării informației cu caracter personal sau a celei cu accesibilitate limitată;
- recunoașterea informației ca patrimoniu și gestionarea ei adecvată;
- dezvoltarea și implementarea sistemului informatic oferind posibilitatea reutilizării lor pentru alte procese sau în perspectiva asigurării posibilității de dezvoltare de noi funcționalități;
- minimizarea numărului diferitor tehnologii și produse care oferă aceleași funcționalități sau sunt similare după destinație;
- asigurarea unei viteze performante de procesare a solicitărilor beneficiarilor;
- asigurarea capacității de restabilire în urma dezastrelor (asigurarea securității fizice) ca parte componentă a planului de implementare.

1.4. Destinația, obiectivele și sarcinile sistemului informatic

Destinația primordială al *e-Expertiză* este asigurarea CNA cu o soluție informatică performantă pentru automatizarea procesului expertizare anticorupție a actelor legislative și normative emise de Autoritățile Publice Centrale,

monitorizare a procesului de elaborare și aprobare a actelor legislative și normative pasibile expertizei anticorupție și furnizarea cetățenilor a informației de interes public privind rezultatele expertizei anticorupție a actelor legislative/normative sau posibilele riscuri depistate pe parcursul expertizei anticorupție a actelor sau monitorizării actelor publicate în Monitorul Oficial.

Avantajul principal al *e-Expertiză* constă în faptul că, în perspectivă, totalitatea proceselor de prezentare a inițiativelor legislative pentru expertizarea anticorupție, efectuare a expertizei anticorupție și diseminare a datelor privind rezultatele expertizei anticorupție a actelor legislative și normative vor fi efectuate aplicând masiv mijloacele electronice fiind posibilă implementarea fluxurilor de lucru electronice și interacțiunea cu sisteme informatice externe în vederea diseminării informației relevante.

Crearea și implementarea *e-Expertiză* va permite CNA să atingă următoarele obiective:

- asigurarea tranziției activității CNA la o altă tehnologie de lucru bazată pe generarea și evidența electronică a tuturor documentelor aferente procedurilor de expertizare anticorupție a actelor legislative și normative;
- implementarea fluxurilor de lucru bazate pe circulația electronică a documentelor și deciziilor în procesul de expertizare anticorupție a actelor legislative și normative;
- integrarea *e-Expertiză* cu sistemele informatice externe ale autorităților publice și instituțiilor care dețin date relevante procesului de expertizare anticorupție a actelor legislative și normative;
- furnizarea publicului interesat din Republica Moldova (cetățeni, APC, APL, societate civilă) a accesului public la documentele primare și informația analitico-statistică veridice privind sistemul de expertizare anticorupție a actelor legislative și normative;
- dezvoltarea tuturor funcționalităților necesare implementării prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 977 din 23.08.2006 privind expertiza coruptibilității proiectelor de acte legislative, Legii nr. 780 din 27.12.2001 privind actele legislative, Legii nr.317 din 18.07.2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale și Legii nr. 90 din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției;
- micșorarea timpului necesar și laboriozității procesului de recepționare a proiectelor de acte legislative și normative, efectuare a expertizei anticorupție, extragerii informației analitice și diseminare a rezultatelor acesteia;
- reducerea timpului aferent colectării și inserării datelor primare aferente expertizei anticorupție a actelor legislative și normative și minimizarea erorilor umane la introducerea informației primare (implementarea mecanismelor de verificare și validare automatizate a conținutului formularelor electronice perfectate).
- realizarea unui mecanism eficient de colaborare între actorii implicați în procedurile de expertizare anticorupție a actelor legislative și normative (utilizatori autorizați ai APC, experți CNA, decidenți CNA, entități externe etc.);
- implementarea procedurilor de control al accesului la date și asigurarea unei securități și confidențialități maxime a colecțiilor de date și a utilizatorilor;
- asigurarea informațională a activității de analiză, prognozare și cercetare științifică în domeniu.

Informatizarea procesului de expertizare anticorupție a actelor legislative și normative vine să diminueze efortul și cheltuielile efectuate de CNA în procesul de recepționare a proiectelor de acte legislative și normative, efectuarea expertizei anticorupție a acestora, diseminarea rezultatelor expertizei anticorupție, extragerea statisticilor și analizelor proceselor informatizate.

2. Arhitectura sistemului informatic

e-Expertiză trebuie să furnizeze o interfață WEB, accesibilă prin intermediul unui explorator Internet de largă utilizare (*Microsoft Internet Explorer, Mozilla FireFox, Opera, Google Chrome* sau *Safari*). Din punct de vedere funcțional se va dezvolta o soluție fiabilă și scalabilă atât în cazul creșterii numărului de utilizatori concurenți sau, cât și în cazul creșterii volumului de informație gestionată de acesta bazată pe o arhitectură de tip MVC.

Ar fi binevenit dacă *e-Expertiză* va fi construit utilizând soluții deschise, neproprietare, specifice aplicațiilor WEB (XML, XSL, XHTML, WSDL, SOAP, LDAP, J2EE, etc.) și să permită dezvoltarea facilă de componente pentru sisteme de tip portal.

Deoarece *e-Expertiză* nu este o soluție informatică izolată, ci va interacționa cu alte subsisteme informatice ale CNA sau a soluțiilor informatice externe, soluția informatică dezvoltată trebuie să ofere suport pentru integrarea cu alte subsisteme informatice (arhitectură SOA).

Întru asigurarea unui nivel adecvat al securității informaționale soluția informatică livrată trebuie să permită realizarea de conexiuni securizate între stațiile client și serverul de aplicație pentru asigurarea siguranței informației expediate.

Utilizatorii autorizați se vor autentifica prin soluția *M-Pass* promovată de *Centrul de Guvernare Electronică* și utiliza serviciul *M-Sign* pentru aplicarea semnăturii digitale pe formularele electronice perfectate și documentele încărcate.

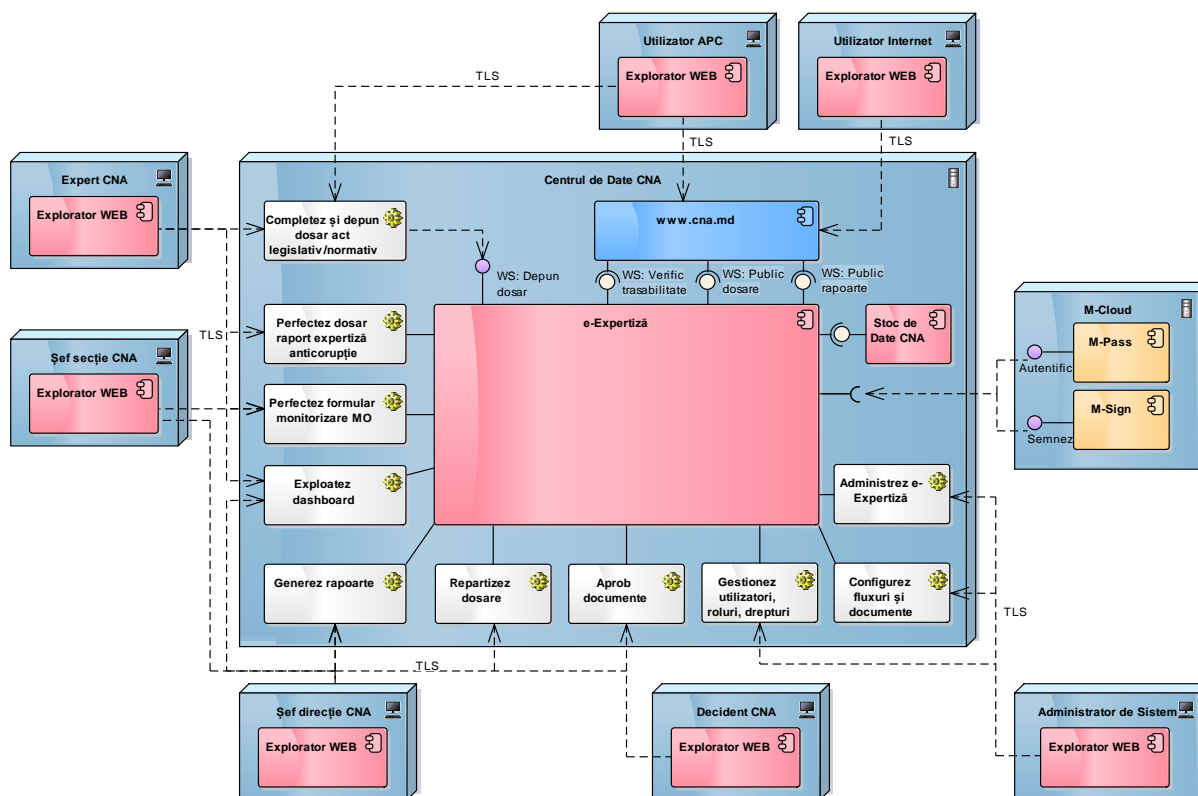

Figura 2.1. Arhitectura e-Expertiză.

După cum se vede în figura 2.1, soluția de cooperare a resurselor pentru asigurarea funcționalității *e-Expertiză* constă din 3 categorii de noduri distincte:

- **Centrul de Date CNA** – infrastructura TIC a *Centrului Național Anticorupție* care va găzdui *e-Expertiză* și unde sunt instalate un șir de sisteme informatice cu care *e-Expertiză* va interacționa;
- **Centru de Date CTS** – infrastructura TIC a Î.S. „*Centrul de Telecomunicații Speciale*” care formează cloud-ul guvernamental (*MCloud*) unde sunt găzduite un șir de sisteme informatice cu care va interacționa *e-Expertiză* sau serviciile cărora vor fi utilizate de *e-Expertiză*.
- **Calculatoarele client** – calculatoarele, de la care se va accesa de către utilizatori (în funcție de drepturi și roluri) funcționalitățile *e-Expertiză*.

Calculatoarele client trebuie să folosească în calitate de aplicație client pentru accesarea și utilizarea *e-Expertiză* cel puțin 2 din cele mai populare exploratoare Internet (compatibilitatea cu *Microsoft Internet Explorer* fiind obligatorie).

Interfața și funcționalitățile livrate fiecărui utilizator în parte va depinde de nivelul utilizatorului, drepturile și rolurile acestuia.

Din punct de vedere funcțional pot fi distinse 7 categorii principale de utilizatori ai sistemului: *Administrator de Sistem, Decident CNA, Șef direcție CNA, Șef secție CNA, Expert CNA și Utilizator Internet*. Indiferent de nivelul de acces al utilizatorilor toate conexiunile utilizatorilor la *e-Expertiză* se vor efectua prin intermediul conexiunilor sigure.

În interacțiunea sa cu mediul extern, *e-Expertiză* va publica câteva interfețe și pentru acestea este realizată câte o implementare și anume (figura 2.1.):

1. Serviciul WEB **Depun dosar** care interacționează cu totalitatea categoriilor utilizatorilor autorizați în scopul furnizării formularului electronic de perfectare a dosarului electronic al actului legislativ sau normativ supus expertizei anticorupție și lansarea fluxurilor de lucru de procesare a lui.
2. Serviciul WEB **Verific trasabilitate** care va face legătura între *e-Expertiză* și pagina WEB oficială a CNA în scopul furnizării unui mecanism actorilor interesat de verificare a trasabilității procesului de expertizare anticorupție a actului legislativ sau normativ.
3. Serviciul WEB **Public dosare** care va face legătura între *e-Expertiză* și pagina WEB oficială a CNA în scopul furnizării unui mecanism destinat asigurării accesului utilizatorilor anonimi la conținutul public al dosarelor acelor legislative și normative pentru care CNA efectuează expertiza anticorupție.
4. Serviciul WEB **Public rapoarte** care va face legătura între *e-Expertiză* și pagina WEB oficială a CNA în scopul furnizării unui mecanism destinat asigurării accesului utilizatorilor anonimi la totalitatea rapoartelor, statisticilor și indicatorilor KPI cu caracter public generate în baza datelor furnizate de procesele de business ale *e-Expertiză*.

De asemenea, întru asigurarea funcționalității optime, *e-Expertiză* va consuma următoarele categorii de interfețe furnizate de serviciile de platformă ale *M-Cloud* după cum urmează:

1. Serviciul WEB **Autentic** care interacționează cu serviciul guvernamental de platformă *M-Pass* utilizat pentru controlul accesului la sistemele publice găzduite în *M-Cloud*;
2. Serviciul WEB **Semnez** care interacționează cu serviciul guvernamental de platformă *M-Sign* destinat aplicării și validării semnăturii digitale, inclusiv semnăturii mobile.

3. Părțile implicate și roluri ale sistemului informatic

3.1. Roluri de business ale sistemului informatic

Următoarele entități sunt interesate sau trebuie implicate în procesul de elaborare sau exploatare *Sistemului Informatic „Expertiza anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative”*:

- **Centrul Național Anticorupție** – în calitate de proprietar al *e-Expertiză* și instituție cheie reprezentanții căreia vor administra și utiliza sistemul informatic. *CNA* este un organ specializat în prevenirea și combaterea corupției, a actelor conexe corupției și a faptelor de comportament corupțional care funcționează în baza *Legii nr. 1104 din 06.06.2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție*.
- **Autorități Publice Central** în calitate de inițiatori de proiecte de acte legislative și normative pasibile expertizei anticorupție, care vor utiliza mecanismele oferite de *e-Expertiză* în scopul plasării pentru expertizare a proiectelor de acte legislative/normative și verificare a trasabilității proceselor de expertizare anticorupție.
- **Centrul de Guvernare Electronică** – în calitate de organism abilitat cu elaborarea și implementarea politicii de *e-Transformare* și soluției *M-Cloud* care furnizează platforma de interoperabilitate și un șir de servicii cu care se va integra *e-Expertiză* (*M-Pass, M-Sign, M-Log, M-Notify* etc.).
- **Întreprinderea de Stat „Centrul de Telecomunicații Speciale”** în calitate de entitate care administrează soluția *MCloud* care va furniza platforma de interoperabilitate prin intermediul căreia *e-Expertiză* se va integra cu serviciile electronice relevante.
- **Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor** în calitate de organ principal de politici și norme privind elaborarea și implementarea resurselor informaționale de stat.
- **Cetățenii Republicii Moldova** în calitate de actori care vor avea acces prin intermediul paginii WEB oficiale *CNA* (www.cna.md) la conținutul public al dosarului de expertiză anticorupție a proiectului de act legislativ/normativ și statisticile publice furnizate de *e-Expertiză*.

3.2. Posesorul sistemului informatic

Posesorul sistemului informatic este *Centrul Național Anticorupție*. Rolul de posesor al sistemului reflectă aspectul administrativ ce ține de competențele totale deținute de *CNA* necesare administrării și dezvoltării continue a sistemului informatic.

În calitate de posesor al *e-Expertiză*, *Centrul Național Anticorupție* va putea atribui colaboratorilor săi în funcție de obligațiunile de serviciu a acestora roluri și drepturi de acces la interfața utilizator și date.

3.3. Deținătorul sistemului informatic

Deținătorul soluției informatice este *Centrul Național Anticorupție* care va furniza infrastructura tehnică care va găzdui *e-Expertiză*.

Nu este exclusă posibilitatea găzduirii *e-Expertiză* înafara centrului de date al *CNA*. O soluție în acest fel ar putea servi platforma *MCloud* (rolul de deținător revenindu-i în cazul adopției unei asemenea soluții *Î.S. „Centrul de telecomunicații Speciale”*).

3.4. Achizitorul sistemului informatic

Sistemul Informatic „Expertiza anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative” va fi achiziționat de *U.N.D.P.-Moldova* în numele *Centrului Național Anticorupție*. Deși beneficiar direct al soluției informatice este *CNA*,

consultanții și responsabili U.N.D.P.-Moldova vor participa la toate etapele de dezvoltare, punere în producție și acceptanță finală a *e-Expertiză*.

3.5. Administratorul sistemului informatic

e-Expertiză va fi găzduit în infrastructura informatică a *Centrului Național Anticorupție* și va fi administrat din punct de vedere tehnic de colaboratorii acestei instituții. Cu toate acestea nu este exclus ca în perspectivă acesta să fie găzduit în platforma tehnologică comună a Guvernului Republicii Moldova (*MCloud*).

Administratorul de sistem *e-Expertiză* va avea acces deplin la toate funcționalitățile *e-Expertiză*, fișiere și baze de date aferente soluției informatice, încăperile în care se află echipamentul și utilajul pe care rulează aplicațiile software sau care asigură securitatea datelor gestionate de *e-Expertiză*.

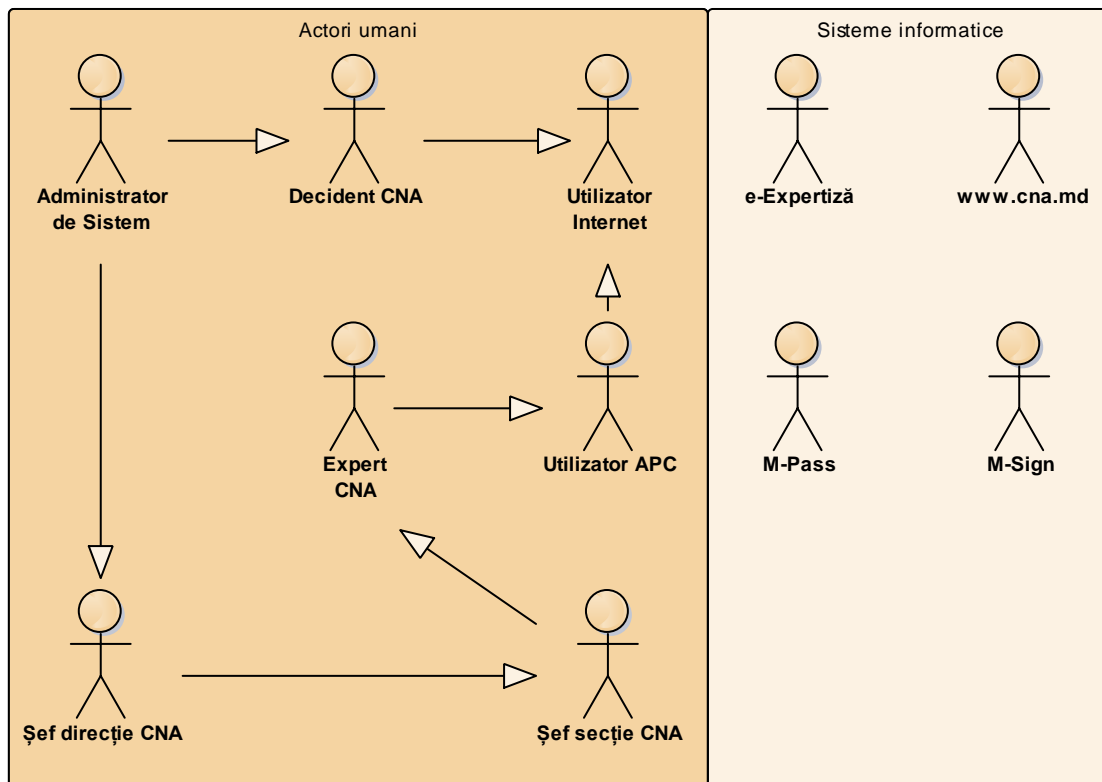
Responsabilitățile Administratorului sunt:

- asigurarea funcționării normale a sistemului informatic garantând accesibilitatea, securitatea și integritatea datelor;
- la cererea în scris a proprietarului *e-Expertiză*, *Administratorul de Sistem* face modificări în funcționalitățile sistemului informatic (în limitele posibilităților admise de *e-Expertiză*) etc.;
- efectuează administrarea tehnică a infrastructurii sistemului informatic care prevede:
  - administrarea și asigurarea funcționalității echipamentelor tehnice pe care rulează aplicațiile software inclusiv și cel de securizare a perimetrului rețelei și accesului la date.
  - dispunerea sau închirierea canalelor de acces în bandă largă la Internet și rețeaua guvernamentală;
  - administrarea serverului WEB de aplicații prin intermediul cărui se prestează serviciile incluse în *e-Expertiză*;
  - asigurarea interconectării unor noi surse de date aferente obiectivelor de business ale *e-Expertiză*;
  - definirea rolurilor și drepturilor de acces la interfața utilizator a *e-Expertiză*.

Dat fiind mecanismul dinamic de definire a grupurilor utilizatorilor în cadrul *e-Expertiză*, rolurile și drepturile asigurate acestora se vor putea crea mai multe categorii de administratori, astfel că pentru gestiunea utilizatorilor, rolurilor și drepturilor acestora poate fi creat un grup distinct de administratori.

3.6. Totalitatea utilizatorilor și rolul acestora în cadrul sistemului informatic

Rolurile umane sau sistemele informatice ce interacționează cu *e-Expertiză* sunt prezentate în figura 3.1. După cum se vede în această figură, în cadrul *e-Expertiză* vor interacționa 7 categorii de actori umani și 4 categorii de actori sisteme informatice.

Figura 3.1. Totalitatea actorilor sistemului informatic.

1. **Utilizator Internet** - actor uman care accesează din extern *e-Expertiză* prin intermediul paginii WEB oficiale a CNA (<http://www.cna.md>) în scopul explorării informației cu caracter public publicate de *e-Expertiză*. Actorii în cauză au următoarele roluri distincte:
  - accesează Pagina WEB oficială a CNA pentru accesarea conținutului public al dosarelor actelor legislative și normative supuse expertizei anticorupție în cadrul CNA;
  - accesează Pagina WEB oficială a CNA pentru verificarea trasabilității procesului de expertiză anticorupție al actelor legislative și normative supuse expertizei anticorupție în cadrul CNA;
  - accesează Pagina WEB oficială a CNA pentru vizualizarea statisticilor și KPI cu caracter public furnizate de *e-Expertiză*.

2. **Utilizator APC** - actor uman, colaborator al *Autorității Publice Centrale* inițiator al actului legislativ sau normativ supus expertizei anticorupție care accesează interfața specializată destinată perfectării și expedierii dosarului electronic al proiectului de act legislativ sau normativ ce trebuie expus expertizei anticorupție și monitorizează procesul de expertiză anticorupție. Actorii în cauză au următoarele roluri distincte:
  - dispune de acces la toate funcționalitățile disponibile *Utilizatorilor Internet*;
  - perfectează dosarul electronic al proiectului actului legislativ sau normativ care trebuie supus expertizei anticorupție (fișa actului; atașarea fișierelor relevante: proiectul actului, nota informativă a actului, tabelul de divergențe a actului, analiza impactului de reglementare etc.; semnarea digitală a formularului perfectat și fișierelor atașate);
  - expediază spre expertiza anticorupție proiectul actului legislativ sau normativ;

- recepționează notificări aferente evenimentelor de business care-l vizează;
  - verifică trasabilitatea proceselor de expertizare anticorupție proiectul actului legislativ sau normativ.
3. **Expert CNA** - actor uman, colaborator al CNA cu atribuții de efectuare a expertizei anticorupție a actelor legislative și normative. Este o categorie de utilizatori cheie a *e-Expertiză* care vor administra cea mai mare parte a datelor aferente procedurilor de expertiză anticorupție. Actorii în cauză dispun de următoarele roluri distincte:
- dispune de acces la toate funcționalitățile disponibile *Utilizatorilor Internet*;
  - dispune de acces la toate funcționalitățile disponibile *Utilizatorilor APC*;
  - perfectează în numele APC dosarul electronic al proiectului actului legislativ sau normativ care trebuie supus expertizei anticorupție (în cazul când APC nu dispune de acces la *e-Expertiză* pentru perfectarea și înaintarea dosarului sau proiectul parvine la CNA în format tradițional pe hârtie);
  - perfectează dosarul electronic al actului legislativ sau normativ în vigoare care trebuie supus expertizei anticorupție (expertiza anticorupție și evaluarea riscurilor pe domenii);
  - perfectează raportul de expertiză anticorupție asupra proiectului de act legislativ sau normativ;
  - utilizează dashboard-ul personal furnizat de sistemul informatic;
  - generează rapoarte și statistici aferente proceselor de expertiză anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative.
4. **Șef secție CNA** - actor uman, colaborator al CNA cu atribuții de coordonare a activității *Experților CNA* și care de asemenea pot să efectueze expertize anticorupție de rând cu *Experții CNA*. Actorii în cauză dispun de următoarele roluri:
- dispune de acces la toate funcționalitățile disponibile *Utilizatorilor Internet*;
  - dispune de acces la toate funcționalitățile disponibile *Utilizatorilor APC*;
  - dispune de acces la toate funcționalitățile disponibile *Expert CNA*;
  - atribuie *Experților CNA* dosarele proiectelor actelor legislative și normative pentru efectuarea expertizei anticorupție;
  - aprobă/respinge rapoartele expertizei anticorupție expediate spre aprobare de *Experții CNA*.
  - generează rapoarte și statistici aferente proceselor de expertiză anticorupție a actelor legislative și normative.
5. **Șef direcție CNA** - actor uman, colaborator al CNA cu atribuții de coordonare a activității secțiilor CNA cu sarcini de efectuare a expertizelor anticorupție și care de asemenea pot să efectueze expertize anticorupție de rând cu *Experții CNA*. Actorii în cauză dispun de următoarele roluri:
- dispune de acces la toate funcționalitățile disponibile *Utilizatorilor Internet*;
  - dispune de acces la toate funcționalitățile disponibile *Utilizatorilor APC*;

- dispune de acces la toate funcționalitățile disponibile *Expert CNA*;
  - dispune de acces la toate funcționalitățile disponibile *Șef secție CNA*;
  - atribuie *Șefului secției CNA* dosarele proiectelor actelor legislative și normative pentru efectuarea expertizei anticorupție;
  - aprobă/respinge rapoartele expertizei anticorupție expediate spre aprobare de *Șef secție CNA*.
  - generează rapoarte și statistici aferente proceselor de expertiză anticorupție a actelor legislative și normative.
6. **Decident CNA** - actor uman, colaborator al *CNA* cu acces absolut la conținutul informațional și avansat la funcționalitățile furnizate de *e-Expertiză* (de nivel director adjunct al *CNA*) care dispune de rol de decident în fluxurile de lucru aferente expertizelor anticorupție a actelor legislative și normative și monitorizare a activității tuturor actorilor *e-Expertiză*. Această categorie de actori are următoarele roluri:
- dispune de acces la toate funcționalitățile disponibile *Utilizatorilor Internet*;
  - utilizează dashboard-ul personal furnizat de sistemul informatic;
  - recepționează notificări aferente evenimentelor de business care-l vizează;
  - aprobă/respinge rapoartele expertizei anticorupție expediate spre aprobare de *Șef direcție CNA*.
  - generează rapoarte și statistici aferente proceselor de expertiză anticorupție a actelor legislative și normative.
7. **Administrator de Sistem** - actor uman, abilitat cu gestiunea utilizatorilor sistemului, monitorizarea funcționării sistemului, configurarea *e-Expertiză*, precum și cu startarea/stoparea/restartarea componentelor sistemului informatic. Dacă mediul tehnologic include capacități suficiente pentru îndeplinirea lucrărilor de administrare apoi implementarea acestora în sistem este opțională. Categoria dată de actori are următoarele roluri distincte:
- folosește necondiționat toate funcționalitățile sistemului informatic, cu excepția modificării fișierelor de evenimente;
  - vizualizează orice înregistrare din baza de date;
  - administrează serverul de aplicații;
  - administrează baza de date în producție;
  - administrează profilurile utilizatorilor;
  - generează rapoarte aferente auditului *e-Expertiză* și conținutului informațional al Bazei de Date;
  - configurează și integrează șabloanele de documente;
  - configurează fluxurile de lucru;
  - administrează sistemul de nomenclatoare și metadata;

- recepționează notificări de sistem;
- efectuează totalitatea activităților de asigurare a funcționalității în bune condiții a sistemului informatic.

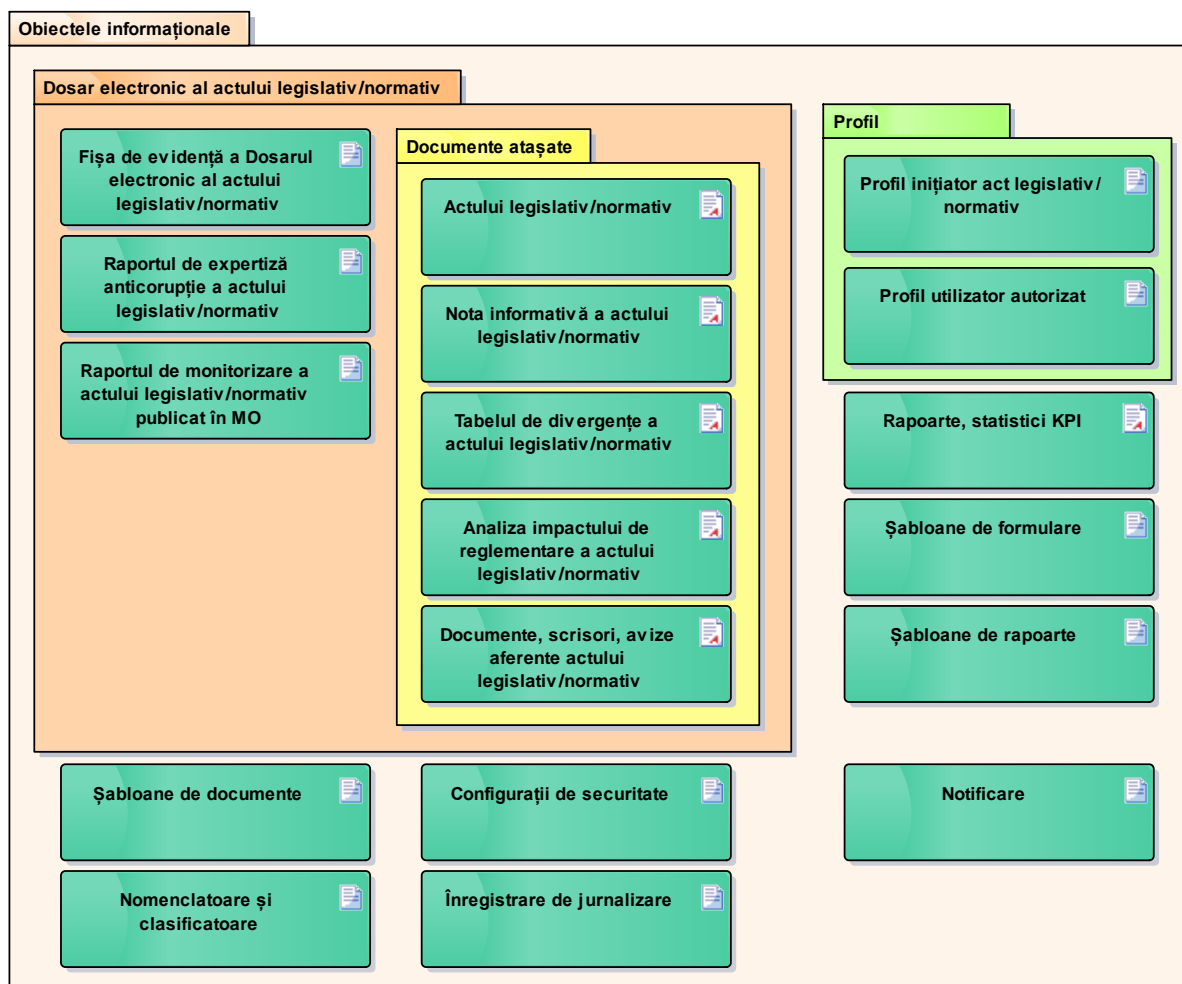
Realizarea Sistemului Informatic „Expertiza anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative” presupune realizarea interacțiunii unui set vast de actori sisteme informatice. După cum se vede în figura 3.1. e vorba de 4 categorii de asemenea actori (4 sisteme informatice interne și externe).

1. **e-Expertiză** – Sistemul Informatic „Expertiza anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative” care face obiectul dezvoltării și implementării al prezentului document.
2. **www.cna.md** – site-ul WEB oficial al Centrului Național Anticorupție care va consuma interfețele expuse de e-Expertiză în vederea publicării informației cu caracter public aferente proceselor de expertiză anticorupție a actelor legislative și normative.
3. **M-Pass** – serviciul guvernamental de platformă utilizat pentru controlul accesului la sistemele publice găzduite în MCloud și asigurarea procedurilor de autentificare prin intermediul certificatului digital și identității mobile.
4. **M-Sign** – serviciul guvernamental de platformă utilizat la aplicarea și validarea semnăturii digitale, inclusiv semnăturii mobile.

4. Modelul funcțional al sistemului informatic

4.1. Obiectele informaționale ale sistemului informatic

Analizând domeniul modelat (informatizarea procedurii de expertizare anticorupție a actelor legislative și normative) pot fi delimitate totalitatea obiectelor informaționale de care trebuie să se țină cont la elaborarea *e-Expertiză*. În figura 4.1. sunt delimitate totalitatea obiectelor informaționale care vor sta la baza proiectării și dezvoltării *e-Expertiză*.

Figura 4.1. Obiectele informaționale ale e-Expertiză.

După cum se vede în figura 4.1. soluția informatică constă din 10 categorii de obiecte informaționale, de complexitate diferită, de care trebuie să se țină cont în procesul de proiectare și realizare a *e-Expertiză*:

1. Dosare Electronice ale proiectelor de acte legislative/normative.
2. Profiluri al actorilor aferenți procesului de expertiză anticorupție.
3. Rapoarte, statistici, KPI.
4. Șabloane formulare.
5. Șabloane rapoarte.
6. Șabloane documente.
7. Configurații de securitate.
8. Notificări.
9. Nomenclatoare și clasificatoare.

10. Înregistrări jurnalizate.

Identificarea obiectelor în cadrul Sistemului se efectuează prin utilizarea, pentru fiecare dintre ele, a numărului de identificare unic.

1. Dosarul electronic al proiectului de act legislativ/normativ.

Este un obiect informațional complex central al sistemului care conține totalitatea informației despre procedura de expertizare anticorupție a actului legislativ sau normativ. *Dosarul electronic al actului legislativ/normativ* poate avea mai multe stări în funcție de etapele de viață a procedurii de expertizare anticorupție și constă din 4 categorii de obiecte informaționale: *Fișa de evidență a dosarului electronic al actului legislativ/normativ*, *Raportul de expertiză anticorupție a actului legislativ/normativ*, *Raportul de monitorizare a actului legislativ/normativ publicat în MO*, *Documente atașate*.

1.1. Fișa de evidență a Dosarul electronic al actului legislativ/normativ.

Obiect informațional complex care cuprinde totalitatea datelor de identificare și caracterizare a unui dosar al actului legislativ sau normativ supus expertizării anticorupție. Orientativ acest obiect informațional va conține următoarele categorii de informație:

- statut act;
- denumire act;
- categorie act;
- tip act;
- domeniu de aplicabilitate act;
- autoritate inițiatoare;
- dată înregistrare la CNA;
- număr de înregistrare la CNA;
- număr înregistrare la autoritatea inițiatoare;
- număr de pagini act;
- expertul CNA repartizat pentru expertiza anticorupție;
- data limită de finisare a expertizei anticorupție;
- data limită de expediere a raportului expertizei anticorupție;
- referința hipertext de publicare a actului legislativ pe site-ul <http://lex.justice.md>;
- date de înregistrare a actului în Monitorul Oficial;
- alte date relevante.

1.2. Raportul de expertiză anticorupție a proiectului de act legislativ/normativ.

Obiect informațional complex care cuprinde totalitatea datelor conținute sau perfectate în raportul de expertiză anticorupție a proiectului de act legislativ/normativ perfectat de către *Expertul CNA*. Orientativ acest obiect informațional va conține următoarele categorii de informație (anexa 1):

- RISCURI DATORATE LIMBAJULUI INCORECT:
  - I. FORMULĂRI LINGVISTICE:
    - 1. Introducerea termenilor noi care nu au o definiție în legislație sau în proiect.
    - 2. Utilizarea termenilor diferiți cu referință la același fenomen sau utilizarea aceluiași termen pentru fenomene diferite.
    - 3. Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive.
  - II. COERENȚA LEGISLATIVĂ:

4. Norme de trimitere.
  5. Norme de blanchetă.
  6. Concurența normelor de drept.
  7. Lacune de drept.
- RISCURI DATORATE LIPSEI MECANISMELOR DE PREVENIRE – COMPETENȚE ȘI PROCEDURI:
- III. TRANSPARENȚA ȘI ACCESUL LA INFORMAȚIE:
8. Lipsa/insuficiența accesului la informația despre actul subordonat legii.
  9. Lipsa/insuficiența transparenței funcționării autorităților publice.
  10. Lipsa/insuficiența accesului la informația de interes public.
- IV. EXERCITAREA DREPTURILOR ȘI OBLIGAȚIILOR PERSOANEI:
11. Costuri exagerate de implementare a normei în raport cu beneficiul public.
  12. Promovarea intereselor contrar interesului public.
  13. Prejudicierea intereselor contrar interesului public.
  14. Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor/obligații excesive.
  15. Derogări neîntemeiate de la exercitarea drepturilor/obligațiilor.
  16. Limitarea neîntemeiată a drepturilor omului.
  17. Prevederi discriminatorii.
  18. Norme irealizabile.
- V. EXERCITAREA ATRIBUȚIILOR AUTORITĂȚII PUBLICE:
19. Atribuții extensive de reglementare.
  20. Atribuții excesive sau atribuții contrare statutului autorității publice.
  21. Atribuții paralele.
  22. Nedeterminarea autorității publice responsabile/subiectului la care se referă prevederea.
  23. Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive.
  24. Stabilirea unui drept al autorității publice în loc de o obligație (prin utilizarea formulei discreționare: "poate", "este în drept" etc. în loc de "va", "trebuie").
  25. Cumularea competențelor de a elabora acte, a controla aplicarea lor și de a sancționa.
  26. Temeiuri neexhaustive, ambigui și subiective pentru refuzul unei autorități de a îndeplini anumite acțiuni.
  27. Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative.
  28. Lipsa unor termene concrete/Termene nejustificate.
- VI. MECANISME DE CONTROL:
29. Lipsa/insuficiența mecanismelor de supraveghere și control (ierarhic, intern, public).
  30. Lipsa/insuficiența mecanismelor de contestare a deciziilor și acțiunilor autorităților publice.
- VII. RĂSPUNDERE ȘI RESPONSABILITATE:

31. Confundarea /dublarea tipurilor de răspundere juridică pentru aceeași încălcare.
32. Temeiuri neexhaustive pentru survenirea răspunderii.
33. Lipsa responsabilității clare a autorităților (funcționarilor) pentru încălcarea prevederilor din proiect.
34. Lipsa sancțiunilor clare și proporționale pentru încălcarea prevederilor din proiect.
35. Dezechilibru dintre încălcare și sancțiune.

1.3. Raportul de monitorizare a actului legislativ/normativ publicat în MO.

Obiect informațional complex care cuprinde totalitatea datelor conținute sau perfectate în raportul de monitorizare a actului legislativ/normativ publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Orientativ acest obiect informațional va conține următoarele categorii de informație:

- tipul actului publicat în MO;
- categoria actului publicat în MO;
- autoritatea emitentă a actului publicat în MO;
- titlul actului publicat în MO;
- numărul actului publicat în MO;
- data adoptare actului publicat în MO;
- numărul MO;
- data MO;
- articolele din MO;
- data intrare în vigoare;
- identificatorul dacă s-a făcut sau nu expertiza anticorupție;
- identificatorul dosarului actului legislativ/normativ în e-Expertiză;
- date privind evaluarea gradului de conformare a actului expertizei anticorupție efectuată de CNA;
- date privind riscurile corupționale ale actului care n-a trecut expertiza anticorupție anterior publicării în MO.

1.4. Documente atașate.

Obiect informațional complex care cuprinde totalitatea actelor atașate la dosarul electronic al actului legislativ sau normativ supus expertizei anticorupție sau sunt perfectate prin intermediul facilităților furnizate de *e-Expertiză* pe parcursul efectuării expertizei anticorupție.

Orice obiect informațional de tip *Document atașat* conține un set minim de date destinate identificării și evidenței sale:

- identificatorul documentului;
- tipul documentului conform nomenclatorului;
- denumirea autorității/persoanei emitente;
- identificatorul emitentului (IDNP/IDNO, dacă este cunoscut);
- tipul emitentului (conform nomenclatorului);
- numărul de înregistrare a documentului;
- data înregistrării documentului;

- termenul de executare/valabilitate;
- subiectul documentului;
- statutul documentului;
- conținutul (textul/imaginea scanată) documentului.

Documentul aferent procedurii de expertizare anticorupție a proiectelor actelor legislative și normative constă din 5 subcategorii: *Actul legislativ/normativ*, *Nota informativă a actului legislativ/ normativ*, *Tabelul de divergențe a actului legislativ/normativ*, *Analiza impactului de reglementare a actului legislativ/normativ*, *Documente, scrisori, avize aferente actului legislativ/normativ*.

1.4.1. Actul legislativ/normativ.

Este o categorie de obiect informațional obligatoriu a fi atașat la dosarul electronic al actului legislativ/normativ care include fișierul cu conținutul actului legislativ sau normativ supus expertizei anticorupție și a metadatelor aferente acestuia.

1.4.2. Nota informativă a actului legislativ/normativ.

Este o categorie de obiect informațional obligatoriu a fi atașat la dosarul electronic al actului legislativ/normativ care include fișierul cu conținutul notei informative a actului legislativ sau normativ supus expertizei anticorupție și a metadatelor aferente acestuia.

1.4.3. Tabelul de divergențe a actului legislativ/normativ.

Este o categorie de obiect informațional obligatoriu a fi atașat la dosarul electronic al actului legislativ/normativ care include fișierul cu conținutul tabelului de divergențe a actului legislativ sau normativ supus expertizei anticorupție și a metadatelor aferente acestuia.

1.4.4. Analiza impactului de reglementare a actului legislativ/normativ.

Este o categorie de obiect informațional obligatoriu a fi atașat la dosarul electronic al unor categorii de acte legislative/normative care include fișierul cu conținutul analizei impactului de reglementare a actului legislativ sau normativ supus expertizei anticorupție și a metadatelor aferente acestuia.

1.4.5. Documente, scrisori, avize aferente actului legislativ/normativ.

Este o categorie de obiect informațional atașat la dosarul electronic al actului legislativ/normativ care reprezintă un caz particular al obiectului informațional *Document atașat* elaborat sau recepționat până sau pe parcursul procedurii de expertizare anticorupție a actului legislativ sau normativ.

La această categorie de obiect informațional se referă și totalitatea documentelor generate în mod automat de *e-Expertiză* în baza raportului de expertiză anticorupție sau raportului de monitorizare a actului publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova care conține recomandările și cerințele înaintate APC.

2 Profiluri.

Obiect informațional complex care constă din totalitatea datelor aferente subiecților și entităților care interacționează cu *e-Expertiză*. Pot fi identificate 2 categorii de profiluri:

2.1. Profilul inițiatorului proiectului actului legislativ/normativ.

Reprezintă un obiect informațional complex care conține totalitatea datelor despre Autoritățile Publice Centrale inițiatoare de proiecte de acte legislative sau normative pasibile expertizării anticorupție. Acest obiect informațional va conține următoarele categorii de informație:

- codul unic de identificare (IDNO);
- denumire completă;
- denumire succintă;
- entitatea ierarhic superioară (*exemplu: Parlament, Guvern etc.*);
- formă organizatorico juridică;
- formă de proprietate;
- adresă juridică;
- adresă Email;
- telefon;
- mențiuni;
- istoricul modificărilor.

2.2. Profilul utilizatorului autorizat e-Expertiză.

Reprezintă un obiect informațional care conține totalitatea datelor aferente utilizatorilor autorizați ai sistemului informatic cu drept de acces la interfața utilizator în limita rolurilor și drepturilor de care dispun în cadrul *e-Expertiză* (utilizatori autentificați autorizați din cadrul CNA sau utilizatori autentificați autorizați din afara CNA).

În această ordine de idei, acest obiect informațional va conține următoarele categorii de informație:

- date de identificare a utilizatorului;
- entitatea pe care o reprezintă (*PAC*);
- date de autentificare a utilizatorului;
- date de contact (adresă poștală, telefon, Email, etc.);
- preferințe de configurare a interfeței de administrare;
- roluri deținute în cadrul *e-Expertiză*;
- drepturi de acces la datele gestionate de *e-Expertiză*.

3. Rapoarte, statistici, KPI.

Reprezintă un obiect informațional complex care cuprinde totalitatea rapoartelor predefinite (încorporate fizic) sau statistici și indicator KPI generate ad-hoc de către *e-Expertiză* destinate tuturor nivelurilor de utilizatori autorizați, în vederea publicării, gestiunii și monitorizării activității tuturor celor implicați în utilizarea și gestiunea Sistemului Informatic.

Pot fi delimitate următoarele categorii de rapoarte implementate în cadrul *e-Expertiză*:

- Rapoarte operative:
  - lista dosarelor proiectelor de act legislative/normative asupra cărora se efectuează expertiza anticorupție (curente, finisate pe perioadă concretă);
  - lista autorităților publice centrale inițiatore de proiecte de acte legislative/normative supuse expertizei anticorupție (curent, finalizat pe perioadă concretă);
  - rapoarte privind rezultatele rapoartelor expertizei anticorupție asupra proiectelor de acte legislative/normative;
  - rapoarte privind rezultatele rapoartelor de monitorizare a actelor legislative/ normative publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova;
  - lista dosarelor proiectelor de acte legislative/normative supuse expertizei anticorupție extrase după diverse criterii și caracteristicile succinte ale acestora;
  - istoricul dosarului proiectelor de act legislativ/normativ supus expertizei anticorupție;
  - rapoarte de performanță a activității CNA;
  - alte rapoarte relevante.
- Documente generate în baza template-lor predefinite:
  - raportul de expertizare anticorupție asupra proiectului de act legislativ/normativ;
  - raportul de monitorizare a actului legislativ/normativ publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova;
  - decizie de aprobare/respingere a formularelor perfectate în cadrul procedurilor de expertizare anticorupție a proiectului de act legislativ/normativ;
  - documente cu cerințe și recomandări înaintate inițiatorului proiectului de act legislativ/normativ în urma expertizei anticorupție a proiectului de act legislativ/normativ.
- Statistici și indicatori KPI:

- dosare ale proiectelor de acte legislative/normative supuse expertizei anticorupție în profil: teritorial, timp, durata executării, executor, statut;
- dări de seamă privind statutul dosarelor electronice ale proiectelor de acte legislative/normative supuse expertizei anticorupție;
- lista proiectelor de acte legislative/normative cu expertiză anticorupție restantă, conform cauzei (amânate, suspendate, în întârziere etc.);
- lista proiectelor de acte legislative/normative cu expertiză anticorupție finisată, în funcție de rezultat;
- lista proiectelor de acte legislative/normative cu expertiză anticorupție primită în lucru și inițiată;
- rapoarte de performanță a *Experților CNA*;
- rapoarte statistice privind rezultatele expertizei anticorupție pe APC inițiatoare;
- indicatori generalizați a rapoartelor expertizei anticorupție asupra proiectelor de acte legislative/ normative;
- indicatori generalizați a rapoartelor de monitorizare a actelor legislative/normative publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova;
- alte rapoarte statistice relevante.
- Rapoarte de sistem:
  - lista utilizatorilor sistemului informatic conform rolurilor;
  - statistici de utilizare a *e-Expertiză* de către *Internauți*;
  - statistici de utilizare a *e-Expertiză* de către utilizatorii autorizați.

Ținând cont de natura lor, rapoartele vor fi accesibile atât din interfața cu acces restricționat pentru utilizatorii autentificați autorizați cât și prin intermediul paginii WEB oficiale a *CNA* pentru vizitatorii Internet.

Obiectul informațional în cauză este descris de următoarele categorii de atribute:

- identificator (număr de ordine atribuit automat de *e-Expertiză*);
- denumire raport, KPI;
- perioadă de referință;
- conținut raport, KPI.

4. Șablon formular.

Obiect informațional complex destinat furnizării totalității datelor de configurare a formularelor electronice de bază perfectate în cadrul proceselor de expertizare anticorupție a actelor legislative/normative.

Obiectul informațional *Șablon formular* este descris de următoarele categorii de atribute:

- identificator șablon (număr de ordine atribuit automat de *e-Expertiză*);
- nume șablon;
- versiune;
- statut;
- configurări de conținut a formularului;
- alte date relevante.

5. Șablon raport.

Obiect informațional complex destinat configurării principiilor de extragere, prelucrare și afișare a datelor conținute în baza de date *e-Expertiză*. Conține totalitatea regulilor de extragere, prelucrare și afișare într-o manieră comodă a informației din *e-Expertiză*.

Obiectul informațional *Șablon Raport* este descris de următoarele categorii de atribute:

- identificator șablon (număr de ordine atribuit automat de *e-Expertiză*);
- nume șablon;
- versiune;
- statut;
- parametri de machetare a raportului.
- parametri de procesare și inserare a conținutului raportului.

6. Șablon document.

Obiect informațional complex destinat păstrării unor structuri tipizate, prestabilite pentru documentele utilizate în procesul de expertiză anticorupție. În baza șabloanelor predefinite vor fi generate și imprimate totalitatea documentelor perfectate prin intermediul *e-Expertiză* (exemplu: *raportul expertizei anticorupție din Anexa 2 sau exemplul din Anexa 3*).

Obiectul informațional *Șablon Document* este descris de următoarele categorii de atribute:

- identificator șablon (număr de ordine atribuit automat de *e-Expertiză*);
- nume șablon;
- versiune;
- statut;
- parametri de machetare a documentului.
- parametri de inserare a conținutului documentului.

7. Configurație de securitate.

Obiect informațional complex destinat păstrării unor structuri tipizate, prestabilite pentru mecanismul de definire a restricțiilor de acces a utilizatorilor la interfața utilizator și date.

Pot fi menționate următoarele categorii de date aferente configurațiilor de securitate:

- roluri ale utilizatorilor;
- componente ale sistemului informatic;
- evenimente de business generate de componentele sistemului informatic;
- statute ale componentelor sistemului informatic;
- tranziții ale componentelor sistemului informatic și roluri cu acces la tranziții.
- Reguli de jurnalizare a evenimentelor de business ale componentelor sistemului informatic.

8. Notificare.

Este o categorie de obiecte informaționale complexe utilizat pentru notificarea cu sau fără confirmare a participanților la procedura de expertizare anticorupție a actelor legislative/normative sau consumarea unor careva evenimente de procedură sau sistem.

Pot fi delimitate următoarele categorii de notificări:

- notificare (avertizare) privind acceptarea/respingerea proiectului actului legislativ/normativ pentru expertiza anticorupție;
- notificare(avertizare) privind aprobarea/respingerea formularelor perfectate în cadrul proceselor de expertizare anticorupție;
- notificare(avertizare) privind finalizarea expertizei anticorupție;
- notificare(avertizare) privind finalizarea monitorizării actelor legislative/normative publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova;
- notificare(avertizare) privind declanșarea, apropierea sau consumarea unui eveniment;

- notificări de sistem:
  - notificarea privind întârzierea acțiunilor în anumite procese;
  - notificarea privind parvenirea unui formular spre aprobare sau formularului la redactare;
  - notificare privind implicarea într-un proces de expertizare anticorupție;
  - alte notificări (avertizări) de sistem.

Adițional la *Notificarea* conține următoarele atribute specifice:

- identificatorul notificării (numărul de ordine atribuit automat de *e-Expertiză*).
- marca de timp (*timestamp*);
- subiectul notificării;
- conținutul notificării;
- expeditorul notificării;
- destinatarul notificării.

9. Nomenclatoare și Clasificatoare.

Categorie de obiecte informaționale complexe care constă din totalitatea clasificatoarelor și nomenclatoare utilizate în cadrul *e-Expertiză*.

Va conține totalitatea clasificatoarelor naționale gestionate de *Biroul Național de Statistică* și nomenclatoarele interne ale *e-Expertiză* cum sunt:

- Clasificatoare/Nomenclatoare de Stat:
  - CFOJ – Clasificatorul Formelor Organizatorico-juridice (BNS);
  - CFP – Clasificatorul Formelor de Proprietate (BNS);
  - CUATM – Clasificatorul Unităților Administrativ Teritoriale (BNS);
  - alte clasificatoare relevante.
- Clasificatoare/Nomenclatoare interne *e-Expertiză*:
  - nomenclatorul emitenților proiectelor de acte legislative/normative;
  - nomenclatorul stărilor dosarelor proiectelor de acte legislative/normative;
  - nomenclatorul categoriilor proiectelor de acte legislative/normative;
  - nomenclatorul tipurilor proiectelor de acte legislative/normative;
  - nomenclatorul stărilor formularelor/dosarelor perfectate;
  - nomenclatorul tipurilor de documente;
  - nomenclatorul șabloanelor documentelor și rapoartelor;
  - alte nomenclatoare și clasificatoare relevante.

10. Înregistrare de jurnalizare.

Obiect informațional complex destinat auditului informatic și implementării politicii de asigurare a securității informaționale. Orice modificare a datelor: creare, modificare, ștergere, schimbare statut etc. trebuie să fie înregistrată într-un registru special (fișiere log) arătând momentul de timp și utilizatorul care a efectuat modificarea. În caz că modificările nu vor implica suprimarea fizică a datelor pentru fiecare înregistrare va fi posibil de văzut utilizatorul care a efectuat ultima modificare.

4.2. Funcționalitățile de bază ale sistemului informatic

Totalitatea funcționalităților livrate de *e-Expertiză* actorilor care beneficiază de ele sunt redate în figura 4.2. În conformitate cu schema descrisă în figura 4.2. actorii *e-Expertiză* au acces la 20 cazuri de utilizare care furnizează următoarele funcționalități:

UC01: Accesez proiecte legislative și rapoarte de expertiză

Reprezintă o funcționalitate disponibilă *Utilizatorului Internet* (prin intermediul unei interfețe specializate consumate de pagina WEB oficială a CNA) care va permite orișicărui vizitator al paginii WEB <http://www.cna.md> să acceseze totalitatea informației publice aferente dosarelor electronice de examinare anticorupție a proiectelor de acte normative și acte legislative. În funcție de natura actului legislativ sau normativ (gradul de secretizare al acestuia) *Utilizatorul Internet* va putea descărca proiectul actului, raportul de expertiză anticorupție și va putea vizualiza **metadatele** publice privind particularitățile de examinare a dosarului proiectului de act legislativ sau normativ.

Figura 4.2. Funcționalitățile de bază ale sistemului informatic.

UC02: Vizualizez statistici publice

Funcționalitate disponibilă public tuturor *Utilizatorilor Internet* – solicitanți de informație, prin intermediul căreia aceștia pot accesa totalitatea rapoartelor și statisticilor cu caracter public privind rezultatele activității CNA de expertizare anticorupție a proiectelor de acte normative și legislative.

e-Expertiză va publica un set de categorii de indicator **KPI** și rapoarte statistice cu caracter public furnizate automatizat de sistem. *e-Expertiză* va incorpora funcții periodice de difuzare a diferitor informații despre sistem care includ:

- mesaje de sistem ce atestă sănătatea tehnică a sistemului către serviciile de monitorizare și administrare;
- valori ale indicatorilor de performanță;
- rapoarte și statistici cu caracter public.

Totalitatea statisticelor cu caracter public va fi livrată *Utilizatorilor Internet* prin intermediul paginii WEB oficiale a CNA (<http://www.cna.md>).

UC03: Inițiez dosar proiect act pentru expertizare

Caz de utilizare care furnizează totalitatea funcționalităților necesare inițierii și completării dosarului electronic al proiectului actului legislativ/normativ. Acest caz de utilizare conține totalitatea funcționalităților aferente proceselor de completare inițială a dosarului electronic al proiectului de act legislativ/normativ și expediere spre examinare la CNA a dosarului. Acest caz de utilizare va furniza următoarele funcționalități:

- **UC03.1: Perfectez dosar și fișă proiect act legislativ/normativ.** Reprezintă o funcționalitate prin intermediul căreia utilizatorii autorizați vor avea acces la totalitatea funcționalităților necesare inițierii unui dosar electronic al proiectului actului legislativ/normativ asupra căruia trebuie să fie efectuată expertiza anticorupție și expedierii acestuia în adresa CNA (formularele electronice ce trebuie perfectate și documentele specifice atașate necesare demarării proceselor de expertiză anticorupție).
- **UC03.2: Atașez fișiere dosar proiect act legislativ/normativ.** Este o funcționalitate prin intermediul căreia utilizatorii autorizați vor avea acces la totalitatea funcționalităților necesare atașării documentelor în conținutul dosarului electronic al proiectului actului legislativ/normativ ce trebuie supus expertizei anticorupție.
- **UC03.3: Aplic semnătură digitală.** Funcționalitate prin intermediul căreia actorii autorizați vor putea aplica semnătura digitală pe formularele electronice perfectate în cadrul dosarului electronic al proiectului de act legislativ/normativ sau documentele relevante atașate acestuia.

UC04: Verific trasabilitate proiect act

Caz de utilizare care furnizează totalitatea funcționalităților necesare verificării trasabilității procesului de expertizare anticorupție a proiectului de act legislativ/normativ. Prin intermediul acestui caz de utilizare inițiatorii actului legislativ/normativ vor putea accesa date privind stadiul la care se află procesul de expertizare anticorupție a proiectului actului legislativ/normativ.

UC05. Recepționez notificări

Caz de utilizare prin intermediul căruia utilizatorii autorizați *e-Expertiză* vor recepționa notificările expediate de sistemul informatic prin intermediul poștei electronice sau în dashboard-ul personal. *e-Expertiză* va asigura generarea și expedierea automată prin mijloace Email a notificării aferente utilizatorului autorizat. Utilizatorul autorizat va dispune de funcționalitate de configurare individuală a preferințelor de recepționare a notificărilor.

UC06: Inițiez dosar act normativ sau legislativ pentru expertizare

Caz de utilizare care furnizează totalitatea funcționalităților necesare inițierii și completării dosarului electronic al actului legislativ/normativ în vigoare care trebuie supus expertizei anticorupție. Acest caz de utilizare conține totalitatea funcționalităților aferente proceselor de completare inițială a dosarului electronic al actului legislativ/normativ în vigoare supus expertizei anticorupție și declanșarea expertizei. Acest caz de utilizare va furniza următoarele funcționalități:

- **UC06.1: Perfectez dosar și fișă act expertizat.** Reprezintă o funcționalitate prin intermediul căreia utilizatorii autorizați vor avea acces la totalitatea funcționalităților necesare inițierii unui dosar electronic al actului legislativ/normativ în vigoare care trebuie supus expertizei anticorupție (formularele electronice ce trebuie perfectate și documentele specifice atașate necesare demarării proceselor de expertiză anticorupție).
- **UC06.2: Atașez fișiere act expertizat.** Este o funcționalitate prin intermediul căreia utilizatorii autorizați vor avea acces la totalitatea funcționalităților necesare atașării documentelor în

conținutul dosarului electronic al actului legislativ/normativ în vigoare care trebuie supus expertizei anticorupție.

UC07: Perfectez raport de expertiză anticorupție

Reprezintă o funcționalitate disponibilă utilizatorilor cu rol *Expert CNA* care va furniza totalitatea mecanismelor necesare perfectării raportului de expertiză anticorupție a proiectului de act legislativ/normativ sau a actului legislativ/normativ în vigoare. Formularul electronic va fi generat în baza unui template predefinit iar conținutul acestuia va putea fi perfectat dinamic (nu se vor limita numărul înregistrărilor inserate în compartimentele formularului). Sistemul informatic va permite perfectarea mai multor formulare a raportului de expertiză anticorupție pentru același act legislativ/normativ. Indiferent de numărul de rapoarte perfectate, sistemul va calcula valoare generalizată a expertizei și va genera totalitatea rapoartelor și documentelor ce trebuie remise în adresa APC inițitoare a actului legislativ/normativ pentru înlăturarea curențelor.

UC08: Monitorizez acte publicate în Monitorul Oficial

Caz de utilizare prin intermediul căruia utilizatorii autorizați *e-Expertiză* vor putea introduce datele aferente monitorizării actelor legislative/normative publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Sistemul informatic va permite introducerea datelor de înregistrare și identificare a tuturor actelor legislative și normative pasibile expertizei anticorupție publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. În baza acestor date sistemul informatic va permite generarea de rapoarte și statistici privind gradul de cuprindere a expertizei anticorupție a totalității actelor legislative și normative pasibile expertizei anticorupție publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

UC05: Utilizez dashboard.

Reprezintă o funcționalitate prin intermediul căreia utilizatorul autorizat al *e-Expertiză* va fi atenționat și va putea vizualiza și accesa rapid totalitatea evenimentelor de business aferente interacțiunii sale cu sistemul informatic și atribuțiilor de serviciu (notificări de sistem, evenimente ale fluxurilor de lucru, etc.).

De asemenea va avea acces direct la funcționalitățile aferente evenimentelor de business notificate (accesarea directă a dosarului de expertiză anticorupție a actului legislativ/normativ, raportului expertizei anticorupție sau rezultatului monitorizării actelor publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova etc.). În calitate de Dashboard va servi pagina principală a interfeței utilizator a *e-Expertiză* unde vor fi amplasate toate elementele și notificările aferente utilizatorului.

UC10: Generez rapoarte/statistici.

Este o funcționalitate accesibilă utilizatorilor de nivel *Expert CNA, Șef secție CNA, Șef Direcție CNA, Decident CNA și Administrator de Sistem* care permite generarea rapoartelor predefinite și ad-hoc privind conținutul informațional al sistemului informatic și activitatea utilizatorilor.

Rapoartele în cauză sunt utile pentru analiza proceselor desfășurate, bazei informaționale a sistemului, performanței activității utilizatorilor autorizați și a *CNA* privind activitățile de expertiză anticorupție a actelor legislative și normative, permițând anticiparea problemelor de securitate informațională și de încălcare a legislației în vigoare.

UC11: Atribui executant evaluare anticorupție.

Caz de utilizare disponibil utilizatorilor cu rol decident în procesele de expertiză anticorupție a actelor legislative și normative în cadrul *CNA (Șef Secție CNA, Șef Direcție CNA, Decident CNA)* prin intermediul căruia va putea atribui spre examinare dosarul proiectului de act legislativ sau normativ expertului ce va efectua expertiza anticorupție. Sistemul informatic va permite perfectarea acțiunii de atribuire a dosarului din detaliile acestora, din tabelul cu lista dosarelor, precum și din dashboard-ul utilizatorului rolul căruia îi permite să efectueze asemenea acțiuni.

UC12: Aprob/resping raport de expertiză anticorupție.

Caz de utilizare disponibil utilizatorilor cu rol decident în procesele de expertiză anticorupție a actelor legislative și normative în cadrul *CNA (Șef Secție CNA, Șef Direcție CNA, Decident CNA)* prin intermediul căruia va putea aproba sau respinge proiectul expertizei anticorupție a proiectului de act legislativ/normativ perfectat de *Expertul CNA*.

UC13: Atribui secție executantă expertiză anticorupție.

Caz de utilizare disponibil utilizatorilor cu rol decident în procesele de expertiză anticorupție a actelor legislative și normative în cadrul *CNA (Șef Direcție CNA, Decident CNA)* prin intermediul căruia va putea atribui spre examinare dosarul proiectului de act legislativ sau normativ secției relevante.

Sistemul informatic va permite perfectarea acțiunii de atribuire a dosarului din detaliile acestora, din tabelul cu lista dosarelor, precum și din dashboard-ul utilizatorului rolul căruia îi permite să efectueze asemenea acțiuni.

UC14: Gestionez utilizatori, roluri și drepturi.

Describe funcționalitățile destinate *Administratorului de Sistem* prin intermediul cărora acesta administrează profilurile și rolurile actorilor autorizați ai sistemului informatic, inclusiv a nivelului managerial, a reprezentanților altor autorități care examinează și inserează date pentru care autentificarea se face cu nume utilizator+parolă, certificat digital sau identitate mobilă, a sistemelor informatice externe etc.

De asemenea acest caz de utilizare va furniza totalitatea funcționalităților necesare definirii drepturilor de acces a utilizatorilor la componentele interfeței utilizator și preciza particularitățile de comportament a componentelor interfeței utilizator în interacțiunea cu utilizatorii autorizați.

UC15: Gestionez fluxuri, formulare și template-uri.

Reprezintă un caz de utilizare destinat administratorilor sistemului informatic care descrie totalitatea funcționalităților disponibile acestora pentru actualizarea fluxurilor de lucru, formularelor electronice și modelelor de documente tipizate

utilizabile în cadrul fiecărui tip de document de intrare sau ieșire (configurarea zonelor de antet, subsol, conținut static și dinamic, formatare, aspect grafic, etc.).

Un șablon de documente va conține inserate balize prin intermediul cărora va fi posibilă popularea acestuia cu informația de conținut extrasă din conținutul dosarului electronic al actului legislativ/normativ. Astfel, va fi posibilă uniformizarea și standardizarea setului de documente emise și procesate în cadrul *e-Expertiză*.

UC16. Gestionez metadate.

Caz de utilizare care furnizează totalitatea funcționalităților destinate *Administratorului de Sistem* prin intermediul cărora acesta administrează totalitatea nomenclatoarelor, clasificatoarelor și configurărilor care formează sistemul de metadate al *e-Expertiză* (inclusiv metadatele ce definesc configurația interfeței utilizator a *e-Expertiză*).

UC17. Alte activități de administrare

Reprezintă un caz de utilizare destinat *Administratorilor de Sistem* care descrie totalitatea funcționalităților accesibile acestora destinate administrării și auditului *e-Expertiză*: menținerea listei și integrității credențialelor utilizatorilor cu acces la spațiul de administrare, extragerea rapoartelor din registrele de sistem în vederea analizei și depistării unor eventuale probleme de securitate logică și fizică a *e-Expertiză* etc.

Cazul de utilizare de administrare a *e-Expertiză* va implementa totalitatea funcționalităților asigurării viabilității și integrității sistemului informatic.

UC18: Public pe www.cna.md

Caz de utilizare care furnizează funcționalități destinate publicării automate pe pagina WEB oficială a *CNE* a compartimentelor publice a dosarelor electronice a proiectelor de acte normative și legislative supuse expertizei anticorupție în cadrul *CNA*.

Pe lângă publicarea documentelor primare pe pagina WEB oficială a *PRM* acest caz de utilizare livrează totalitatea funcționalităților necesare generării, exportării și publicării informației statistice cu caracter public privind activitatea de expertiză anticorupție a actelor legislative și normative efectuate de *CNA*.

De asemenea serviciile WEB furnizate paginii WEB oficiale a *CNA* va permite furnizarea unui mecanism public de verificare a trasabilității procesului de expertizare anticorupție a actelor legislative și normative.

UC19: Notific utilizatorii

Caz de utilizare care furnizează totalitatea funcționalităților de notificare a utilizatorilor autorizați ai *e-Expertiză*. Notificările vor fi stocate în dashboard-ul utilizatorilor autorizați asigurând-se acces direct la documentul sau dosarul sursă al notificării. De asemenea, notificările vor fi expediate și prin intermediul mijloacelor Email. *E-Expertiză* va genera și expedia automat notificări aferent oricărui eveniment de business generat de procesele de expertiză anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative.

UC20: Jurnalizez evenimente

Caz de utilizare care livrează totalitatea funcționalităților de configurare a principiilor de funcționare și generare a evenimentelor care vor fi jurnalizate precum și definire a strategiilor de colectare a evenimentelor de business jurnalizate.

4.3. Fluxurile informaționale ale sistemului informatic

Pentru asigurarea funcționalității în bune condiții a *e-Expertiză* e necesară implementarea a 5 categorii primordiale de fluxuri informaționale disponibile diferitor categorii de utilizatori ai sistemului informatic:

- **Depunere proiect act legislativ/normativ.** Reprezintă fluxul unde sunt implicați totalitatea utilizatorilor autorizați ai *APC* inițiatoare de acte legislative sau normative pasibile expertizei anticorupție pentru depunerea proiectului de act legislativ/normativ pentru expertiza anticorupție (conține toate etapele de inițiere a procesului de expertizare a actului legislativ/normativ: de la perfectarea dosarului electronic al acestuia până la acceptarea de *CNA* pentru examinare).
- **Inițiere expertiză anticorupție și evaluarea riscurilor pe domenii.** Reprezintă fluxul unde sunt implicați totalitatea actorilor *CNA* pentru inițierea unei expertize anticorupție a actelor legislative/normative în vigoare (conține toate etapele de inițiere: repartizarea actelor legislative/ normative în vigoare executorilor, crearea dosarelor electronice și repartizarea acestora executorilor).
- **Expertiza anticorupție a proiectului actului legislativ/normativ.** Reprezintă fluxul unde sunt implicați totalitatea actorilor *CNA* pentru desfășurarea unei expertize anticorupție a unui proiect de act legislativ/normativ (conține toate etapele: repartizarea dosarului proiectului actului

legislativ/normativ executorilor pentru efectuarea expertizei până la aprobarea raportului expertizei anticorupție și diseminare a recomandărilor acestuia).

- **Monitorizarea actelor normative/legislative publicate în Monitorul Oficial.** Reprezintă fluxul unde sunt implicați totalitatea actorilor CNA în monitorizarea actelor legislative și normative pasibile expertizei anticorupție publicate în Monitorul Oficial. Acest flux va furniza totalitatea datelor pentru analiza gradului de acoperire a actelor legislative și normative adoptate cu expertiză anticorupție și a gradului de conformare a textului publicat cu recomandările înaintate de CNA în raportul de expertiză anticorupție.
- **Verificare trasabilitate expertiză anticorupție.** Reprezintă fluxul destinat actorilor externi CNA prin intermediul cărora vor extrage informație privind trasabilitatea proceselor de expertizare anticorupție.

4.3.1. Depunere proiect act legislativ/normativ

Depunerea proiectului de act legislativ/normativ pentru expertiza anticorupție este unul din fluxurile de lucru cele mai importante în procesul de exploatare a *e-Expertiză*. Proiectul actului legislativ/normativ poate fi depus pentru expertizare prin intermediul uneia din 2 căi posibile:

- *Utilizatorul APC* se autentifică în *e-Expertiză*, perfectează și expediază dosarul proiectului actului legislativ/normativ (figura 4.3);
- Proiectul actului legislativ normativ este expedit pentru expertizare la CNA în format tradițional pe hârtie.

Indiferent de modalitatea de expediere a proiectului actului, el va fi expertizat prin intermediul aceluiași flux de lucru. În conformitate cu diagrama din figura 4.3, *Utilizatorul APC* se autentifică în *e-Expertiză* și accesează funcționalitatea de perfectare a dosarului unui proiect de act legislativ sau normativ. Drept urmare *e-Expertiză* va crea și înregistra dosarul și formularul electronic al fișei proiectului actului legislativ sau normativ precompletate în baza datelor de înregistrare a *APC* și parametrilor solicitați la crearea dosarului.

Odată creat dosarul, *Utilizatorul APC* completează fișa proiectului actului legislativ sau normativ și atașează la dosar totalitatea fișierelor electronice relevante (proiectul actului, nota informativă, tabelul de divergențe, analiza impactului de reglementare, alte documente relevante).

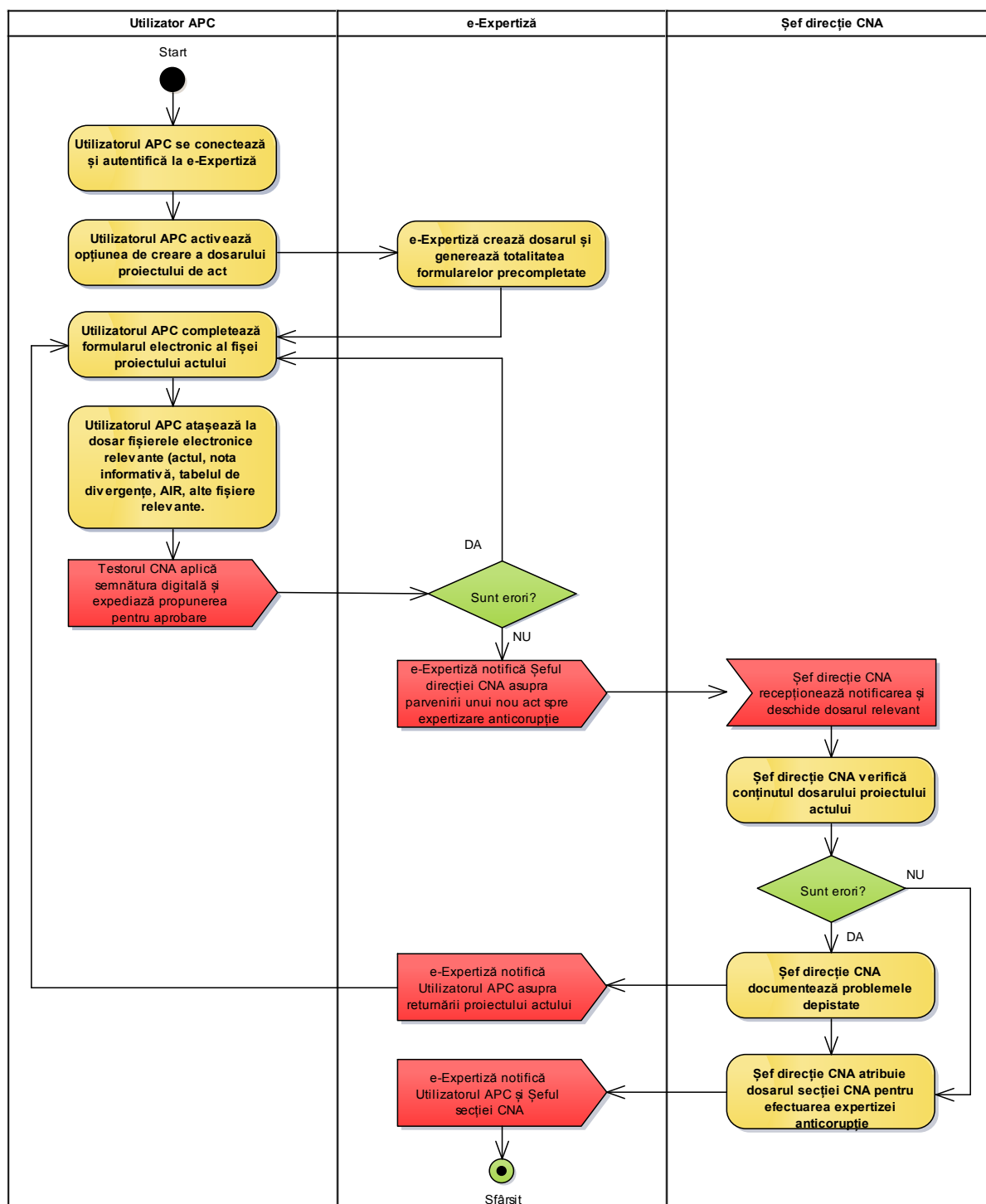
După completarea dosarului *Utilizatorul APC* aplică semnătura digitală pe formularul fișei proiectului actului legislativ sau normativ și totalitatea documentelor electronice atașate la dosar activând opțiunea de expediere. Drept urmare, *e-Expertiză* va efectua o verificare primară a dosarului (corectitudine tip date inserate în formularele electronice perfectate, obligativitate date completate, respectarea completitudinii și condițiilor de integritate a dosarului).

În cazul depistării problemelor, *e-Expertiză* va returna *Utilizatorului APC* dosarul cu erorile depistate pentru ca cele din urmă să fie remediate. Dacă dosarul trece de validarea primară, *e-Expertiză* notifică *Șeful direcției CNA* asupra parvenirii unui nou proiect de act legislativ sau normativ pentru expertizarea anticorupție.

Șeful direcției CNA se conectează și autentifică în *e-Expertiză*, accesează dosarul proiectului actului legislativ sau normativ pentru care a recepționat notificarea. După accesarea actului, *Șeful direcției CNA* analizează conținutul dosarului.

În cazul când sunt depistate erori, *Șeful direcției CNA* va introduce recomandările de rigoare și returna dosarul *Utilizatorului APC*. Drept urmare, *e-Expertiză* va expedia o notificare *Utilizatorului APC* cu mențiunea returnării dosarului proiectului actului legislativ sau normativ în vederea efectuării ajustărilor de rigoare.

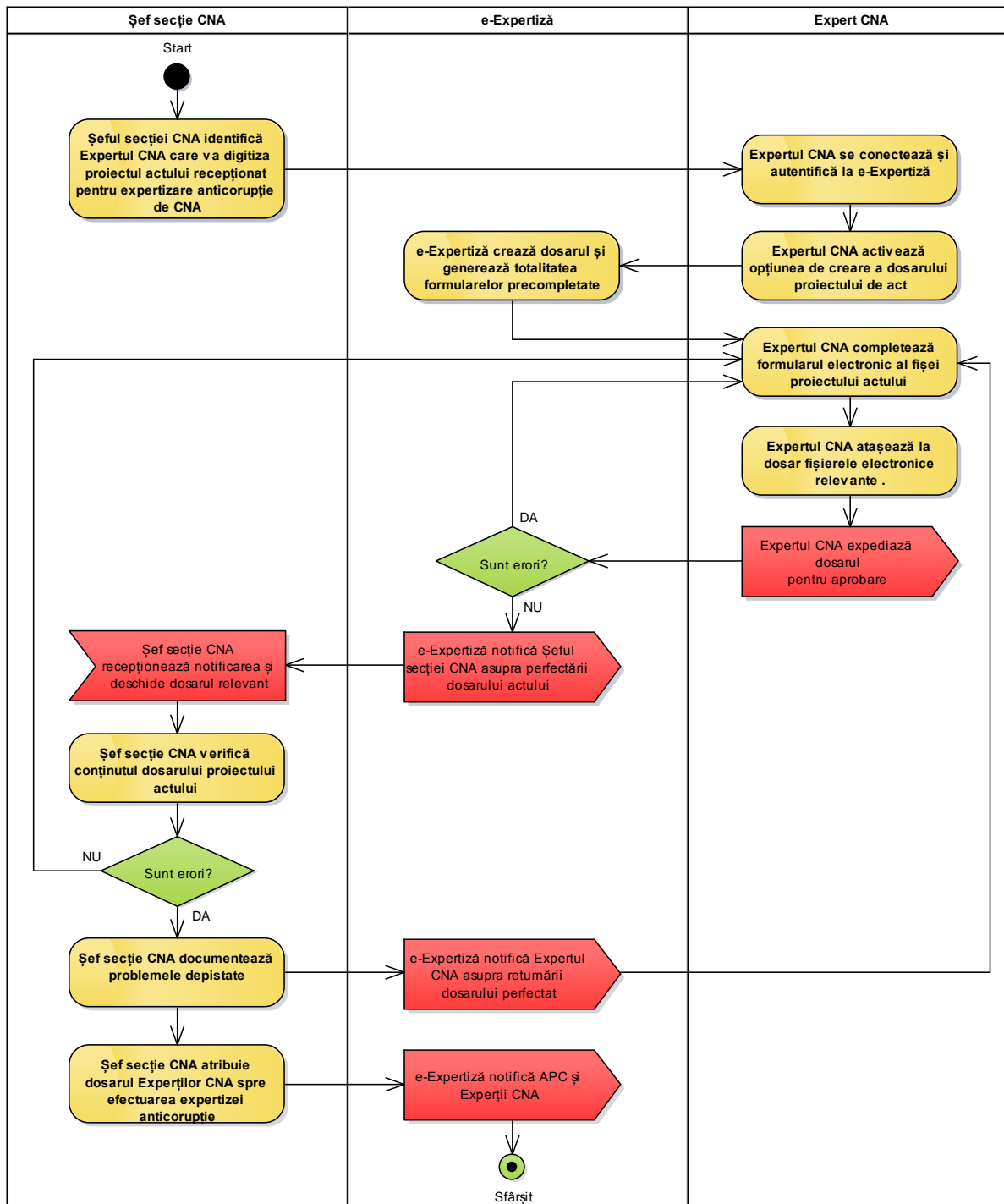
Dacă *Șeful direcției CNA* nu va depista erori în conținutul dosarului proiectului actului legislativ sau normativ, va atribui dosarul secției CNA relevante de efectuare a expertizei anticorupție. În consecință, *e-Expertiză* va notifica *Utilizatorul APC* și *Șeful secției CNA* responsabil de efectuare a expertizei anticorupție asupra acceptării dosarului respectiv și atribuirii sarcinii.

Figura 4.3. Schema fluxului de depunere proiect act legislativ/normativ prin intermediul e-Expertiză.

Dacă APC expediază în adresa CNA proiectul actului legislativ sau normativ în format tradițional pe hârtie, acesta este înregistrat în Cancelaria CNA după care șeful direcției CNA atribuie proiectul actului legislativ sau normativ destinat expertizei anticorupție secției CNA relevante. Odată atribuit proiectul, Șeful secției CNA atribuie sarcina de perfectare a dosarului electronic al proiectului actului legislativ sau normativ unui Expert CNA.

În conformitate cu diagrama din figura 4.4, Expertul CNA se autentifică în e-Expertiză și accesează funcționalitatea de perfectare a dosarului unui proiect de act legislativ sau normativ. Drept urmare e-Expertiză va crea și înregistra dosarul și formularul electronic al fișei proiectului actului legislativ sau normativ precomplete în baza datelor de înregistrare a APC și parametrilor solicitației la crearea dosarului.

Figura 4.4. Schema fluxului de depunere proiect act legislativ/normativ în format tradițional pe hârtie.

Odată creat dosarul, *Expertul CNA* completează fișa proiectului actului legislativ sau normativ și atașează la dosar totalitatea fișierelor electronice relevante (proiectul actului, nota informativă, tabelul de divergențe, analiza impactului de reglementare, alte documente relevante).

După completarea dosarului *Expertul CNA* activează opțiunea de expediere spre procesare a dosarului. Drept urmare, *e-Expertiză* va efectua o verificare primară a dosarului (corectitudine tip date inserate în formularele electronice perfectate, obligativitate date completate, respectarea completitudinii și condițiilor de integritate a dosarului).

În cazul depistării problemelor, *e-Expertiză* va returna *Expertului CNA* dosarul cu erorile depistate pentru ca cele din urmă să fie remediate. Dacă dosarul trece de validarea primară, *e-Expertiză* notifică *Şeful secției CNA* asupra parvenirii unui nou proiect de act legislativ sau normativ pentru expertizarea anticorupție.

Şeful secției CNA se conectează și autentifică în *e-Expertiză*, accesează dosarul proiectului actului legislativ sau normativ pentru care a recepționat notificarea. După accesarea dosarului, *Şeful secției CNA* analizează conținutul dosarului.

În cazul când sunt depistate erori, *Șeful secției CNA* va introduce recomandările de rigoare și returna dosarul *Expertului CNA*. Drept urmare, *e-Expertiză* va expedia o notificare *Expertului CNA* cu mențiunea returnării dosarului proiectului actului legislativ sau normativ în vederea efectuării ajustărilor de rigoare.

Dacă *Șeful secției CNA* nu va depista erori în conținutul dosarului proiectului actului legislativ sau normativ, va atribui dosarul *Expertilor CNA* relevanți de efectuare a expertizei anticorupție (ar putea rămâne același *Expert CNA* care a perfectat dosarul). În consecință, *e-Expertiză* va notifica *APC* și *Expertii CNA* responsabili de efectuare a expertizei anticorupție asupra acceptării dosarului respectiv și atribuirii sarcinii.

4.3.2. Inițiere expertiză anticorupție și evaluarea riscurilor pe domenii

e-Expertiză va furniza mecanism de plasare pe fluxurile de lucru de efectuare a expertizei anticorupție a actelor legislative și normative în vigoare în scopul evaluării și identificării riscurilor generate de actele legislative sau normative în vigoare aferente unui anumit domeniu.

În aceste condiții, este delimitat mai întâi domeniul și actele legislative sau normative în vigoare ce trebuie expuse expertizei anticorupție. După identificarea actului legislativ sau normativ în vigoare ce trebuie expertizat șeful direcției *CNA* atribuie actului legislativ sau normativ secției *CNA* relevante. Odată atribuit actul în vigoare, *Șeful secției CNA* atribuie sarcina de perfectare a dosarului electronic al actului legislativ sau normativ în vigoare unui *Expert CNA*.

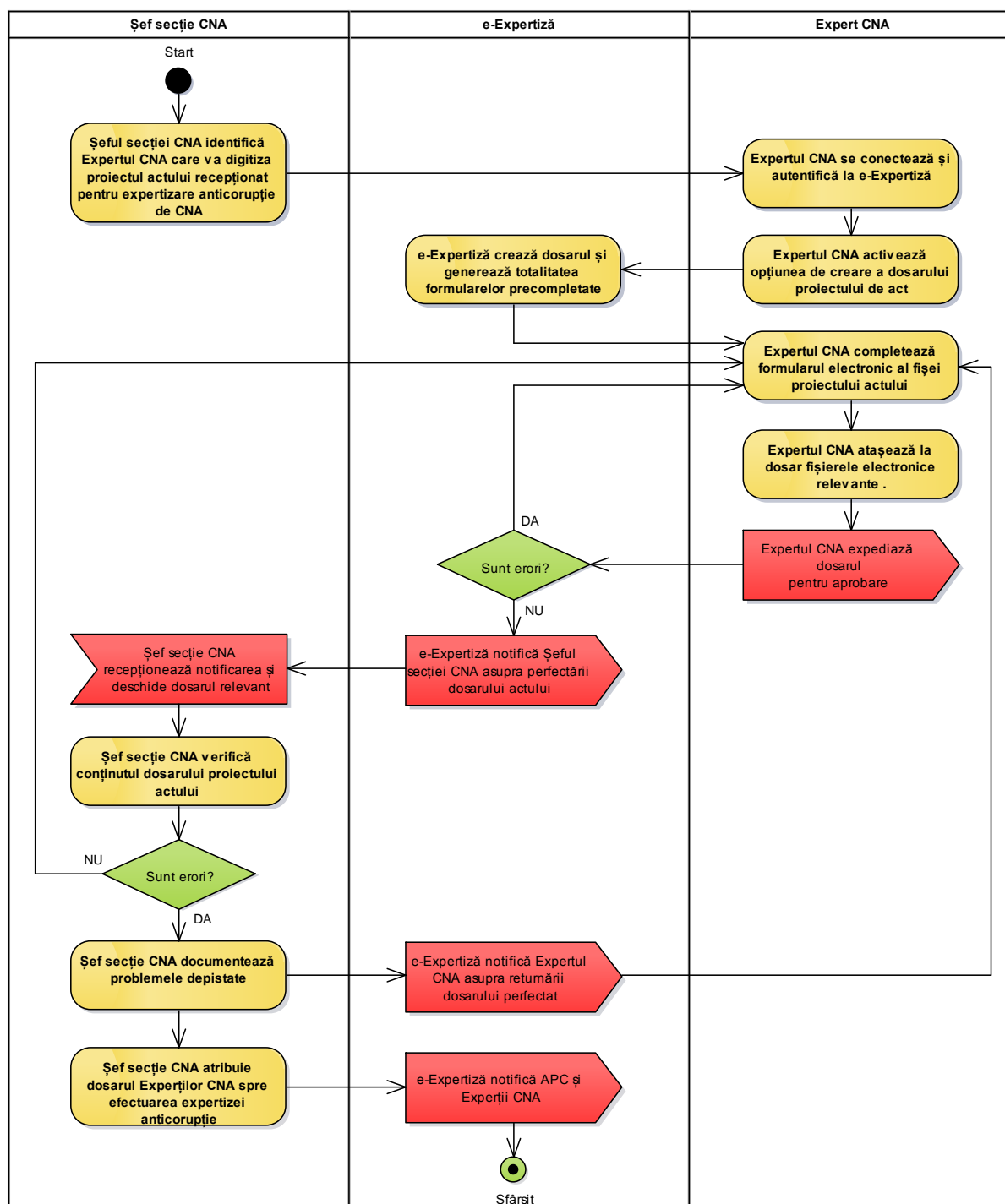
În conformitate cu diagrama din figura 4.5, *Expertul CNA* se autentifică în *e-Expertiză* și accesează funcționalitatea de perfectare a dosarului unui act legislativ sau normativ. Drept urmare *e-Expertiză* va crea și înregistra dosarul și formularul electronic al fișei actului legislativ sau normativ precompletate în baza datelor de înregistrare a și parametrilor solicitați la crearea dosarului.

Odată creat dosarul, *Expertul CNA* completează fișa actului legislativ sau normativ în vigoare și atașează la dosar totalitatea fișierelor electronice relevante.

După completarea dosarului *Expertul CNA* activează opțiunea de expediere spre procesare a dosarului. Drept urmare, *e-Expertiză* va efectua o verificare primară a dosarului (corectitudine tip date inserate în formularele electronice perfectate, obligativitate date completate, respectarea completitudinii și condițiilor de integritate a dosarului).

În cazul depistării problemelor, *e-Expertiză* va returna *Expertului CNA* dosarul cu erorile depistate pentru ca cele din urmă să fie remediate. Dacă dosarul trece de validarea primară, *e-Expertiză* notifică *Șeful secției CNA* asupra parvenirii unui nou act legislativ sau normativ în vigoare pentru expertizarea anticorupție.

Șeful secției CNA se conectează și autentifică în *e-Expertiză*, accesează dosarul actului legislativ sau normativ pentru care a recepționat notificarea. După accesarea dosarului, *Șeful secției CNA* analizează conținutul dosarului.

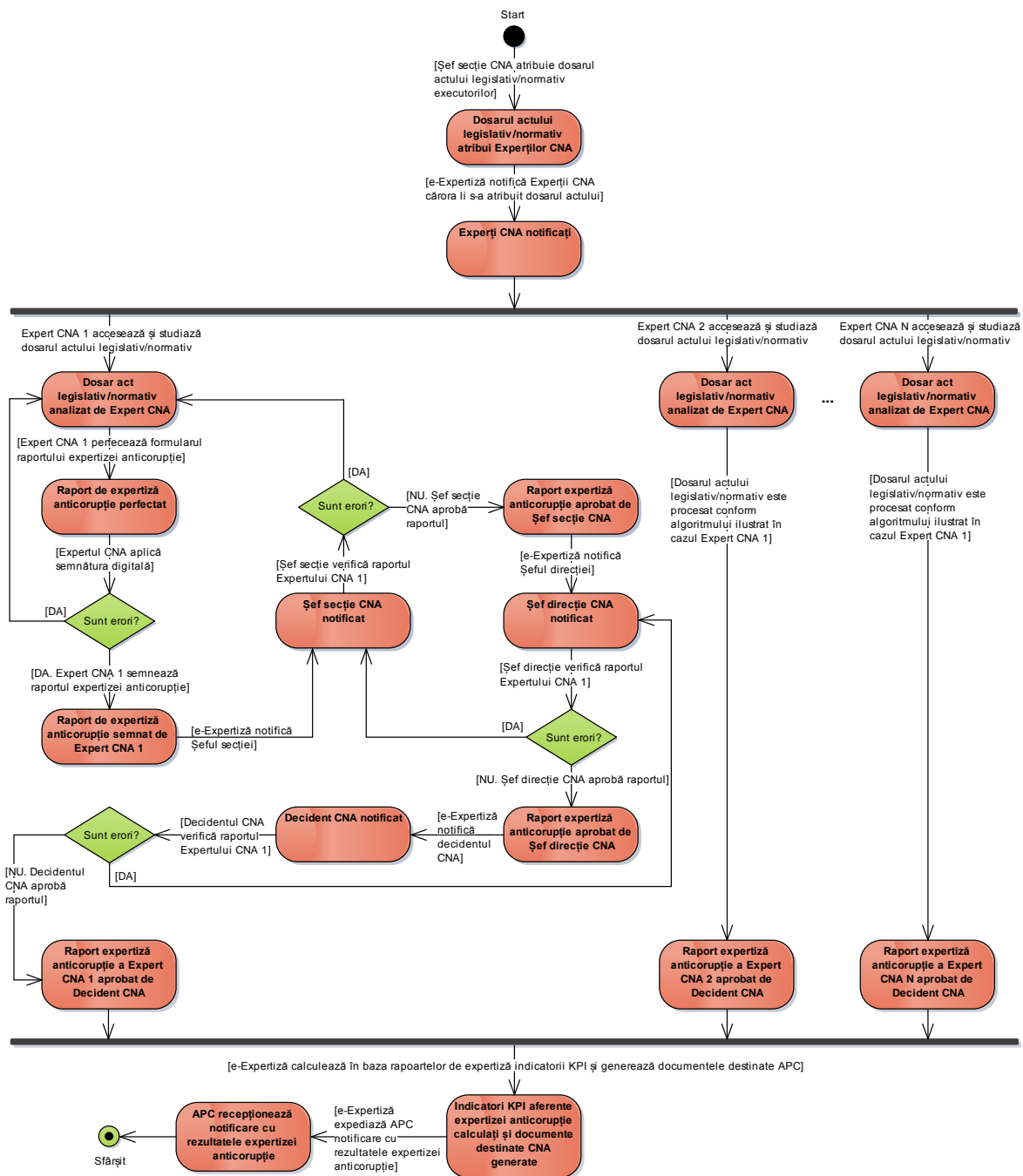
Figura 4.4. Schema fluxului de inițiere a expertizei anticorupție asupra proiectului de act legislativ/normativ.

În cazul când sunt depistate erori, *Şeful secției CNA* va introduce recomandările de rigoare și returna dosarul *Expertului CNA*. Drept urmare, *e-Expertiză* va expedia o notificare *Expertului CNA* cu mențiunea returnării dosarului actului legislativ sau normativ în vigoare în vederea efectuării ajustărilor de rigoare.

Dacă *Şeful secției CNA* nu va depista erori în conținutul dosarului proiectului actului legislativ sau normativ, va atribui dosarul *Experților CNA* relevanți de efectuare a expertizei anticorupție (ar putea rămâne același *Expert CNA* care a perfectat dosarul). În consecință, *e-Expertiză* va notifica *Experții CNA* responsabili de efectuare a expertizei anticorupție asupra atribuirii sarcinii.

4.3.3. Expertiza anticorupție a proiectului actului legislativ/normativ

Fluxul de expertiză anticorupție a proiectului actului legislativ/normativ va fi utilizat atât pentru proiectele de acte legislative și normative expediate de APC la CNA pentru expertizarea anticorupție, cât și actele legislative și normative în vigoare identificate de CNA pentru care e necesară evaluarea riscurilor corupționale generate.

Figura 4.5. Schema fluxului de expertizare anticorupție a proiectului de act legislativ/normativ.

În conformitate cu diagrama din figura 4.5, după perfectarea dosarului actului legislativ sau normativ în conformitate cu fluxurile de lucru descrise în punctul 4.3.1 și 4.3.2. *Şeful secției CNA* desemnează *Expertul CNA* (sau un grup de experți) care va efectua expertiza anticorupție a actului legislativ/normativ (implicit ar putea fi același *Expert CNA* care a perfectat dosarul actului legislativ/normativ).

Odată atribuit de către *Şeful secției CNA* dosarul actului legislativ/normativ, *e-Expertiză* va notifica în mod automat totalitatea *Expertilor CNA* în sarcina cărora l-*ea* fost atribuit dosarul actului legislativ/normativ în scopul efectuării expertizei anticorupție.

În aceste considerente totalitatea *Expertilor CNA* desemnați vor utiliza același mecanism de efectuare în paralel a expertizei anticorupție iar procesul de expertizare nu se va finaliza până când nu sunt perfectate și aprobate toate rapoartele de expertiză anticorupție a tuturor *Expertilor CNA* desemnați să facă expertiza anticorupție (procesul descris între barele de sincronizare din figura 4.5).

Expertul CNA se conectează și autentifică în *e-Expertiză*, accesează dosarul electronic al actului legislativ/ normativ atribuit pentru expertiza anticorupție, analizează totalitatea formularelor și documentelor conținute în dosar.

În urma analizei minuțioase, *Expertul CNA* perfecțază formularul raportului expertizei anticorupție care conține totalitatea evaluărilor proiectului de act legislativ/normativ copnform structurii prezentate în anexa 1.

Odată perfectat raportul expertizei anticorupție, *Expertul CNA* aplică semnătura digitală pentru aprobarea raportului. În consecință, *e-Expertiză* va efectua verificarea primară a formularului (obligativitate completare date, corectitudine tip date introduse, sume de control etc.). În cazul când sunt depistate erori sistemul informatic va afișa erorile și nu va permite semnarea raportului până când erorile nu sunt corectate.

Dacă formularul electronic al raportului expertizei anticorupție a trecut de faza de validare de către *e-Expertiză* și semnare de către *Expertul CNA*, sistemul informatic va notifica *Șeful secției CNA* asupra parvenirii unui raport de expertiză anticorupție spre examinare și aprobare.

Șeful secției CNA se conectează și autentifică în *e-Expertiză*, accesează dosarul electronic al actului legislativ/normativ pentru care trebui să aprobe raportul de expertiză anticorupție și efectuează analiza dosarului și raportului expertizei anticorupție.

În cazul când *Șeful secției CNA* depistează careva carențe, introduce în formular obiecțiile sale și returnează *Expertului CNA* dosarul actului legislativ/normativ spre reexaminare. Odată întors actul, *e-Expertiză* va notifica *Expertul CNA* privind returnarea dosarului.

Dacă nu sunt depistate erori, *Șeful secției CNA* aprobă raportul expertizei anticorupție. Drept urmare sistemul informatic va notifica *Șeful direcției CNA* asupra parvenirii unui raport de expertiză anticorupție spre examinare și aprobare.

Șeful direcției CNA se conectează și autentifică în *e-Expertiză*, accesează dosarul electronic al actului legislativ/normativ pentru care trebui să aprobe raportul de expertiză anticorupție și efectuează analiza dosarului și raportului expertizei anticorupție.

În cazul când *Șeful direcției CNA* depistează careva carențe, introduce în formular obiecțiile sale și returnează *Șefului secției CNA* dosarul actului legislativ/normativ spre reexaminare. Odată întors actul, *e-Expertiză* va notifica *Șeful secției CNA* privind returnarea dosarului.

Dacă nu sunt depistate erori, *Șeful direcției CNA* aprobă raportul expertizei anticorupție. Drept urmare sistemul informatic va notifica *Decidentul CNA* asupra parvenirii unui raport de expertiză anticorupție spre examinare și aprobare.

Decidentul CNA se conectează și autentifică în *e-Expertiză*, accesează dosarul electronic al actului legislativ/normativ pentru care trebui să aprobe raportul de expertiză anticorupție și efectuează analiza dosarului și raportului expertizei anticorupție.

În cazul când *Decidentul CNA* depistează careva carențe, introduce în formular obiecțiile sale și returnează *Șefului direcției CNA* dosarul actului legislativ/normativ spre reexaminare. Odată întors actul, *e-Expertiză* va notifica *Șeful direcției CNA* privind returnarea dosarului.

Dacă nu sunt depistate erori, *Decidentul CNA* aprobă raportul expertizei anticorupție. Drept urmare, în cazul când au fost aprobate toate rapoartele expertizei anticorupție a tuturor *Expertilor CNA* implicați în procesarea dosarului actului legislativ/normativ, *e-Expertiză* în baza informației de conținut a tuturor rapoartelor anticorupție perfectate de *Expertii CNA* calculează automat totalitatea indicatorilor *KPI* aferenți expertizei și generează totalitatea documentelor cu obiecțiile *CNA* ce trebuie remise inițiatorului actului legislativ/normativ.

Odată calculați indicatorii *KPI* și generate totalitatea documentelor cu obiecțiile *CNA* sistemul informatic va expedia o notificare (prin Email) *Autorității Publice Centrale* inițiatoare a proiectului de act legislativ/normativ privind finalizarea expertizei anticorupție la care vor fi afișate totalitatea actelor relevante (rapoartele expertizei anticorupție, obiecțiile și recomandările *CNA* aferente proiectului actului legislativ/normativ).

4.3.4. Monitorizarea actelor normative/legislative publicate în Monitorul Oficial

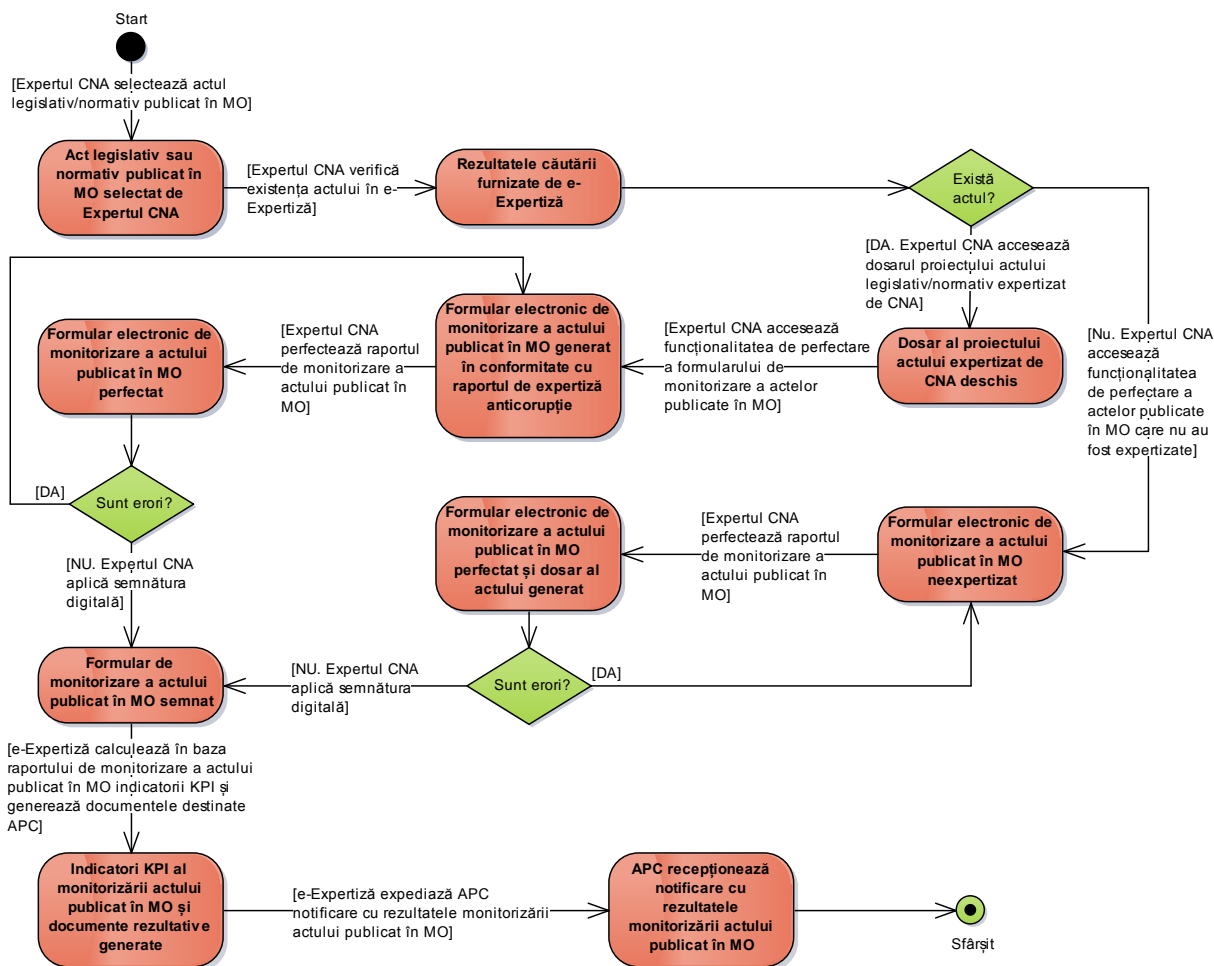
Monitorizarea actelor legislative și normative pasibile expertizei anticorupție publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova este unul din fluxurile de lucru cele mai importante în procesul de exploatare a *e-Expertiză*. Sistemul informatic va permite perfectarea a 2 formulare electronice de monitorizare în funcție de caz concret:

- monitorizarea actelor normative și legislative publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova care au fost supuse expertizei anticorupție;
- monitorizarea actelor normative și legislative publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova care nu au fost supuse expertizei anticorupție.

După cum se vede în fluxul ilustrat în figura 4.6, *Expertul CNA* în urma analizei conținutului *Monitorului Oficial al Republicii Moldova* selectează actul legislativ sau normativ ce trebuie monitorizat. Pentru demararea monitorizării *Expertul CNA* se conectează și autentifică în *e-Expertiză* după care demarează funcționalitatea de căutare a actului după diferite criterii (verificarea dacă actul a fost supus expertizei anticorupție).

1. Monitorizarea actului asupra căruia s-a efectuat expertiza anticorupție.

În cazul când actul a fost supus expertizei anticorupție (*e-Expertiză* găsește dosarul actului legislativ sau normativ), *Expertul CNA* deschide dosarul electronic al actului și accesează din compartimentul dedicat al acestuia funcționalitatea de perfectare a formularului electronic de monitorizare a actului publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Figura 4.6. Schema fluxului de monitorizare a actului legislativ/normativ publicat în MO.

Drept urmare, *e-Expertiză* generează un formular electronic care conține câmpurile generale de evidență a actului (datele de identificare a acestuia în Monitorul oficial) și compartimentele de evaluare a gradului de corespundere a textului acestuia recomandărilor înaintate de *CNA* la expertizarea anticorupție (sunt extrase totalitatea recomandărilor și cerințe din raportul expertizei anticorupție actului pentru care *Expertul CNA* va indica gradul de conformare și va insera notele sale).

Expertul CNA completează datele generale al formularului și apreciază gradul de conformare a *APC* recomandărilor și cerințelor conținute în raportul expertizei anticorupție a actului. După perfectarea formularului, *e-Expertiză* va valida conținutul formularului (obligativitate completare date, corectitudine tip date inserat etc.). Dacă nu sunt depistate erori, formularul poate fi semnat de *Expertul CNA*.

Expertul CNA aplică semnătura digitală iar *e-Expertiză* calculează totalitatea indicatorilor KPI al rezultatului monitorizării și generează totalitatea documentelor rezultative pentru a fi remise *APC* inițitoare a actului. Odată generate acestea, *e-Expertiză* va notifica *APC* prin Email expediind atașat totalitatea documentelor cu rezultatele monitorizării actului post publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

2. Monitorizarea actului asupra căruia nu s-a efectuat expertiza anticorupție.

În cazul când actul nu a fost supus expertizei anticorupție (*e-Expertiză* nu găsește dosarul actului legislativ sau normativ), *Expertul CNA* activează opțiunea de perfecționare a formularului electronic de monitorizare a actului publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova care nu a fost supus expertizei anticorupție.

Drept urmare, *e-Expertiză* generează un formular electronic care conține câmpurile generale de evidență a actului (datele de identificare a acestuia în Monitorul oficial) și compartimentele de expertizare anticorupție a actului. *Expertul CNA* completează datele generale al formularului și dacă e cazul efectuează expertiza anticorupție a actului (identifică riscurile și problemele aferente actului). După perfectarea formularului, *e-Expertiză* va valida conținutul formularului (obligativitate completare date, corectitudine tip date inserat etc.). Dacă nu sunt depistate erori, sistemul informatic generează dosarul electronic al actului cu fișa de evidență a acestuia perfectată iar formularul raportului de monitorizare a actului publicat în MO poate fi semnat de *Expertul CNA*.

Expertul CNA aplică semnătura digitală iar *e-Expertiză* calculează totalitatea indicatorilor KPI al rezultatului monitorizării și generează totalitatea documentelor rezultative pentru a fi remise *APC* inițitoare a actului. Odată generate acestea, *e-Expertiză* va notifica *APC* prin Email expediind atașat totalitatea documentelor cu rezultatele monitorizării actului post publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

4.3.5. Verificare trasabilitate expertiză anticorupție

e-Expertiză va furniza mecanism de accesare a datelor privind trasabilitatea proceselor de expertizare anticorupție a unui act legislativ sau normativ.

Datele privind trasabilitatea expertizei anticorupție vor fi livrate prin intermediul a 2 strategii:

- afișarea datelor privind trasabilitatea procesului de expertizare anticorupție prin intermediul dosarului electronic al actului legislativ/normativ;
- afișarea datelor privind trasabilitatea procesului de expertizare anticorupție prin intermediul unui formular electronic dedicat amplasat pe pagina WEB oficială a CNA.

Pentru toți utilizatorii autorizați ai *e-Expertiză* care dispun de acces la dosarul actului legislativ/normativ (inclusiv utilizatorii cu rol *Utilizator APC*) sistemul informatic va afișa datele privind trasabilitatea procesului de expertizare anticorupție direct în cadrul dosarului (afișare statut în care se află dosarul).

Autoritățile Publice Centrale care nu vor dispune de conturi de utilizator în cadrul *e-Expertiză* vor putea accesa datele privind trasabilitatea dosarului proiectului actului legislativ/normativ expediat CNA pentru efectuarea expertizei anticorupție prin intermediul unui formular specializat amplasat pe pagina WEB oficială a CNA (www.cna.md).

Pentru aceasta în formularul specializat se vor duce datele de identificare a actului legislativ/normativ în cadrul APC inițitoare și eventual se va specifica APC inițitoare. În consecință, în cazul corespunderii datelor de identificare introduse cu datele dosarelor existente în baza de date *e-Expertiză*, sistemul va afișa datele privind trasabilitatea actului (etapa tehnologică în care se află).

Datele privind trasabilitatea proceselor de expertiză anticorupție a actului legislativ/normativ vor putea fi vizualizate direct pe pagina WEB oficială a CNA în cazul când se va asigura acces public la dosarul proiectului actului.

4.4. Interfața utilizator a sistemului informatic

e-Expertiză trebuie să ofere o interfață ergonomică, intuitivă și accesibilă tuturor tipurilor de utilizatori prin intermediul unui explorator WEB. Sistemul trebuie să posede un design grafic inedit, agreabil, echilibrat și distinct optimizat pentru rezoluția minimă 1360x468. Pentru ușurința utilizatorilor, soluția informatică va dispune un sistem de ajutor contextual on-line, la nivelul fiecărei interfețe utilizator.

În dependență de categoriile utilizatorilor (drepturile și rolurile acestora) sistemul informatic va furniza o interfață personalizată fiecărei categorii de utilizator.

Utilizatorii sistemului informatic vor dispune de minim 8 nivele de bază de acces la interfața utilizator și date (în perspectivă seturile de drepturi și roluri atribuite acestora, precum și numărul optim de grupuri de acces vor putea fi configurate de Administratorul sistemului informatic):

- **Nivel acces Utilizator Internet** – nivel caracteristic tuturor utilizatorilor internet care vor avea acces la funcționalități specifice de afișare a informației cu caracter public privind expertiza anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative prin intermediul *paginii WEB a CNA* (<http://www.cna.md>).
- **Nivel acces Utilizator APC** – nivel de acces asigurat persoanei responsabile din cadrul Autorității Publice Centrale cu drept de inițiativă legislativă sau emitentă de act normativ prin intermediul căruia este accesat *e-Expertiză* în scopul perfectării și expedierii spre expertizare anticorupție dosarul proiectului actului legislativ/normativ și urmărită trasabilitatea proceselor de expertiză anticorupție.
- **Expert CNA** – nivel de acces asigurat colaboratorilor CNA care va asigura acces la totalitatea funcționalităților necesare efectuării expertizei anticorupție a actelor legislative și normative expediate acestora și perfectarea raportului de expertiză anticorupție.
- **Șef secție CNA**– nivel de acces asigurat colaboratorilor CNA care va asigura acces la totalitatea funcționalităților necesare vizualizării conținutului dosarelor actelor legislative/normative atribuite secției pentru expertiza anticorupție, va atribui dosarele spre executare *Expertilor CNA*, va aproba/respinge formulare perfectate de aceștia, va extrage totalitatea rapoartelor de analiză și monitorizare a secției.

- **Şef direcție CNA**– nivel de acces asigurat colaboratorilor CNA care va asigura acces la totalitatea funcționalităților necesare vizualizării conținutului dosarelor actelor legislative/normative atribuite direcției pentru expertiza anticorupție, va atribui dosarele spre executare secțiilor CNA, va aproba/respinge formulare perfectate pe parcursul expertizei anticorupție, va extrage totalitatea rapoartelor de analiză și monitorizare a activității direcției.
- **Decident CNA** – nivel de acces asigurat colaboratorilor CNA cu rol decident cel mai înalt (vice-director CNA) în procesele de expertizare anticorupție a proiectelor de acte legislative/normative care va asigura acces la totalitatea funcționalităților de vizualizare totală a colecției de date, extragere a rapoartelor sau statisticilor, atribuire responsabilități monitorizare și aprobarea rapoartelor de expertiză anticorupție perfectate de *Experții CNA*.
- **Nivelul acces Administrator e-Expertiză** – nivel caracteristic utilizatorului de cel mai înalt nivel de acces la resursele sistemului informatic. Acest nivel, dat fiind rolul său de a administra buna funcționare a soluției informatice, va asigura acces la toate funcționalitățile interfeței utilizator și conținutul bazei de date livrate de interfața utilizator.
- **Nivel acces sistem informatic extern** – nivel caracteristic sistemelor informatice externe cu care va sincroniza datele *Sistemul Informatic „Expertiza anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative”*.

e-Expertiză va furniza o interfață în limba română. Procedurile de regăsire a informației și înregistrărilor vor fi realizate prin intermediul unor căutări simple (specificarea unor șiruri de căutare) sau a unor căutări de complexitate mai ridicată, prin intermediul cărora se poate realiza o filtrare mai exactă a informației (formulare QBE). Indiferent de natura informației căutate utilizatorul va utiliza aceeași metodă de interogare și regăsire a informației pentru orișicare compartiment al produsului informatic.

Adițional la modulul de căutare realizat pe baza principiului QBE care va da posibilitatea de a defini interogări sofisticate în mod vizual, interfața trebuie să ofere posibilitatea de a afina rezultatele căutării prin asigurarea posibilității filtrării datelor în lista cu rezultatele căutării.

Interfața utilizator a sistemului informatic trebuie să asigure filtrarea înregistrărilor ce corespund criteriului de căutare prezentate utilizatorilor în funcție de drepturile lor de acces.

Mărimile indexate (valori din clasificatoare, nomenclatoare) trebuie să poată fi filtrate prin alegerea valorii din liste predefinite. Pentru câmpurile de tip numeric sau dată calendaristică trebuie să existe posibilitatea filtrării după valoarea exactă a caracteristicii căutate (*Exemplu: 04.07.2014 - toate înregistrările cu dată specificată*) sau după criterii logice (*Exemplu: <11.09.2001 – toate înregistrările cu dată mai veche decât 11.09.2011, >15.11.2001 – toate înregistrările cu data mai recentă de 15 noiembrie 2001*).

De asemenea, trebuie să existe posibilitatea filtrării rezultatelor după mască (*de exemplu filtrarea după IDNO*) conform modelului: **1007600045*** - toate secvențele care se încep cu șirul de caractere „1007600045”, ***CODUL EDUCAȚIEI** - toate secvențele care se sfârșesc cu șirul de caractere „CODUL EDUCAȚIEI” sau ***MODIFICARE*** - toate secvențele care au în conținut șirul de caractere „MODIFICARE”.

Conținutul oricărui tabel cu rezultate sau formă electronică, în funcție de natura informației conținute, trebuie să poată fi exportat fie în format CSV, RTF și PDF.

4.5. Mecanismul de raportare, audit și statistică al sistemului informatic

Sistemul informatic va avea implementate funcționalități destinate auditului/jurnalizării pe larg utilizat în industrie. Acesta este configurabil pentru a jurnaliza evenimentele tehnice și business. Sistemul informatic va furniza mecanism de generare a rapoartelor predefinite și ad-hoc capabile să asigure o analiză sau evaluare pertinentă a proceselor de expertizare anticorupție a actelor legislative/normative.

Este binevenit ca *e-Expertiză* să furnizeze mecanism OLAP destinat generării dinamice și variate a rapoartelor ad-hoc. Sistemul de raportare a *e-Expertiză* va delimita 4 categorii de rapoarte:

- **Documentele generate în baza template-ului predefinit** – pentru fiecare tip se va crea câte un șablon care va fi populat cu informație relevantă documentului (*exemplu: raport de expertiză anticorupție, act de aprobare respingere raport de expertiză anticorupție, sinteză asupra deficiențelor proiectului actului normativ/legislativ destinat inițiatorului etc.*);

- **Indicatori de performanță** – reprezintă un set de indicatori KPI în baza cărora poate fi apreciată starea dosarului de expertiză anticorupție sau performanța CNA în expertizarea anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative;
- **Rapoarte de monitorizare** – reprezintă o categorie de rapoarte destinate decidenților din cadrul CNA utilizate pentru aprecierea modalității de interacțiune a utilizatorilor autorizați cu *e-Expertiză*. Această categorie de rapoarte va organiza și afișa conținutul fișierelor log în baza cărora pot fi analizate și anticipate vulnerabilitățile sistemului informatic;
- **Rapoarte de performanță** – reprezintă o categorie de rapoarte statice (de regulă implementate fizic în conținutul sistemului informatic) îndreptată spre auditul și analiza conținutului informațional al *e-Expertiză* (*exemplu: raportul privind procesele de expertiză anticorupție în curs, raport privind rezultatele expertizei anticorupție după inițiatorii proiectelor de acte normative/legislative, raport privind rezultatele monitorizării actelor legislative și normative publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova etc.*).
- **Rapoarte publice** – acest tip de rapoarte include rapoartele destinate publicului larg care conțin date cu caracter public și nu conțin date personalizate. Această categorie de ieșiri va furniza, în special, valori ale indicatorilor *KPI* cu caracter public.

Particularitățile mecanismului de raportare sunt descrise într-un șir de compartimente ale prezentului document cum ar fi:

- compartimentul 4.1. (obiectul informațional Rapoarte);
- compartimentul 5.1.10. (cerințele funcționale pentru cazul de utilizare UC10: Generez rapoarte/statistici);
- compartimentul 5.1.18. (cerințele funcționale pentru cazul de utilizare UC18: Public pe www.cna.md);
- alte compartimente ale caietului de sarcini.

Ținând cont de principiul de asigurare a transparenței activității *Centrului Național Anticorupție*, soluția informatică va furniza funcționalitate de publicare a informației cu caracter public prin intermediul paginii WEB oficiale a CNA (<http://www.cna.md>).

5. Cerințele înaintate sistemului informatic

5.1. Cerințele funcționale ale sistemului informatic

5.1.1. UC01: Accesez proiecte legislative și rapoarte de expertiză

Cerințele funcționale aferente componentei de accesare a spațiului public al sistemului informatic în scopul vizualizării rezultatelor expertizei anticorupție pentru proiectele de acte legislative sau normativă care nu au caracter secret sunt delimitate în tabelul 5.1.

Tabelul 5.1. Totalitatea cerințelor funcționale înaintate cazului de utilizare UC01

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 01.01	M	Sistemul va furniza mecanism de accesare a spațiului public rezervat internauților privind rezultatele expertizării anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative.
FR 01.02	M	Actorii cu rol <i>Utilizator Internet</i> vor accesa spațiul public cu rezultatele expertizării anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative prin intermediul paginii WEB oficiale a CNA (http://www.cna.md).
FR 01.03	M	Integrarea spațiului public cu rezultatele expertizării anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative în cadrul paginii WEB oficiale a CNA se va realiza prin intermediul serviciilor WEB.
FR 01.04	M	Dezvoltatorul va efectua totalitatea activităților de dezvoltare sau configurare necesare implementării spațiului public cu rezultatele expertizării anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative în cadrul paginii WEB oficiale a CNA.
FR 01.05	M	Spațiul public cu rezultatele expertizării anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative în cadrul paginii WEB oficiale a CNA va afișa doar dosare electronice ale proiectelor de acte legislative și normative care nu au caracter secret și doar fișiere de conținut a acestora pentru care s-a autorizat publicare.
FR 01.06	M	Spațiul public cu rezultatele expertizării anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative în cadrul paginii WEB oficiale a CNA va dispune de mecanism de afișare a compartimentelor publice ale dosarelor electronice ale proiectelor de acte normative și legislative în curs de expertizare în cadrul CNA dacă acestora li s-a autorizat publicarea în site.
FR 01.07	M	Spațiul public cu rezultatele expertizării anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative în cadrul paginii WEB oficiale a CNA va furniza mecanism de căutare a proiectelor de acte legislative și normative supuse expertizei anticorupție.
FR 01.08	M	Mecanismul de căutare va utiliza exclusiv mijloace vizuale de formulare a criteriilor de căutare a proiectelor de acte legislative și normative supuse expertizei anticorupție și va permite furnizarea diferitor criterii de căutare cum ar fi: <ul style="list-style-type: none"> ■ perioadă calendaristică; ■ autor act legislativ/normativ; ■ factori de risc de coruptibilitate depistați; ■ rezultatul expertizei anticorupție;

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
		<ul style="list-style-type: none"> ■ categoria de documente relevante conținute în dosarul proiectului actului legislativ/normativ supus expertizei anticorupție; ■ categoriile de recomandări înaintate de CNA în urma expertizei anticorupție; ■ alte categorii de metadate.
FR 01.09	M	<p>Spațiul public cu rezultatele expertizării anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative în cadrul paginii WEB oficiale a CNA va furniza mecanism de descărcare a fișierelor cu caracter public din dosarul electronic al proiectului de act legislativ/normativ supus expertizei anticorupție cum ar fi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ proiectul actului normativ/legislativ; ■ nota informativă a proiectului actului normativ/legislativ; ■ tabelul de divergențe al proiectului actului normativ/legislativ; ■ raportul expertizei anticorupție.
FR 01.10	M	<p>Spațiul public cu rezultatele expertizării anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative în cadrul paginii WEB oficiale a CNA va furniza mecanism de generarea a unui rezumat al dosarului electronic al proiectului de act legislativ/normativ supus expertizei anticorupție adaptat imprimării pentru pagină în format A4.</p>
FR 01.11	M	<p>Rezumatul dosarului electronic al proiectului de act legislativ și normativ supus expertizei anticorupție va conține referințe hipertext de accesare a elementelor de conținut al acestuia sau categorii de metadate a acestuia (<i>exemplu: fișierele proiectului de act, notă informativă, tabel de divergență; autor etc.</i>).</p>

5.1.2. UC02: Vizualizez statistici publice

Cerințele funcționale aferente componentei de accesare statisticilor și indicatorilor de performanță cu caracter public furnizat de *e-Expertiză* sunt delimitate în tabelul 5.2.

Tabelul 5.2. Totalitatea cerințelor funcționale înaintate cazului de utilizare UC02

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 02.01.	M	Sistemul va asigura acces la statisticile cu caracter public aferentă conținutului BD al <i>e-Expertiză</i> prin intermediul paginii WEB oficiale a CNA (http://www.cna.md).
FR 02.02.	M	Statisticile publice furnizate de <i>e-Expertiză</i> reprezintă indicatori KPI și rapoarte care nu conțin date cu caracter personal ci informație depersonalizată și agregată.
FR 02.03.	M	<i>e-Expertiză</i> va asigura acces anonim la categoriile de indicatorilor KPI și rapoartelor generate prin intermediul cazului de utilizare UC10 pe care CNA le va considera de interes public.

5.1.3. UC03: Inițiez dosar proiect act pentru expertizare

Cerințele funcționale aferente modulului de perfectare a dosarului electronic al proiectului actului normativ sau legislativ supus expertizei anticorupție sunt delimitate în tabelul 5.3.

Tabelul 5.3. Totalitatea cerințelor funcționale înaintate cazului de utilizare UC03

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 03.01	M	Actorii cu rol <i>Utilizator APC</i> și <i>Expert CNA</i> vor avea acces la funcționalitățile destinate gestiunii dosarului electronic al proiectului actului legislativ sau normativ supus expertizei anticorupție care va oferi totalitatea funcționalităților de inițiere, completare și suprimare a acestuia.
FR 03.02	M	Actorii cu rol <i>Utilizator APC</i> vor avea acces la un spațiu rezervat acestora în scopul înaintării pentru expertiza anticorupție a proiectelor de acte normative sau legislative înaintate de APC pe care le reprezintă și trasabilitatea proceselor de expertiză anticorupție.
FR 03.03	M	Actorii cu rol <i>Utilizator APC</i> vor dispune de facilitate de autentificare prin intermediul Numelui Utilizator+Parolă sau serviciul <i>M-Pass</i> al platformei guvernamentale <i>M-Pass</i> .
FR 03.04	M	<i>e-Expertiză</i> va permite acces la dosarele electronice ale proiectelor de acte legislative și normative sau compartimentele acestora în funcție de rolurile de care dispune utilizatorul autorizat.
FR 03.05	M	Actorii cu rol <i>Utilizator APC</i> vor avea acces doar la dosarele electronice ale proiectelor de acte legislative și normative supuse expertizei anticorupție doar pentru actele pentru care sunt emitenți.
FR 03.06	M	Actorii cu rol <i>Expert CNA</i> vor avea acces de modificare doar la dosarele electronice ale proiectelor de acte legislative și normative repartizate acestora spre examinare.
FR 03.07	M	Actorii cu rol <i>Expert CNA</i> vor avea acces de vizualizare a conținutului tuturor dosarelor electronice ale proiectelor de acte legislative și normative pentru care procesul de expertizare a luat sfârșit.
FR 03.08	M	<i>e-Expertiză</i> va oferi funcționalității de generare a documentelor tipizate proceselor de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative în baza template-urilor configurate și conținutului BD.
FR 03.09	M	<i>e-Expertiză</i> nu va permite suprimarea unui dosar electronic al unui proiect de act legislativ sau normativ dacă acesta conține informație de conținut sau BD sistemului informatic conține înregistrări care fac referință la dosar sau la conținutul acestuia.
FR 03.09	M	Sistemul informatic va salva la nivelul metadatelor dosarului electronic al proiectului actului legislativ/normativ utilizatorul care a creat dosarul și ultimul utilizator care a efectuat careva modificări în conținutul dosarului.
FR 03.10	M	Sistemul informatic va jurnaliza toate evenimentele de business aferente perfectării și procesării dosarului electronic al proiectului actului legislativ/normativ.

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 03.1.01.	M	<i>e-Expertiză</i> va oferi funcționalități de inițiere a expertizării anticorupție a unui proiect de act normativ sau legislativ.
FR 03.1.02.	M	Sistemul informatic va furniza formular electronic de înregistrare a fișei proiectului de act legislativ sau normativ care trebuie supus expertizei anticorupție.
FR 03.1.03.	M	Fișa de înregistrare a proiectului va permite introducerea următoarelor categorii de date: <ul style="list-style-type: none"> ■ statut act; ■ denumire act; ■ categorie act; ■ tip act; ■ domeniu de aplicabilitate act; ■ autoritate emitentă; ■ autoritate inițiatoare; ■ dată înregistrare la CNA; ■ număr de înregistrare la CNA; ■ număr înregistrare la autoritatea emitentă; ■ număr înregistrare la autoritatea inițiatoare; ■ număr de pagini act; ■ expertul CNA repartizat pentru expertiza anticorupție; ■ data limită de finisare a expertizei anticorupție; ■ data limită de expediere a raportului expertizei anticorupție; ■ referința hipertext de publicare a actului legislativ pe site-ul http://lex.justice.md; ■ alte date relevante.
FR 03.1.04.	M	Sistemul informatic va furniza totalitatea funcționalităților de verificare și validare a obligativității și corectitudinii datelor introduse în formularul electronic al fișei de înregistrare a proiectului de act legislativ sau normativ care trebuie supus expertizei anticorupție.
FR 03.1.05.	M	Formularul electronic de perfectare a fișei proiectului de act legislativ sau normativ care trebuie supus expertizei anticorupție va furniza totalitatea funcționalităților de atribuire automată a unui identificator unic și de salvare a identificatoarelor furnizate de autoritățile care promovează sau adoptă actul (APC, Guvern, Parlament).
FR 03.1.06.	M	<i>e-Expertiză</i> va furniza mecanism de înregistrare a unui dosar nou de proiect de act legislativ în baza unui dosar existent (clonarea dosarului existent). Odată inițiată funcționalitatea date, va fi creat un nou dosar cu configurațiile dosarului care este clonat și cu fișa acestuia precompletată.
FR 03.1.07.	M	Sistemul informatic va asigura mecanism de semnare electronică a fișei proiectului de act legislativ sau normativ care trebuie supus expertizei anticorupție, salvare a fișei semnate într-un repozitoriu dedicat și verificare a integrității acesteia.

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 03.1.08.	M	Actorul care va iniția și completa dosarul electronic al actului normativ sau legislativ ce trebuie supus expertizei anticorupție va dispune de funcționalitate de expediere spre examinare a dosarului perfectat. Sistemul va schimba statutul dosarului în expedit pentru examinare doar după introducerea totalității datelor sau fișierelor obligatorii și eventual, în cazul obligativității, aplicării semnăturii digitale.
FR 03.1.09.	M	Odată înaintat pentru expertiza anticorupție proiectul de act normativ sau legislativ <i>e-Expertiză</i> va notifica automat actorii relevanți ai CNA ce vor efectua examinarea primară și remiterea spre expertiză a proiectului.
FR 03.2.01.	M	<i>e-Expertiză</i> va oferi mecanism de atașare fișierelor în conținutul dosarului electronic al proiectului actului legislativ și normativ.
FR 03.2.02.	M	<i>e-Expertiză</i> va conține un spațiu rezervat în cadrul dosarului electronic al proiectului actului legislativ și normativ unde vor fi stocate totalitatea fișierelor atașate proiectului de act legislativ sau normativ.
FR 03.2.03.	M	Sistemul informatic va permite atașarea următoarelor categorii de documente fișierele electronice ale cărora vor putea fi atașate dosarului electronic al proiectului actului legislativ și normativ: <ul style="list-style-type: none"> ■ proiectul actului legislativ/normativ; ■ nota informativă a proiectului actului; ■ tabelul de divergențe ale actului; ■ analiza impactului de reglementare; ■ avize; ■ corespondență; ■ alte documente relevante.
FR 03.2.04.	M	<i>e-Expertiză</i> va permite atașarea documentelor la dosarul electronic al proiectului actului legislativ și normativ doar în format PDF.
FR 03.2.05.	M	Atașarea documentelor la dosarul electronic al proiectului actului legislativ și normativ implică completarea unui set de metadate care să furnizeze informație semantică suficientă identificării, procesării și analizei acestora.
FR 03.2.06.	M	<i>e-Expertiză</i> va asigura drepturi de vizualizare sau modificarea a documentelor atașate la dosarul electronic al proiectului actului legislativ și normativ în funcție de drepturile și rolurile utilizatorilor (<i>exemplu: pentru inițiatorul proiectului de act legislativ/normativ ar putea fi ascunse și inaccesibile unele categorii de documente, utilizatorii CNA ar putea să nu dispună de drepturi de modificare a documentelor atașate de Utilizatorul APC, etc</i>).
FR 03.2.07.	M	Sistemul informatic va furniza mecanism de aplicare a semnăturii digitale pe documentele atașate dosarului electronic al proiectului actului legislativ și normativ.
FR 03.3.01	M	<i>e-Expertiză</i> se va integra cu serviciul <i>M-Sign</i> al platformei <i>MCloud</i> în scopul aplicării semnăturii digitale.

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 03.3.02	M	Semnătura digitală va fi aplicată pe fișa proiectului actului legislativ/normativ și totalitatea documentelor atașate dosarului electronic al proiectului actului legislativ/normativ
FR 03.3.03	M	În funcție de configurarea <i>e-Expertiză</i> aplicarea semnăturii digitale ar putea fi obligatorie sau opțională.
FR 03.3.04	M	În cazul când dosarul electronic al proiectului actului legislativ/normativ este introdus de un actor de tip <i>Expert CNA</i> în numele APC inițitoare (proiectul a parvenit la CNA pe suport tradițional de hârtie) sistemul informatic nu va solicita aplicarea semnăturii digitale.

5.1.4. UC04: Verific trasabilitate proiect act

Cerințele funcționale aferente componentei de verificare a trasabilității proceselor de expertizare anticorupție a proiectelor de acte legislative/normative sunt delimitate în tabelul 5.4.

Tabelul 5.3. Totalitatea cerințelor funcționale înaintate cazului de utilizare UC04

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 04.01.	M	<i>e-Expertiză</i> va furniza APC inițitoare ale actului legislativ/normativ funcționalitate de informare privind etapa la care se află procesul de expertizare a proiectului actului legislativ/normativ.
FR 04.02.	M	Mecanismul de trasabilitate va fi furnizat prin intermediul spațiului <i>e-Expertiză</i> destinat APC pentru inițierea dosarelor electronice ale proiectelor de acte legislative/normative destinate expertizării anticorupție, mecanismul de notificare <i>e-Expertiză</i> și paginii WEB oficiale a CNA.
FR 04.03.	M	Pagina WEB oficială a CNA va furniza date privind trasabilitatea procesului de expertizare anticorupție a proiectului actului legislativ/normativ în dosarul electronic al proiectului actului publicat pe WEB.
FR 04.04.	M	Pagina WEB oficială a CNA va furniza mecanism de furnizare a datelor privind trasabilitatea procesului de expertizare anticorupție prin intermediul paginii WEB oficiale a CNA în baza datelor de identificare a actului.
FR 04.05.	M	Mecanismul de trasabilitate a procesului de expertizare a proiectului actului legislativ/normativ va furniza doar informație privind etapa la care se află procesul de expertizare a actului. Date despre persoanele responsabile sau implicate în expertizare nu vor fi afișate.

5.1.5. UC05: Recepționez notificări

Cerințele funcționale aferente recepționării notificărilor expediate de *e-Expertiză* în adresa utilizatorilor autorizați sunt delimitate în tabelul 5.5.

Tabelul 5.5. Totalitatea cerințelor funcționale înaintate cazului de utilizare UC05

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 05.01.	M	Utilizatorii autorizați vor recepționa notificări la adresa Email indicată în profilul său din <i>M-Pass</i> , sau profilul <i>e-Expertiză</i> .
FR 05.02.	M	O copie a notificării va fi afișată în dashboard-ul utilizatorului.
FR 05.03.	M	Utilizatorul autorizat va dispune de funcționalitate de configurare a preferințelor de recepționare a notificărilor la adresa Email.
FR 05.04.	M	<i>e-Expertiză</i> va notifica inițiatorii actului legislativ/normativ privind orice modificări de trasabilitate a procesului de expertizare a actului.
FR 05.05.	M	Sistemul informatic va notifica inițiatorii actului legislativ/normativ care nu dispun de cont utilizator cu rol <i>Utilizator APC</i> în cadrul <i>e-Expertiză</i> la adresa electronică configurată în profilul <i>APC</i> în cadrul <i>e-Expertiză</i> .
FR 05.06.	M	<i>e-Expertiză</i> va notifica actorii relevanți <i>CNA</i> asupra oricăror evenimente de atribuire a dosarelor, parcurgere etapă tehnologică expertizare anticorupție, întârziere examinare act sau necesitate aprobare etapă de expertizare anticorupție.

5.1.6. UC06: Inițiez dosar act normativ sau legislativ pentru expertizare

Cerințele funcționale aferente modulului de perfectare a dosarului electronic al actului legislativ sau normativ în vigoare supus expertizei anticorupție sunt delimitate în tabelul 5.6.

Tabelul 5.6. Totalitatea cerințelor funcționale înaintate cazului de utilizare UC06

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 06.01	M	Actorii cu rol <i>Expert CNA</i> vor avea acces la funcționalitățile destinate gestiunii dosarului electronic al actului legislativ sau normativ în vigoare supus expertizei anticorupție care va oferi totalitatea funcționalităților de inițiere, completare și suprimare a acestuia.
FR 06.02	M	<i>e-Expertiză</i> va permite acces la dosarele electronice ale proiectelor de acte legislative și normative sau compartimentele acestora în funcție de rolurile și drepturile de care dispune utilizatorul autorizat.
FR 06.03	M	Actorii cu rol <i>Expert CNA</i> vor avea acces de modificare doar la dosarele electronice ale actelor legislative și normative în vigoare repartizate acestora spre examinare.
FR 06.04	M	Actorii cu rol <i>Expert CNA</i> vor avea acces de vizualizare a conținutului tuturor dosarele electronice ale actelor legislative și normative în vigoare pentru care procesul de expertizare a luat sfârșit.
FR 06.05	M	<i>e-Expertiză</i> va oferi funcționalității de generare a documentelor tipizate proceselor de efectuare a expertizei anticorupție a actelor legislative și normative în vigoare în baza template-urilor configurate și conținutului BD.
FR 06.06	M	<i>e-Expertiză</i> nu va permite suprimarea unui dosar electronic al unui act legislativ sau normativ în vigoare dacă acesta conține informație de conținut sau BD sistemului informatic conține înregistrări care fac referință la dosar sau la conținutul acestuia.

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 06.07	M	Sistemul informatic va salva la nivelul metadatelor dosarului electronic al actului legislativ/normativ în vigoare supus expertizei anticorupție utilizatorul care a creat dosarul și ultimul utilizator care a efectuat careva modificări în conținutul dosarului.
FR 06.08	M	Sistemul informatic va jurnaliza toate evenimentele de business aferente perfectării și procesării dosarului electronic al actului legislativ/normativ în vigoare supus expertizei anticorupție.
FR 06.1.01.	M	<i>e-Expertiză</i> va oferi funcționalități de inițiere a expertizării anticorupție a unui act normativ sau legislativ în vigoare.
FR 06.1.02.	M	Sistemul informatic va furniza formular electronic de înregistrare a fișei actului legislativ sau normativ în vigoare care trebuie supus expertizei anticorupție.
FR 06.1.03.	M	Fișa de înregistrare a actului legislativ sau normativ supus expertizei anticorupție va permite introducerea următoarelor categorii de date: <ul style="list-style-type: none"> ■ statut act; ■ denumire act; ■ categorie act; ■ tip act; ■ domeniu de aplicabilitate act; ■ autoritate inițiatoare; ■ dată înregistrare la CNA; ■ număr de înregistrare la CNA; ■ număr înregistrare la autoritatea inițiatoare; ■ număr de pagini act; ■ expertul CNA repartizat pentru expertiza anticorupție; ■ data limită de finisare a expertizei anticorupție; ■ data limită de expediere a raportului expertizei anticorupție; ■ referința hipertext de publicare a actului legislativ pe site-ul http://lex.justice.md; ■ date de înregistrare a actului în Monitorul Oficial; ■ alte date relevante.
FR 06.1.04.	M	Sistemul informatic va furniza totalitatea funcționalităților de verificare și validare a obligativității și corectitudinii datelor introduse în formularul electronic al fișei de înregistrare a actului legislativ sau normativ în vigoare care trebuie supus expertizei anticorupție.
FR 06.1.05.	M	Formularul electronic de perfectare a fișei actului legislativ sau normativ în vigoare care trebuie supus expertizei anticorupție va furniza totalitatea funcționalităților de atribuire automată a unui identificator unic și de salvare a identificatoarelor furnizate de autoritățile care au adoptat actul (APC, Guvern, Parlament).
FR 06.1.06.	M	<i>e-Expertiză</i> va furniza mecanism de înregistrare a unui dosar nou de act legislativ sau normativ în vigoare în baza unui dosar existent (clonarea dosarului existent). Odată inițiată funcționalitatea date, va fi

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
		creat un nou dosar cu configurațiile dosarului care este clonat și cu fișa acestuia precompletată.
FR 06.1.07.	M	Actorul care va iniția și completa dosarul electronic al actului normativ sau legislativ în vigoare ce trebuie supus expertizei anticorupție va dispune de funcționalitate de declanșare a procesului de examinare a dosarului perfectat. Sistemul va schimba statutul dosarului doar după introducerea totalității datelor sau fișierelor obligatorii și eventual, în cazul obligativității, aplicării semnăturii digitale.
FR 06.1.08.	M	Odată declanșat procesul de expertizare anticorupție a dosarului actului legislativ sau normativ în vigoare <i>e-Expertiză</i> va notifica automat actorii relevanți ai CNA ce vor efectua examinarea primară și remiterea spre expertiză a dosarului.
FR 06.2.01.	M	<i>e-Expertiză</i> va oferi mecanism de atașare fișierelor în conținutul dosarului electronic al actului legislativ sau normativ în vigoare supus expertizei anticorupție.
FR 06.2.02.	M	<i>e-Expertiză</i> va conține un spațiu rezervat în cadrul dosarului electronic al actului legislativ și normativ în vigoare supus expertizei anticorupție unde vor fi stocate totalitatea fișierelor atașate actului legislativ sau normativ.
FR 06.2.03.	M	Sistemul informatic va permite atașarea următoarelor categorii de documente fișierele electronice ale cărora vor putea fi atașate dosarului electronic al actului legislativ și normativ în vigoare supus expertizei anticorupție: <ul style="list-style-type: none"> ■ actului legislativ/normativ; ■ nota informativă a actului; ■ tabelul de divergențe al actului; ■ analiza impactului de reglementare; ■ avize; ■ corespondență; ■ alte documente relevante.
FR 06.2.04.	M	<i>e-Expertiză</i> va permite atașarea documentelor la dosarul electronic al actului legislativ și normativ în vigoare supus expertizei anticorupție doar în format PDF.
FR 06.2.05.	M	Atașarea documentelor la dosarul electronic al actului legislativ și normativ în vigoare supus expertizei anticorupție implică completarea unui set de metadate care să furnizeze informație semantică suficientă identificării, procesării și analizei acestora.
FR 06.2.06.	M	<i>e-Expertiză</i> va asigura drepturi de vizualizare sau modificarea a documentelor atașate la dosarul electronic al actului legislativ și normativ în vigoare supus expertizei anticorupție în funcție de drepturile și rolurile utilizatorilor (<i>exemplu: utilizatorii CNA ar putea să nu dispună de drepturi de modificare a documentelor atașate de Utilizatorul APC, etc.</i>).

5.1.7. UC07: Perfectez raport de expertiză anticorupție

Cerințele funcționale aferente mecanismului de perfectare a raportului de expertiză anticorupție a actelor legislative și normative sunt delimitate în tabelul 5.7.

Tabelul 5.7. Totalitatea cerințelor funcționale înaintate cazului de utilizare UC07

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 07.01.	M	Sistemul va livra o funcționalitate destinată perfectării raportului de expertiză anticorupție a actelor normative și legislative.
FR 07.02.	M	Funcționalitate destinată perfectării raportului de expertiză anticorupție a actelor normative și legislative va fi aplicabilă proiectelor de acte legislative /normative să actelor legislative/normative în vigoare pentru care se efectuează expertiza anticorupție.
FR 07.03.	M	Dosarul electronic a proiectului actului legislativ/normativ sau actului legislativ/normativ în vigoare supuse expertizei anticorupție va avea o zonă rezervată unde vor fi stocate toate rapoartele expertizei anticorupție perfectate și opțiune de declanșare a operațiunii de creare, modificare și suprimare a acestora.
FR 07.04.	M	Pot fi perfectate mai multe rapoarte de expertiză anticorupție asupra actului legislativ/normativ în funcție de numărul experților CNA cărora li s-a repartizat sarcini. În cazul când vor exista mai multe rapoarte de expertiză anticorupție
FR 07.05.	M	În cazul când vor exista mai multe rapoarte de expertiză anticorupție, sistemul informatic va calcula valori generalizate a acestora lând în considerație toate rapoartele de expertiză anticorupție valabile.
FR 07.06.	M	Raportul de expertiză este perfectat în baza unui formular electronic.
FR 07.07.	M	Conținutul formularului electronic destinat perfectării raportului de expertiză anticorupție al actului legislativ/normativ este generat în funcție de template-ul activ configurat acestuia.
FR 07.08.	M	Orientativ, un formular electronic destinat perfectării raportului de expertiză anticorupție al actului legislativ/normativ conține următoarele compartimente: <ul style="list-style-type: none"> ■ date privind autorul actului; ■ date aferente categoriei tipului și domeniului de aplicare a actului legislativ/normativ; ■ evaluarea scopului actului legislativ/normativ; ■ evaluarea suficienței argumentării necesității actului legislativ/normativ; ■ fundamentării economice financiare a actului legislativ/normativ; ■ evaluarea gradului de promovare a sau prejudiciere a intereselor de grup ori individuale în lipsa unei justificări a interesului public promovat de actul legislativ/normativ; ■ evaluarea compatibilității actului legislativ/normativ cu standarde anticorupție; ■ evaluarea prezenței formulărilor lingvistice ambigue în conținutul actului legislativ/normativ;

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
		<ul style="list-style-type: none"> ■ evaluarea prezenței conflictelor cu norme de drept în vigoare ale actului legislativ/normativ; ■ evaluarea prezenței conflictelor cu norme de drept în vigoare ale actului legislativ/normativ; ■ evaluarea normelor de trimitere, de blanchetă și în alb ale actului legislativ/normativ; ■ evaluarea discrețiilor excesive ale autorităților publice ale actului legislativ/normativ; ■ evaluarea existenței cerințelor excesive în conținutul actului legislativ/normativ pentru exercitarea drepturilor persoanelor; ■ evaluarea existenței limitărilor accesului la informație, sau lipsei transparenței promovate de actul legislativ/normativ pentru exercitarea drepturilor; ■ evaluarea lipsei sau insuficienței mecanismelor de control în conținutul actului legislativ/normativ; ■ evaluarea responsabilităților și sancțiunilor necorespunzătoare promovate în cadrul actului legislativ/normativ; ■ alte obiecții ■ opinia decidentului CNA.
FR 07.09.	M	<p>Formularul electronic destinat perfectării raportului expertizei anticorupție a actelor legislative/normative va permite de a insera dinamic în conținut categoriilor formularului:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ text narativ; ■ valori din nomenclatoare/clasificatoare <i>e-Expertiză</i>; ■ valori din liste predefinite.
FR 07.10.	M	<p><i>e-Expertiză</i> va permite inserarea dinamică a estimărilor experților în compartimentele formularului (exemplu: inserarea mai multor înregistrări cu deficiențe sau factori de risc la o categorie a formularului).</p>
FR 07.11.	M	<p>Pentru utilizatorii care dispun de roluri și drepturi specifice, <i>e-Expertiză</i> va furniza funcționalitate de redactare directă a nomenclatoarelor sistemului informatic valorile cărora sunt inserate în formular (exemplu: <i>adăugarea unei categorii noi a nomenclatorului dacă aceasta lipsește</i>).</p>
FR 07.12.	M	<p>Sistemul informatic va furniza funcționalitate care va permite redactarea/inserarea unor texte predefinite care identifică careva curențe ale actului legislativ/normativ (riscuri, deficiențe, recomandări etc.).</p>
FR 07.13.	M	<p>Sistemul informatic va furniza mecanism de referențiere a deficiențelor depistate (riscuri, curențe, probleme de integritate etc.) la structura actului legislativ/normativ expertizat (exemplu: <i>asigurarea funcționalității introducerii unei referințe de tip – risc depistat->articol din act</i>).</p>

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 07.14.	M	<i>e-Expertiză</i> va dispune de funcționalitate de calculare automată a unui scor generalizat al expertizei anticorupție în baza estimărilor experților în cadrul rapoartelor de expertiză anticorupție perfectate la expertiza unui act legislativ/normativ. Valoarea acestui scor nu va putea fi redactat manual.
FR 07.15.	M	<i>e-Expertiză</i> va permite generarea în baza informației de conținut a formularelor rapoartelor de expertiză anticorupție a tuturor rapoartelor și documentelor ce trebuie remise APC inițiatoare a actului legislativ/normativ destinate cererii eliminării carențelor.
FR 07.15.	M	Formularul electronic de perfectare a raportului expertizei anticorupție va conține un număr suficient de date care să permită generarea tuturor rapoartelor de performanță de activitate a CNA.
FR 07.16.	M	Sistemul informat va furniza funcționalitate de generare automată a raportului de expertiză anticorupție a actului legislativ/normativ similar exemplului din Anexa 3 a prezentului document.
FR 07.17.	M	Sistemul informatic va furniza mecanism de verificare a corectitudinii perfectării formularului raportului expertizei anticorupție (obligativitate conținut date, corectitudine tip date inserate, integritate date introduse etc.).
FR 07.18.	M	Doar un formular electronic al raportului expertizei anticorupție care a trecut cu succes procedura de verificare a corectitudinii perfectării va putea fi expediat spre aprobare decidenților CNA.
FR 07.19.	M	Sistemul informatic va furniza funcționalitate de aplicare a semnăturii digitale a evaluatorului pe formularul electronic al raportului expertizei anticorupție a actului legislativ/normativ perfectat de acesta.
FR 07.20.	M	În calitate de mecanism de aplicare a semnăturii digitale va fi utilizat serviciul <i>M-Sign</i> al platformei guvernamentale comune <i>MCloud</i> .
FR 07.21.	M	<i>e-Expertiză</i> va furniza funcționalitate de expediere a raportului expertizei anticorupție spre aprobare decidenților CNA.
FR 07.22.	M	<i>e-Expertiză</i> va notifica în mod automat decidenții CNA privind parvenirea spre examinare și aprobare a unui formular electronic al raportului expertizei anticorupție.
FR 07.23.	M	<i>e-Expertiză</i> va notifica în mod automat Experții CNA privind întârziere perfectării sau expedierii spre aprobare a unui formular electronic al raportului expertizei anticorupție.
FR 07.24.	M	Un formular electronic al raportului expertizei anticorupție poate fi redactat repetat în cazul respingerii acestuia de către decidenții CNA.
FR 07.25.	M	Sistemul informatic va jurnaliza totalitatea evenimentelor de business de redactare și procesare a formularului electronic al raportului expertizei anticorupție.

5.1.8. UC08: Monitorizez acte publicate în Monitorul Oficial

Cerințele funcționale aferente mecanismului de verificare a actelor legislative și normative privind efectuarea expertizei anticorupție sunt delimitate în tabelul 5.8.

Tabelul 5.8. Totalitatea cerințelor funcționale înaintate cazului de utilizare UC08

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 08.01.	M	Sistemul va livra o funcționalitate destinată înregistrării actelor legislative și normative publicate în Monitorul Oficial pasibile expertizării anticorupție.
FR 08.02.	M	Monitorizarea actelor legislative și normative publicate în Monitorul Oficial se va efectua prin intermediul unui formular electronic unde vor fi completate totalitatea datelor de identificare a actului legislativ/normativ.
FR 08.03.	M	Sistemul informatic va permite de a insera datele de înregistrare în Monitorul Oficial atât pentru actele normative/legislative pentru care s-a făcut expertiza anticorupție, cât și actele pasibile expertizării anticorupție pentru care expertiza nu a fost efectuată.
FR 08.04.	M	Sistemul informatic va permite crearea unei legături între formularul de monitorizare a actului normativ/legislativ publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și dosarul electronic al proiectului actului legislativ/normativ pentru care a fost efectuată expertiza anticorupție (indicarea legăturii între proiectul expertizat și datele acestuia în monitorul oficial).
FR 08.05.	M	Formularul electronic de monitorizare a actului legislativ/normativ publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova va putea fi vizualizat și accesat în dosarul electronic a proiectului actului legislativ/normativ pentru care s-a efectuat expertiza anticorupție.
FR 08.06.	M	Formularul electronic al monitorizării actelor legislative/normative publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova va permite gestiunea următoarelor categorii de date: <ul style="list-style-type: none"> ■ tip act publicat în MO; ■ categorie act publicat în MO; ■ autoritate emitentă act publicat în MO; ■ titlu act publicat în MO; ■ număr act publicat în MO; ■ dată adoptare act publicat în MO; ■ număr MO; ■ dată MO; ■ articolele din MO; ■ dată intrare în vigoare; ■ identificatorul dacă s-a făcut sau nu expertiza anticorupție; ■ identificatorul dosarului actului legislativ/normativ în e-Expertiză (dacă s-a făcut expertiza anticorupție); ■ date privind evaluarea gradului de conformare a actului expertizei anticorupție efectuată de CNA; ■ date privind riscurile corupționale ale actului care n-a trecut expertiza anticorupție anterior publicării în MO.
FR 08.07.	M	Formularul electronic destinat monitorizării actelor legislative/normative publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova va permite de a insera dinamic în conținut categoriilor formularului:

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
		<ul style="list-style-type: none"> ■ text narativ; ■ valori din nomenclatoare/clasificatoare <i>e-Expertiză</i>; ■ valori din liste predefinite.
FR 08.08.	M	Pentru utilizatorii care dispun de roluri și drepturi specifice, <i>e-Expertiză</i> va furniza funcționalitate de redactare directă a nomenclatoarelor sistemului informatic valorile cărora sunt inserate în formular (<i>exemplu: adăugarea unei categorii noi a nomenclatorului dacă aceasta lipsește</i>).
FR 08.09.	M	<i>e-Expertiză</i> va permite perfectarea formularului electronic destinat monitorizării actelor legislative/normative publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova pentru care nu s-a efectuat expertiza anticorupție fără a solicita indicarea legăturii cu un dosar de expertiză anticorupție a actului normativ/legislativ.
FR 08.10.	M	<i>e-Expertiză</i> va permite generarea în baza informației de conținut a formularelor de monitorizare a actelor legislative/normative publicate în Monitorul Oficial a totalității rapoartelor de analiză necesare CNA.
FR 08.11.	M	Formularul electronic de monitorizare a actelor legislative/normative publicate în Monitorul Oficial va conține un număr suficient de date care să permită generarea tuturor rapoartelor de performanță de activitate a CNA.
FR 08.12.	M	Sistemul informatic va furniza mecanism de verificare a corectitudinii perfectării formularului electronic de monitorizare a actelor legislative/normative publicate în Monitorul Oficial (obligativitate conținut date, corectitudine tip date inserate, integritate date introduse etc.).

5.1.9. UC09: Utilizez dashboard

Cerințele funcționale aferente dashboard-ului destinat utilizatorilor autentificați și autorizați să folosească *e-Expertiză* sunt delimitate în tabelul 5.9.

Tabelul 5.9. Totalitatea cerințelor funcționale înaintate cazului de utilizare UC09

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 09.01.	M	Sistemul informatic va livra utilizatorilor autorizați un Dashboard prin intermediul căruia aceștia vor fi notificați asupra evenimentelor de business importante și accesa rapid detaliile acestora.
FR 09.02.	M	Pot fi enumerate următoarele categorii de evenimente de business afișate în cadrul Dashboard-ului: <ul style="list-style-type: none"> ■ notificări de sistem; ■ notificări de asignare utilizatori la dosarul de expertiză anticorupție a actelor legislative/normative; ■ notificări de disponibilitate rezultate expertiză; ■ notificări privind necesitatea implicării utilizatorului în activitățile fluxurilor de lucru ale <i>e-Expertiză</i>;

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
		<ul style="list-style-type: none"> ■ notificări privind formulare sau documente care așteaptă aprobare de la rolurile decidente. ■ alte evenimente relevante
FR 09.03.	M	Dashboard-ul utilizatorului <i>e-Expertiză</i> va afișa doar evenimente de business aferente funcționalităților și datelor disponibile utilizatorului.
FR 09.04.	M	Dashboard-ul utilizatorului cu rol <i>Administrator de Sistem</i> va afișa toate evenimente de business aferente funcționalității <i>e-Expertiză</i> (totalitatea notificărilor afișate în dashboard-ul tuturor utilizatorilor <i>e-Expertiză</i> și notificările dedicate exclusiv utilizator cu rol de <i>administrator de sistem</i>).
FR 09.05.	M	Dașboard-ul va grupa evenimentele de business afișându-le sub formă de indicatori cu valori agregate (<i>exemplu: Notificări de sistem necitite -20; Expertize în curs – 5; Dosare noi atribuite – 4; etc.</i>) care vor conține referință hipertext de accesare a detaliilor.
FR 09.06	M	<i>e-Expertiză</i> va afișa înregistrări detaliate ale Dashboard-ului în ferestre sau zone specializate pe pagina principală a interfeței utilizator care vor dispune de referință hipertext de accesare a detaliilor.
FR 09.07.	M	La accesarea referinței hipertext aferentă valorii agregate sau înregistrării detaliate a Dashboard-ului <i>e-Expertiză</i> va asigura accesul la informația de detaliu aferentă acestora sau funcționalitatea solicitată (<i>exemplu: dosarul electronic al expertizei anticorupție, atribuirea directă a responsabililor de efectuare a expertizei anticorupție etc.</i>).
FR 09.08.	M	<i>e-Expertiză</i> va oferi fiecărui utilizator funcționalitate de configurare individuală a aspectului și conținutului Dashboard-ului.

5.1.10. UC10: Generez rapoarte/statistici

Cerințele funcționale aferente mecanismului de extragere a rapoartelor aferente activității *e-Expertiză* sunt delimitate în tabelul 5.10.

Tabelul 5.10. Totalitatea cerințelor funcționale înaintate cazului de utilizare UC10

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 10.01.	M	Sistemul informatic va livra o funcționalitate de raportare flexibilă pentru ca rolurile administrative să gestioneze sistemul; astfel încât managementul să poată monitoriza sistemul pentru a se asigura că acesta este utilizat corespunzător.
FR 10.02.	M	Sistemul trebuie să fie în măsură să ofere un număr de rapoarte de management, de statistică și ad-hoc, astfel încât rolurile administrative să poată monitoriza activitatea instituției în domeniul expertizei anticorupție a actelor legislative și normative precum și particularitățile de exploatare a sistemului.
FR 10.03.	M	Această raportare este necesară în cadrul întregului sistem, incluzând: <ul style="list-style-type: none"> ■ nomenclatoarele și clasificatoarele; ■ înregistrările;

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
		<ul style="list-style-type: none"> ■ activitatea utilizatorului; ■ permisiunile de acces și securitate.
FR 10.04.	M	Mecanismul de raportare va conține soluție OLAP destinată generării de rapoarte ad-hoc.
FR 10.05.	M	Sistemul trebuie să pună la dispoziția rolurilor administrative un număr standard de rapoarte configurabile și trebuie să fie ușor de autorizat producerea la necesitate a rapoartelor ad-hoc.
FR 10.06.	M	<p>Sistemul va oferi un set de rapoarte statice (de regulă implementate fizic în conținutul <i>e-Expertiză</i>) destinate auditului și analizei colaboratorilor CNA. La această categorie de rapoarte s-ar putea referi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ raportul de performanță a <i>Expertului CNA</i>; ■ raportul de performanță a CNA în expertiza anticorupție; ■ raportul de monitorizare a actelor publicate în MO; ■ raportul de monitorizare a inițiatorilor proiectelor de acte legislative și normative; ■ acte generate în baza conținutului dosarului proiectului de act legislativ sau normativ (<i>exemplu: raport de expertiză anticorupție, raport de monitorizare a MO etc.</i>) ■ alte rapoarte relevante.
FR 10.07.	M	Sistemul va dispune de mecanism de definire a setului de rapoarte și date disponibile fiecărei categorii de utilizator.
FR 10.08.	M	Un utilizator care vizualizează un raport în cadrul sistemului, trebuie să-l poată exporta într-un fișier extern redactabil.
FR 10.09.	M	Dezvoltatorul va implementa până la 20 categorii de rapoarte predefinite solicitate de CNA.

5.1.11. UC11: Atribui executant evaluare anticorupție

Cerințele funcționale aferente componentei de atribuire a unui dosar de expertiză anticorupție a proiectului de act legislativ sau normativ unui *Expert CNA* sunt delimitate în tabelul 5.11.

Tabelul 5.11. Totalitatea cerințelor funcționale înaintate cazului de utilizare UC11

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 11.01.	M	<i>e-Expertiză</i> va furniza actorilor autorizați mecanism de atribuire utilizatorilor relevanți a dosarelor de expertiză anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative.
FR 11.02.	M	Atribuirea dosarului de expertiză anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative se face prin intermediul unui formular electronic special unde se selectează din listă utilizatorii relevanți care trebuie să perfecteze raportul de expertiză anticorupție.
FR 11.03.	M	Formularul electronic destinat atribuirii executoriului pentru expertiza anticorupție a proiectului de act legislativ sau normativ va putea fi apelat din conținutul dosarului electronic al proiectului de act legislativ sau normativ, lista dosarelor electronice ale proiectelor de

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
		acte legislative sau normative și din dashboard-ul utilizatorului care dispune de rol de atribuire dosare executanților.
FR 11.04.	M	Sistemul informatic va furniza funcționalitate de anulare a atribuirii utilizatorului a unui dosar pentru efectuarea expertizei anticorupție a proiectului de act legislativ sau normativ.
FR 11.05.	M	Dosarul electronic al a proiectului actului legislativ sau normativ va avea o zonă specială care va conține date privind executorii expertizei anticorupție și va furniza funcționalități de atribuire/retragere a dosarului pentru executarea expertizei anticorupție.
FR 11.06	M	Odată atribuit/retras un dosar de act legislativ sau normativ pentru efectuarea expertizei anticorupție executorul va recepționa notificare prin Email și dashboard-ul personal.
FR 11.07.	M	Odată atribuit/retras un dosar de act legislativ sau normativ pentru efectuarea expertizei anticorupție executorul va primi/pierde în mod automat drepturile de acces de modificare a compartimentelor relevante ale dosarului (atașare fișiere și perfectare raport de expertiză anticorupție, perfectare formulare specifice de analiză și monitorizare)
FR 11.08.	M	<i>e-Expertiză</i> va jurnaliza totalitatea evenimentelor de atribuire/retragere a dosarelor pentru efectuarea expertizei anticorupție.

5.1.12. UC12: Aprob/resping raport de expertiză anticorupție

Cerințele funcționale aferente componentei de aprobare sau respingere a raportului de expertiză anticorupție a proiectului de act legislativ sau normativ sunt delimitate în tabelul 5.12.

Tabelul 5.12. Totalitatea cerințelor funcționale înaintate cazului de utilizare UC12

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 12.01.	M	<i>e-Expertiză</i> va furniza actorilor autorizați mecanism de aprobare sau respingere a rapoartelor de expertiză anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative.
FR 12.02.	M	Fluxul de lucru de aprobare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative se va efectua în 3 etape: <ul style="list-style-type: none"> ■ aprobarea Șefului Secției CNA; ■ aprobarea Șefului Direcției CNA; ■ aprobarea Decidentului CNA.
FR 12.03.	M	Aprobarea sau respingerea constă în perfectarea unei note, alegerea statutului (Aprobat sau Respins), confirmarea acestuia și aplicarea semnăturii digitale a utilizatorului cu rol de aprobare/respingere raport de expertiză anticorupție.
FR 12.04.	M	Sistemul informatic va implementa serviciul guvernamental <i>M-Sign</i> pentru aplicarea semnăturii digitale la Aprobarea/Respingerea raportului de expertiză anticorupție a proiectului de act normativ sau legislativ.

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 12.05.	M	În cazul aprobării raportului de expertiză anticorupție a proiectului de act legislativ/normativ, fluxul de lucru va trece automat la următoarea etapă a fluxului de lucru (următoarea aprobare sau aprobarea finală) și va notifica toți utilizatorii relevanți
FR 12.06	M	În cazul respingerii raportului de expertiză anticorupție a proiectului de act legislativ/normativ, fluxul de lucru va trece automat la etapa precedentă a fluxului de lucru (aprobarea precedentă sau perfectarea raportului de expertiză anticorupție) și va notifica toți utilizatorii relevanți.
FR 12.07.	M	În funcție de rezultatul examinării raportului de expertiză anticorupție a proiectului de act normativ/legislativ sistemul va atribui/retrage în mod automat drepturile de acces de modificare a raportului,
FR 12.08.	M	<i>e-Expertiză</i> va jurnaliza totalitatea evenimentelor de aprobare/respingere a rapoartelor de expertiză anticorupție a proiectelor de acte legislative/normative.

5.1.13. UC13: Atribui secție executantă evaluare anticorupție

Cerințele funcționale aferente componentei de atribuire a unui dosar de expertiză anticorupție a proiectului de act legislativ sau normativ unei secții CNA sunt delimitate în tabelul 5.13.

Tabelul 5.13. Totalitatea cerințelor funcționale înaintate cazului de utilizare UC13

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 13.01.	M	<i>e-Expertiză</i> va furniza actorilor autorizați mecanism de atribuire secțiilor CNA relevante examinării dosarelor de expertiză anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative.
FR 13.02.	M	Atribuirea unei secții a dosarului de expertiză anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative se face prin intermediul unui formular electronic special unde se selectează din listă secția relevantă care trebuie să perfecteze raportul de expertiză anticorupție.
FR 13.03.	M	Formularul electronic destinat atribuirii secției care va efectua expertiza anticorupție a proiectului de act legislativ sau normativ va putea fi apelat din conținutul dosarului electronic al proiectului de act legislativ sau normativ, lista dosarelor electronice ale proiectelor de acte legislative sau normative și din dashboard-ul utilizatorului care dispune de rol de atribuire dosare secției CNA.
FR 13.04.	M	Sistemul informatic va furniza funcționalitate de anulare a atribuirii secției CNA unui dosar pentru efectuarea expertizei anticorupție a proiectului de act legislativ sau normativ.
FR 13.05.	M	Dosarul electronic al a proiectului actului legislativ sau normativ va avea o zonă specială care va conține date privind secția care se ocupă de expertiza anticorupție și va furniza funcționalități de atribuire/retragere a dosarului pentru executarea expertizei anticorupție.

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 13.06	M	Odată atribuit/retras secției un dosar de act legislativ sau normativ pentru efectuarea expertizei anticorupție Șeful Secției CNA va recepționa notificare prin Email și dashboard-ul personal.
FR 13.07.	M	Odată atribuit/retras un dosar de act legislativ sau normativ pentru efectuarea expertizei anticorupție Șeful Secției CNA va primi/pierde în mod automat drepturile de acces de modificare a compartimentelor relevante ale dosarului (atribuire executor, atașare fișiere și perfectare raport de expertiză anticorupție, perfectare formulare specifice de analiză și monitorizare)
FR 13.08.	M	<i>e-Expertiză</i> va jurnaliza totalitatea evenimentelor de atribuire/retragere secției CNA a dosarelor pentru efectuarea expertizei anticorupție.

5.1.14. UC14: Gestionez utilizatori, roluri și drepturi.

Cerințele funcționale aferente componentei de administrare utilizatorilor și configurarea accesului la interfața utilizator și conținutul bazei de date *e-Expertiză* sunt delimitate în tabelul 5.14.

Tabelul 5.4. Totalitatea cerințelor funcționale înaintate cazului de utilizare UC14

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 14.01.	M	Sistemul informatic va dispune de un mecanism de definire și gestiune dinamică a utilizatorilor, rolurilor și drepturilor acestora.
FR 14.02.	M	Sistemul informatic va conține o categorie implicită de utilizatori creată de dezvoltator și credențialele pentru acesta sunt remise la livrare pentru categoria de superadministrator .
FR 14.03.	M	Sistemul informatic va permite blocarea/deblocarea accesului utilizatorului.
FR 14.04.	M	<i>e-Expertiză</i> va furniza o soluție proprie de autentificare prin intermediul mecanismului de nume_utilizator+parolă și va permite utilizarea alternativă a serviciului <i>M-Pass</i> în pentru autentificarea cu certificat digital sau identitate mobilă .
FR 14.05.	M	Sistemul informatic va permite precizarea modalității de conectare a utilizatorului la sistem (certificat digital, identitate mobilă, nume utilizator+parolă).
FR 14.06.	M	În cadrul profilurilor utilizatorilor se vor putea gestiona următoarele categorii de date: <ul style="list-style-type: none"> ■ nume utilizator; ■ prenume utilizator; ■ adresă Email de contact; ■ număr telefon de contact; ■ login de acces; ■ parolă de acces; ■ strategie de autentificare (utilizator+parolă, certificat digital); ■ cont activ/dezactivat;

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
		<ul style="list-style-type: none"> ■ administrator supervisor/Administrator aplicație/Utilizator neadministrator; ■ perioadă de valabilitate a accesului; ■ rolurile utilizatorului; ■ alte date relevante.
FR 14.07.	M	<i>e-Expertiză</i> va furniza mecanism de definire pentru utilizatori a drepturilor de acces la date în funcție categoriile sau tipurile de acte expertizate sau instituțiile inițiatoare.
FR 14.08.	M	Un cont de utilizator poate fi suprimat fizic doar în cazul când nu există evenimente jurnalizate produse de utilizatorul suprimat sau date introduse de acesta.
FR 14.09.	M	Mecanismul de administrare a drepturilor și rolurilor utilizatorilor va permite formularea principiilor de acces la interfața utilizator și conținutul informațional al sistemului informatic pentru fiecare utilizator în parte sau grup de utilizatori.
FR 14.10.	M	<i>e-Expertiză</i> va afișa interfața utilizator și conținutul informațional doar în baza drepturilor și rolurilor de care dispun utilizatorii.
FR 14.11.	M	Sistemul informatic va permite configurarea unui număr nelimitat de roluri.
FR 14.12.	M	Un rol este definit prin denumire generică, descriere succintă și statutul de activ/dezactivat.
FR 14.13.	M	Odată introdus și activat, rolul va fi disponibil de a fi utilizat în modulele de gestiune a utilizatorilor (atașarea de roluri utilizatorilor) și gestiune a componentelor <i>e-Expertiză</i> (atașarea rolurilor care au acces la componentele interfeței utilizator și configurarea modalității de acces a acestora).
FR 14.14.	M	<i>e-Expertiză</i> nu va permite suprimarea unui rol dacă acesta este atașat măcar unui utilizator sau unei componente ale interfeței utilizator.
FR 14.15.	M	<p><i>e-Expertiză</i> va furniza mecanism centralizat de înregistrare a componentelor interfeței utilizator în scopul furnizării unui mecanism centralizat de definire a drepturilor de acces a utilizatorilor la interfața utilizator.</p> <p>Prin componentă se înțelege orice entitate modulară a aplicației (formular, meniu, opțiune de meniu, câmp etc.) gradul de detaliere a căreia este suficientă pentru configurarea drepturilor de acces, tranzițiilor fluxurilor de lucru și acțiunilor accesibile utilizatorilor.</p>
FR 14.16.	M	<i>e-Expertiză</i> va permite configurarea ierarhiei componentelor interfeței utilizator, la nivelul rădăcină fiind modulele de bază ale aplicației iar nivelele subordonate nu vor fi limitate în adâncime, ierarhia fiind determinată de arhitectura acestora.
FR 14.17.	M	Orice componentă a interfeței utilizator <i>e-Expertiză</i> va conține date privind denumire generică, descriere succintă, acțiunile disponibile utilizatorilor (evenimentele de business pe care le pot genera), statutele prin care pot trece datele gestionate prin intermediul

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
		componentei și tranzițiile de parcurgere a statutelor componentei, rolurile care au acces la componenta interfeței utilizator.
FR 14.18.	M	Sistemul informatic va putea defini permisiunile aferente acțiunilor (evenimentelor de business) disponibile utilizatorilor cu acces la componentele interfeței utilizator. <i>E-Expertiză</i> va permite configurarea următoarelor categorii de acțiuni disponibile utilizatorilor: <ul style="list-style-type: none"> ■ vizualizare înregistrări; ■ adăugare înregistrări; ■ modificare înregistrări; ■ suprimare înregistrări; ■ alte acțiuni relevante.
FR 14.19.	M	Sistemul informatic va permite configurarea strategiei de jurnalizare pentru evenimentele de business generate de fiecare componentă a interfeței utilizator.

5.1.15. UC15: Gestionez fluxuri, formulare și template-uri

Cerințele funcționale aferente componentei de configurare a fluxurilor de lucru, formularelor electronice destinate inserării datelor și template-urilor documentelor care vor fi populate cu date și generate de *e-Expertiză* sunt delimitate în tabelul 5.15.

Tabelul 5.15. Totalitatea cerințelor funcționale înaintate cazului de utilizare UC15

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 15.01.	M	<i>e-Expertiză</i> va furniza mecanism de configurare a fluxurilor de lucru pentru toate scenariile aferente proceselor de perfectare și prelucrare a formularelor electronice aferente expertizării anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative.
FR 15.02.	M	Gestiunea fluxurilor de lucru trebuie să se poată realiza folosind interfața grafică a sistemului în care utilizatorul lucrează în mod obișnuit.
FR 15.03.	M	Fluxurile de lucru trebuie să poată fi definite prin specificarea de pași de procesare (etapele de evoluție a fluxului de lucru) realizați atât de utilizatori cu roluri specifice.
FR 15.04.	M	Un flux de lucru trebuie să poată fi proiectat ca o colecție de activități ce se desfășoară secvențial.
FR 15.05.	M	Numărul de pași ce pot fi incluși într-un flux nu trebuie să fie limitat. În așa fel soluția informatică va fi adaptabilă modificărilor metodologiei de lucru în cadrul CNA.
FR 15.06.	D	Un flux de lucru trebuie să poată avea asociat un coordonator (supervizor). Coordonatorul trebuie să poată primi mesajele de avertizare (notificări) generate de rularea fluxului respectiv. Utilizatorul care lansează un formular spre procesare pe un flux de lucru trebuie să poată specifica cine este supervizorul fluxului.

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 15.07.	D	Sistemul va oferi mecanism flexibil de configurare a formularelor electronice necesare perfectării documentelor aferente proceselor de expertiză anticorupție a proiectelor de acte legislative/normative.
FR 15.08.	M	Sistemul va oferi mecanisme de elaborare a șabloanelor de documente aferente actelor generate în baza formularelor electronice perfectate.
FR 15.09.	M	Sistemul va dispune de un mecanism exclusiv vizual de configurare a formularelor electronice și șabloanelor documentelor.
FR 15.10.	M	Sistemul va dispune de un mecanism de versionare a formularelor și șabloanelor documentelor.
FR 15.11.	M	Dezvoltatorul va configura și implementa template-uri pentru generarea tuturor documentelor specifice expertizării anticorupție: <ul style="list-style-type: none"> ■ raportul expertizei anticorupție; ■ recomandările de modificare a proiectului de act; ■ rezultatul monitorizării actului publicat în MO; ■ alte documente relevante.

5.1.16. UC16: Gestionez metadate

Cerințele funcționale aferente mecanismului de gestiune a clasificatoarelor, nomenclatoarelor și metadatelor *e-Expertiză* sunt delimitate în tabelul 5.16.

Tabelul 5.16. Totalitatea cerințelor funcționale înaintate cazului de utilizare UC16

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 16.01.	M	Sistemul va dispune de mecanism de gestiune a nomenclatoarelor, clasificatoarelor ce conțin totalitatea metadatelor Bazei de Date.
FR 16.02.	M	Vor fi preluate integral, în caz de necesitate, clasificatoare gestionate de <i>Biroul Național de Statistică (CAEM Rev.2, CUATM, CFOJ, CFP, etc.)</i> și alte clasificatoare oficiale gestionate de <i>APC</i> și <i>APL</i> din Republica Moldova.
FR 16.03.	M	Pentru clasificatoarele oficiale se vor limita drepturile de efectuare a modificărilor. Pentru această categorie de clasificatoare vor fi efectuate modificări doar în cazul când acestea vor fi operate de <i>APC</i> care le administrează.
FR 16.04.	M	Pentru sistemul de nomenclatoare și metadate interne, soluția informatică va livra mecanism de definire și administrare dinamică a acestora.
FR 16.05.	M	Sistemul nu va permite ștergerea unei categorii de metadate dacă aceasta este utilizată cel puțin într-o înregistrare a bazei de date.
FR 16.06.	M	Sistemul de metadate va cuprinde organigrama <i>CNA</i> (subdiviziunile și funcțiile) și profilurile utilizatorilor autorizați.
FR 16.07	M	Sistemul de metadate va cuprinde totalitatea configurațiilor de sistem, parametri și constante necesare funcționării <i>e-Expertiză</i> .

5.1.17. UC17: Alte activități de administrare

Cerințele funcționale aferente activităților de administrare a *e-Expertiză* sunt delimitate în tabelul 5.17.

Tabelul 5.5. Totalitatea cerințelor funcționale înaintate cazului de utilizare UC17

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 17.01.	M	Sistemul trebuie să permită rolurilor administrative să preia, afișeze și reconfigureze parametrii <i>e-Expertiză</i> și setărilor de sistem.
FR 17.02.	M	Sistemul trebuie să permită rolurilor administrative să: <ul style="list-style-type: none"> ■ aloce funcții utilizatorilor și rolurilor; ■ aloce unul sau mai mulți utilizatori unui rol.
FR 17.03.	M	<i>Administratorul de Sistem</i> accesează log-urile de sistem.
FR 17.04.	M	<i>Administratorul de Sistem</i> realizează copiile de rezervă și restabilește funcționalitatea sistemului în baza acestor copii;
FR 17.05.	M	<i>Administratorul de Sistem</i> efectuează totalitatea activităților de asigurare a funcționalităților în bune condiții a sistemului informatic.

5.1.18. UC18: Public pe www.cna.md

Cerințele funcționale aferente mecanismului de publicare a informației publice aferente exploatarea *e-Expertiză* pe pagina WEB oficială a CNA (www.cns.md) sunt delimitate în tabelul 5.18.

Tabelul 5.18. Totalitatea cerințelor funcționale înaintate cazului de utilizare UC18

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 18.01.	M	<i>e-Expertiză</i> va furniza servicii WEB de interacțiune cu pagina WEB oficială a CNA (www.cna.md).
FR 18.02.	M	Natura interacțiunii cu pagina WEB oficială a CNA va fi de 3 tipuri: <ul style="list-style-type: none"> ■ afișare conținut public al dosarului actului legislativ/normativ supus expertizei anticorupție; ■ furnizare mecanism de trasabilitate a procesului de expertiză anticorupție a actelor legislative/normative; ■ publicarea rapoartelor, statisticilor indicatorilor KPI privind activitatea de expertiză anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative a CNA.
FR 18.03.	M	<i>e-Expertiză</i> va emite sistematic o notificare despre starea sa funcțională în cazul când această notificare nu mai este recepționată de sistemele de monitorizare, acestea vor alerta personalul tehnic abilitat.
FR 18.04.	M	Sistemul va publica automat statistici și KPI publici aferente funcționalității sale prin intermediul compartimentelor specializate ale Paginii WEB oficiale a CNA (http://www.cna.md).
FR 18.05.	M	La fiecare 24 ore <i>e-Expertiză</i> actualizează și publică numărul total de expertize anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative finalizate anual global, lunar global și per fiecare autoritate publică inițiatoare.

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 18.06.	M	La fiecare 24 ore <i>e-Expertiză</i> actualizează și publică numărul total de expertize anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative în curs de realizare global și per fiecare autoritate publică testată.
FR 18.07.	M	La fiecare 24 ore <i>e-Expertiză</i> actualizează și publică numărul total de expertize anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative efectuate cu rezultat pozitiv anual global, lunar global și per fiecare autoritate publică.
FR 18.08.	M	La fiecare 24 ore <i>e-Expertiză</i> actualizează și publică numărul total de expertize anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative efectuate cu rezultat negativ anual global, lunar global și per fiecare autoritate publică.
FR 18.09.	M	La fiecare 24 ore <i>e-Expertiză</i> actualizează și publică numărul total de acte legislative și normative publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova care nu au fost supuse expertizei anticorupție sau care nu au ținut cont de recomandările CNA.
FR 18.20.	M	<i>e-Expertiză</i> va asigura o referință hipertext la valoarea indicatorului KPI global care odată accesată va afișa dezagregarea acestuia (exemplu: la accesarea referinței numărului lunar de expertize anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative expertize anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative va afișa lista dosarelor proiectelor de acte legislative și normative pentru care a fost efectuată expertiza anticorupție etc.).
FR 18.21.	M	<i>e-Expertiză</i> va furniza rapoarte statistice de prezentare a valorilor indicatorilor KPI specificați în cerințele funcționale FR 18.05-FR 18.09.
FR 18.22.	M	<i>Administratorul de Sistem</i> va dispune de mecanism de definire și publicare a altor categorii de KPI și rapoarte statistice.
FR 18.23.	M	Ofertantul va configura până la 10 categorii de indicatori KPI și rapoarte statistice aferente acestora definiți de Beneficiar pentru a fi publicate pe pagina WEB oficială a CNA.

5.1.19. UC19: Notific utilizatorii

Cerințele funcționale aferente mecanismului de notificare al *e-Expertiză* sunt delimitate în tabelul 5.19.

Tabelul 5.19. Totalitatea cerințelor funcționale înaintate cazului de utilizare UC19

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 19.01.	M	Sistemul informatic va oferi 2 strategii de notificare: <ul style="list-style-type: none"> ■ notificare prin Email; ■ notificare în dashboard-ul utilizatorului.
FR 19.02.	M	Utilizatorii autentificați (indiferent de rolurile de care dispun) vor putea să-și configureze preferințele mijloacelor de notificare.
FR 19.03.	M	Utilizatorii autorizați vor primi notificări privind asignarea la dosarele expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative și evenimentele de business asociate proceselor de expertiză anticorupție care vizează activitatea utilizatorului concret.

FR 19.04.	M	<i>Utilizatorii APC</i> vor recepționa notificări privind finalizarea expertizei anticorupție a proiectelor actelor legislative sau normative înaintate de autoritățile pe care le reprezintă.
FR 19.05.	M	Notificarea stocată în dashboard-ul utilizatorului va dispune de referință de acces direct la dosarul/formularul aferent notificării.
FR 19.06.	M	<i>e-Expertiză</i> va notifica <i>Administratorul de Sistem</i> asupra oricăror probleme ce afectează performanța și disponibilitatea sistemului informatic.

5.1.20. UC20: Jurnalizez evenimente

Cerințele funcționale aferente mecanismului de jurnalizare a evenimentelor în cadrul *e-Expertiză* sunt delimitate în tabelul 5.20.

Tabelul 5.6. Totalitatea cerințelor funcționale înaintate cazului de utilizare UC20

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței funcționale
FR 20.01.	M	Sistemul informatic va conține mecanism de jurnalizare a tuturor evenimentelor de business aferente utilizării sale.
FR 20.02.	M	<i>Administratorul de Sistem</i> va putea configura totalitatea strategiilor de jurnalizare aferente evenimentelor de business prin intermediul cazului de utilizare UC14.
FR 20.03.	M	Sistemul informatic va furniza mecanism de generare a rapoartelor aferente evenimentelor de jurnalizare.

5.2. Cerințele nefuncționale ale sistemului informatic

5.2.1. Cerințe generale și de performanță

Cerințele generale de sistem și de performanță sunt definite de politicile și strategiile elaborate și adoptate în Republica Moldova. E important de menționat că aceste acte sunt bazate pe bunele practici din industrie și cuprind multe măsuri organizatorice dar și o serie de măsuri tehnice.

Elaboratorul va furniza posibilitatea asigurării accesului public (Pagina WEB oficială a CNA: <http://www.cna.md>) la rapoartele publice generate prin intermediul *e-Expertiză*, proiectele de acte normative sau legislative și rapoartele anticorupție aferente acestora. Interfețe în cauze vor fi accesate prin intermediul paginii WEB a CNA. Cerințele generale de sistem specifice pentru *e-Expertiză* sunt delimitate în tabelul 5.21.

Tabelul 5.7. Totalitatea cerințelor generale de sistem ale e-Expertiză

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței
TGEN 001	M	Toate interfețele utilizator și conținutul bazei de date vor fi perfectate în limba română cu utilizarea diacriticelor românești.
TGEN 002	D	Sistemul va furniza o interfață multilingvă (cel puțin versiunea alternativă în limba rusă) cu posibilitatea redactării etichetelor interfeței utilizator.
TGEN 003	M	Elementele interfeței utilizator trebuie să se conformeze la Nivel A cu cerințele <i>Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.0</i> .
TGEN 004	M	<i>e-Expertiză</i> va dispune de posibilitatea adaptării interfeței utilizator (va livra interfață responsivă) în funcție de dispozitivul utilizat de

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței
		acesta (<i>notebook, netbook, calculator desktop, smartphone, tabletă, etc.</i>)
TGEN 005	M	e-Expertiză va asigura compatibilitatea cu W3C XForms standard.
TGEN 006	M	<i>e-Expertiză</i> va asigura funcționalitățile necesare utilizării semnăturii digitale și semnăturii mobile pentru toate categoriile de actori.
TGEN 007	M	Sistemul informatic trebuie să dețină integrat funcții de căutare și filtrare după metadatele documentelor, profilurilor entităților inițiatore a actelor sau a utilizatorilor autorizați (căutare documente, proceduri de expertizare, etc.), căutare după perioada calendaristică, căutare după metadatele sau rezultatul expertizei anticorupție etc. Procedurile de regăsire a datelor vor fi realizate prin intermediul unor căutări simple (specificarea unor șiruri de căutare) sau a unor căutări de complexitate mai ridicată, prin intermediul cărora se poate realiza o filtrare mai exactă a informației (formulare QBE). Indiferent de natura informației căutate utilizatorul va utiliza aceeași metodă de interogare și regăsire a datelor pentru oricare compartiment al sistemului informatic.
TGEN 008	M	Adițional la modulul de căutare realizat pe baza principiului QBE care va da posibilitatea de a defini interogări sofisticate în mod vizual, interfața utilizator trebuie să ofere posibilitatea de a afina rezultatele căutării prin furnizarea unui mecanism de filtrare a informației în lista cu rezultate ale căutării.
TGEN 009	M	Interfața utilizator a sistemului informatic trebuie să asigure filtrarea înregistrărilor ce corespund criteriului de căutare prezentate utilizatorilor în funcție de drepturile lor de acces.
TGEN 010	M	Conținutul oricărui tabel cu rezultate trebuie să poată fi exportat fie în format XLS, CSV și PDF.
TGEN 011	M	<i>e-Expertiză</i> trebuie să ofere interfețe WEB pentru acces extern.
TGEN 012	M	<i>e-Expertiză</i> va avea la bază o arhitectura bazată pe servicii (SOA).
TGEN 013	M	Informația potențial variabilă a <i>e-Expertiză</i> (<i>parametri, căi de stocare a datelor, cai de conexiune cu servicii externe, etc.</i>) va fi configurabilă și nu va necesita recompilarea soluției sau intervenții directe în baza de date.
TGEN 014	M	Sistemul informatic va utiliza standarde deschise pentru formate și protocoale de comunicare.
TGEN 015	M	Părțile serviciului expuse către public de <i>e-Expertiză</i> vor fi tehnologic neutre (Sistem de Operare, explorator Internet, etc.).

Cerințele de performanță specifice pentru *e-Expertiză* sunt delimitate în tabelul 5.22.

Tabelul 5.8. Totalitatea cerințelor de performanță înaintate sistemului informatic

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței de performanță
PERF 001	M	Timpul mediu de răspuns al serverului nu va depăși 3 secunde la încărcătura nominală a sistemului.

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței de performanță
PERF 002	M	Sistemul trebuie sa fie capabil sa permită activitatea a peste 500 utilizatori de categorie <i>Administrator de Sistem, Decident CNA, Șef direcție CNA, Șef secție CNA, Expert CNA și Utilizator APC</i> .
PERF 003	M	Sistemul va permite activitatea concurrentă a cel puțin 200 utilizatori.
PERF 004	M	Sistemul trebuie sa fie capabil sa permită accesul anual a peste 100.000 utilizatori Internet cu acces public prin intermediul Paginii WEB a CNA.
PERF 005	M	Sistemul va procesa anual până la 2.000 dosare de examinare anticorupție a proiectelor de acte normative și legislative.
PERF 006	M	Anterior livrării soluției informatice vor fi efectuate totalitatea testelor de performanță a <i>e-Expertiză</i> .
PERF 007	M	Testarea performanței va include minim doua componente: testarea încărcăturii sistemului (<i>load testing</i>) și testarea comportamentului sistemului la solicitări mari (<i>stress testing</i>).

5.2.2. Cerințe de securitate și protecție

Sistemul trebuie să se conformeze cu cerințele tehnice către sisteme informatice impuse de *Standardul Republicii Moldova SMV ISO/CEI 27002:2009 Tehnologia informației. Tehnici de securitate. Cod de bună practică pentru managementul securității informației*.

Soluția informatică va respecta totalitatea cerințelor de securitate și protecție delimitate în tabelul 5.23.

Tabelul 5.23. Totalitatea cerințelor de asigurare a securității și protecției a e-Expertiză

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței de securitate și protecție
SR 001	M	Sistemul informatic garantează păstrarea completă și integritatea conținutului bazei de date <i>e-Expertiză</i> .
SR 002	M	Informația cu caracter public este accesibilă utilizatorilor anonimi.
SR 003	M	Accesul la funcțiile oferite utilizatorilor neautentificați este controlat cu mijloace de protecție contra suprasolicitării serviciului de unul sau câteva noduri ale rețelei.
SR 004	M	Toate câmpurile din formele completate de către utilizatori trebuie sa fie validate în mod obligatoriu după tip atât pe client cât și pe server.
SR 005	M	Pentru tranzacțiile sensibile, imediat după executarea acestora, se va folosi serviciul de aplicare a mărcii de timp (<i>time stamping</i>).
SR 006	M	Sistemul va fi securizat pentru <i>OWASP Top 10 vulnerabilities</i> .
SR 007	M	Sistemul va asigura confidențialitatea datelor transmise-recepționate pe canalele de comunicație.
SR 008	M	Accesul la funcțiile oferite utilizatorilor interni se face cu autentificarea acestora folosind orșicare din mijloacele: utilizator+parolă, certificat digital, LDAP.
SR 009	M	Schimbul de date în sistem se face doar pe canale securizate.
SR 010	M	Acțiunile utilizatorilor sunt înregistrate în jurnale electronice.
SR 011	M	Sistemul emite un semnal periodic care indică starea sa funcțională.

5.2.3. Cerințe software, hardware și canale de comunicație

Dezvoltatorul va indica costul de licențiere a tuturor componentelor software sugerate precum și delta costului de licențiere pentru dublarea numărului de utilizatori. dublarea numărului de unități de procesare (CPU sau nuclee CPU) și dublarea numărului de noduri de acel tip.

Tabelul 5.24 conține totalitatea cerințelor de asigurare software, hardware și tehnologie de comunicație înaintate *e-Expertiză*.

Tabelul 5.24. Totalitatea cerințelor de asigurare software, hardware și comunicație a e-Expertiză

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței privind soluțiile software, hardware și comunicație
SHC 001	M	Sistemul trebuie să poată fi instalat atât pe servere dedicate, cât și pe soluții Cloud.
SHC 002	M	Dezvoltatorul va demonstra posibilitatea instalării soluției informatice în infrastructura <i>MCloud</i> .
SHC 003	M	Sistemul este accesat pe canale de comunicații de cel puțin 128kbps.
SHC 004	M	Sistemul va fi dezvoltat în baza unor restricții software (sistem de operare, SGBD, server WEB etc.) larg acceptate în industrie pentru care există specialiști în Republica Moldova.
SHC 005	M	Sistemul va livra mecanisme puternice de asigurare a securității procedurilor de autentificare și autorizare a utilizatorilor cu implementarea obligatorie a mecanismelor <i>LDAP</i> .
SHC 006	M	Sistemul e capabil a fi virtualizat la nivel software-hardware.
SHC 007	M	Este necesară demonstrarea capacității de virtualizare prin livrarea către Beneficiar a unei imagini a sistemului ce poate fi încărcat și devine funcțional cu configurări minime pe una din soluțiile de virtualizare existente pe piață.
SHC 008	M	Este necesar ca părțile serviciului expuse către public să fie tehnologic neutre.
SHC 009	M	Verificarea se va face prin utilizarea unui set de platforme (moderne) și cu așteptarea ca parametrii de performanță să fie similari sau mai buni celor de pe configurația de referință.
SHC 010	D	Este binevenit ca ofertantul pentru soluția server să nu limiteze beneficiarul în utilizarea unor platforme software specifice. Este oportun ca Sistemul informatic să fie funcțional atât pe platformă <i>Windows</i> cât și <i>Unix (Linux, Free BSD, Solaris, etc.)</i> . Ar fi binevenit dacă soluția informatică va fi construită utilizând soluții deschise, neproprietare, specifice aplicațiilor Web (<i>XML, XSL, XHTML, WSDL, SOAP, LDAP, J2EE, etc.</i>) pentru ca Beneficiarul să o poată dezvolta ulterior.
SHC 011	M	Produsul program generic recomandat pentru operarea și interacțiunea cu <i>e-Expertiză</i> reprezintă exploratorul WEB.
SHC 012	M	Sistemul va fi compatibil cu cel puțin 2 cele mai recente versiuni ale următoarelor exploratoare Web: <i>Microsoft Internet Explorer, Mozilla Firefox, Google Chrome, Safari</i> și <i>Opera</i> .
SHC 013	M	Compatibilitatea cu exploratorul WEB <i>Microsoft Internet Explorer</i> este obligatorie.

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței privind soluțiile software, hardware și comunicație
SHC 014	D	<i>e-Expertiză</i> va încorpora un serviciu Heart-beat care va comunica periodic starea normală de lucru a sistemului.
SHC 015	M	Sistemul va include mijloace configurabile de jurnalizare tehnică (logging).
SHC 016	M	Sistemul trebuie să fie capabil să producă cel puțin următoarele nivele de jurnalizare tehnică: <i>info; warning; critic; error</i> .
SHC 017	M	Dezvoltatorul va enumera mijloacele ce vor fi utilizate la depanarea tehnică a sistemului.
SHC 018	M	Dezvoltatorul va pregăti mijloace ce facilitează funcțiile de administrare a sistemului: <ul style="list-style-type: none"> ■ startarea componentelor sistemului; ■ stoparea componentelor sistemului; ■ restartarea componentelor sistemului, ■ crearea copiei de rezervă a bazei de date, ■ restaurarea datelor de pe copia de rezervă indicată, ■ împrospătarea memoriei operaționale a sistemului.
SHC 019	M	Sistemul va opera în rețele TCP/IP și în special HTTPS.
SHC 020	M	Dezvoltatorul va sugera alte servicii de rețea și utilitare necesare pentru operarea sistemului.

5.2.4. Cerințe de documentare a sistemului informatic

Soluția informatică va fi acompaniată de un set complet de documentație a sistemului informatic care cuprinde compartimentele incluse în tabelul 5.25.

Tabelul 5.25. Totalitatea cerințelor de documentare a e-Expertiză

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței de documentare a e-Expertiză
DOC 001	M	Dezvoltatorul va pregăti și publica materiale de ghidare interactivă incluse în interfața utilizator a <i>e-Expertiză</i> .
DOC 002	M	Dezvoltatorul va pregăti și livra manualul utilizatorului în limba Română.
DOC 003	M	Dezvoltatorul va pregăti și livra ghidul administratorului în limba Română.
DOC 004	M	Dezvoltatorul va pregăti și livra ghidul de instalare și configurare a sistemului (care să includă cel puțin compilarea codului, instalarea aplicației, cerințe hardware și software, descrierea și configurarea platformei, configurarea aplicației, proceduri de disaster recovery).
DOC 005	M	Dezvoltatorul va pregăti și livra documentarea bazei de date a sistemului informatic.
DOC 006	M	Dezvoltatorul va pregăti și livra documentația de Arhitectură a sistemului cu descrierea modelelor în limbajul UML, care să includă un nivel de detaliere suficient al arhitecturii în mai multe secționări (inclusiv modelul logic și fizic al datelor).

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței de documentare a e-Expertiză
DOC 007	M	Dezvoltatorul va pregăti și livra documentația API-urilor expuse pentru integrare cu alte sisteme informatice.
DOC 008	M	Dezvoltatorul va livra totalitatea mijloacelor electronice necesare pentru descriere și validarea interfețelor în limbaj WSDL.
DOC 009	M	Dezvoltatorul va livra codul sursă pentru aplicațiile și componentele dezvoltate în cadrul proiectului.

5.2.5. Cerințe de mentenanță a sistemului informatic

Ofertantul va asigura garanție și suport tehnic post livrare care cuprinde compartimentele incluse în tabelul 5.26.

Tabelul 5.26. Totalitatea cerințelor de garanție și suport tehnic a e-Expertiză

Identificator	Obligativitate	Descrierea cerinței de garanție și suport tehnic
GMS 001	M	Dezvoltatorul va oferi garanție și suport tehnic pe parcursul a 12 luni după acceptanța sistemului informatic.
GMS 002	M	Garanția și suportul tehnic va corespunde standardului național SM ISO/CEI 14764:2005 - Tehnologia informației. Mentenanța software-ului.
GMS 003	M	Dezvoltatorul va pune la dispoziția Beneficiarului un serviciu Help Desk disponibil în toate zilele lucrătoare ale anului.
GMS 004	M	Beneficiarul va putea apela serviciul Help Desk la un număr de telefon național (care corespunde numerotării telefonice a Republicii Moldova).
GMS 005	M	Limba de comunicare cu serviciul Help Desk - română
GMS 006	M	Beneficiarul va putea semnala alternativ problemele tehnice apărute prin mecanism de ticketing, Email sau mesaje instant.
GMS 007	M	Dezvoltatorul va asigura suport de documentare a problemelor tehnice și trasabilitatea acestora pentru Beneficiar.
GMS 008	M	Termenul limită de răspuns și remediere a problemelor tehnice raportate nu va depăși 8 ore de la semnalarea acestora.
GMS 009	M	În cazul unor probleme de complexitate majoră, termenul de soluționare a acestora nu va depăși 72 ore.
GMS 010	M	Dezvoltatorul va demonstra capabilitatea de asigurare a suportului tehnic post livrare în conformitate cu cerințele GMS 001-GMS 009.

6. Produsul final și componentele livrate

Produsul final (*Sistemul informatic „Expertiza anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative”*) e format din artefactele software și de documentare a sistemului precum și de transferul de cunoștințe către deținătorul și administratorul sistemului.

Artefactele aferente livrabilelor *e-Expertiză* sunt indicate în tabelul 6.1.

Tabelul 6.1. Artefactele livrate pentru e-Expertiză

Identificator	Obligativitate	Descrierea succintă a artefactului
DELIV 001	M	Codul sursă complet al modulelor și componentelor necesare compilării produsului program livrat.
DELIV 002	M	Produsul final împachetat pentru instalare facilă în mediul tehnologic propus.
DELIV 003	M	Proiectul tehnic.
DELIV 004	M	Documentul privind configurarea și desfășurarea sistemului (instrucțiunea pentru deployment).
DELIV 005	M	Manualul Utilizatorului.
DELIV 006	M	Manualul Administratorului.
DELIV 007	M	Documentația de instruire (destinată trainerilor care vor instrui personalul CNA în exploatarea soluției informatice).
DELIV 008	M	Specificațiile tehnice pentru interfețele publicate și consumate.
DELIV 009	M	Planul de testare și rezultatele testării interne (funcționale, de performanță, de securitate).
DELIV 010	M	Totalitatea artefactelor copiate pe suport electronic (CD-R sau DVD+-R).

Adițional la artefactele aferente livrabilelor *e-Expertiză* vor fi prestate totalitatea serviciilor necesare transferului de cunoștințe indicate în tabelul 6.2.

Tabelul 6.2. Servicii de transfer de cunoștințe aferente artefactelor livrate

Identificator	Obligativitate	Descrierea succintă a artefactului
DELIV 013	M	Instruire utilizatori și administratori.
DELIV 014	M	Asistență pe perioada de pilotare a sistemului.
DELIV 015	M	Asistență în testarea de acceptare a sistemului.
DELIV 016	M	Asistență în punerea sistemului în producție.
DELIV 017	M	Soluționarea deficiențelor identificate pe perioada de pilotare și la testarea de acceptare.
DELIV 018	M	Suport tehnic post implementare (după punerea sistemului în producție) pentru o perioadă de 12 luni, inclusiv mentenanță corectivă, adaptivă și preventivă, în conformitate cu ISO/IEC 14764.

7. Etapele de implementare a sistemului informatic

Activitățile de proiectare, realizare, testare și implementare a *e-Expertiză* trebuie să fie realizate de către întreprinderi și instituții specializate ce posedă licențele și experiența necesară pentru îndeplinirea lucrărilor corespunzătoare și va cuprinde următoarele etape:

1. **Etapa de elaborare a sistemului informatic** - care va fi divizată în faze coordonate cu CNA după cum urmează:
  - a. Elaboratorul în baza caietului de sarcini a licitației și discuțiilor cu Beneficiarul direct determină și analizează cerințele, proiectează structura sistemului informatic și creează în maximum 1 lună **Proiectul Tehnic** (*document care va conține informație detaliată privind arhitectura soluției, modelul conceptual și fizic al datelor, totalitatea componentelor sistemului informatic și interacțiunea între acestea, necesarul de resurse hard și soft pentru funcționare, principiile de elaborare a interfeței administrator și utilizator, particularitățile normelor legislative implementate, utilizatorii și rolurile acestora, totalitatea tipurilor de documente tipizate implementate, principiile de asigurare a securității informaționale*);
  - b. Elaboratorul dezvoltă codul program și integrează modulele dezvoltate într-o versiune prototip a sistemului informatic (se va face o primă prezentare părților demonstrând existența tuturor funcționalităților descrise în caietul de sarcini) care ulterior va fi perfecționată până la semnarea acceptanței finale a *e-Expertiză*. Etapa în cauză nu va depăși 3 luni;
  - c. Elaboratorul va migra totalitatea datelor din versiunea curentă a sistemului informatic destinat expertizei anticorupție a actelor legislative și normative în *e-Expertiză*. Etapa în cauză va dura nu mai mult de 2 săptămâni.
  - d. Elaboratorul face testarea sistemului în regim de laborator (testare internă) și pregătește documentația de însoțire (se prezintă funcționalitățile sistemului cu corectările și ajustările la obiecțiile făcute în sub-etapa precedentă, se prezintă setul documentației tehnice, etc.). Etapa în cauză va dura 1 lună.
2. **Etapa de implementare a sistemului** va începe odată cu aprobarea procesului verbal de acceptare de către proprietarul sistemului informatic în varianta prezentată și semnarea actului de predare-primire în exploatare experimentală. La această etapă elaboratorul testează sistemul în condițiile de exploatare experimentală depistează și înlătură erorile problemele de performanță, etc. La această etapă elaboratorul pregătește versiunea finală a sistemului informatic pasibilă a fi dată în exploatare.
3. **Etapa de instruire** va începe odată cu implementarea soluției informatice și va cuprinde instruirea a 20 utilizatori ai sistemului cu rol non administrator și 2 utilizator cu rol de administrator.
4. **Darea în exploatare a sistemului** începe odată cu semnarea actului de punere în exploatare a sistemului informatic și începere a exploatării acestuia.
5. **Etapa de mentenanță a e-Expertiză** este perioada în care elaboratorul sistemului își asumă obligațiunea față de proprietar să-l asiste în menținerea capacității sistemului informatic de a presta servicii, precum și modificarea produsului informatic, păstrând integritatea lui. Această etapă poate fi oricât de lungă după durată în dependență de înțelegerile contractuale. În cazul *e-Expertiză* considerăm că perioada inițială de 12 luni ar fi suficientă.

8. Cerințe de perfectare a ofertelor

8.1. Cerințe privind puterea instituțională a ofertanților

La concurs pot participa companii specializate în prestarea serviciilor informatice rezidente în Republica Moldova (sau care dispun de sucursale permanente pe teritoriul Republicii Moldova) cu o experiență în domeniu de minim 5 ani. Ofertantul trebuie să dispună de experiență în dezvoltarea soluțiilor informatice complexe destinate APC și APL din Republica Moldova.

Persoanele juridice interesate trebuie să expedieze oferta tehnică și de preț care să conțină:

- Descrierea detaliată a întreprinderii (experiență, resurse umane, capacități manageriale și tehnice în domeniu, etc.;
- Copiile actelor de înregistrare (copie certificat de înregistrare, copie certificat de plătitor TVA, copie statut și contract de constituire);
- Certificat confirmator de lipsă a datoriilor față de Bugetul Public Național;
- Portofoliul companiei cu indicarea proiectelor similare implementate;
- Referințele beneficiarilor companiei pentru ultimii 4 ani;
- CV-urile personalului cheie implicat în proiect;
- Descrierea succintă a soluțiilor informatice similare;
- Oferta tehnică detaliată propusă, inclusiv restricțiile hardware de funcționare, estimarea activităților și duratelor lor.
- Condițiile de asigurare a perioadei de garanție și asistență tehnică;
- Oferta financiară detaliată;
- Alte documente relevante.

8.2. Cerințe față de calificarea personalului ofertantului

Toate discuțiile cu beneficiarii proiectului vor fi efectuate în limba română. Toată documentația aferentă, interfața soluției informatice, instruirea și suportul tehnic vor fi efectuate în limba română. Toți colaboratorii implicați în proiect care interacționează nemijlocit cu beneficiarul trebuie să posede la perfecție limba română.

Ofertantul va prezenta în oferta tehnică date sumare privind personalul implicat în proiect și calificarea acestuia. Este binevenită implicarea de personal calificat cu experiență în dezvoltarea și implementarea sistemelor informatice în cadrul autorităților publice din Republica Moldova. În mod explicit se vor prezenta date cheie ale persoanelor angajate în următoarele funcții:

- Manager de Proiect;
- Coordonator tehnic;
- Arhitect de sistem;
- Analist de Sistem.

Pentru aceste posturi vor fi prezentate CV-urile persoanelor antrenate, având în vedere ca experiența membrilor echipei să includă:

1. Cerințele minime înaintate Managerului de Proiect:

- Masterat în domeniul TIC;
- Experiență de minim 5 ani în gestiunea proiectelor informatice;

- Experiență specifică de Manager de Proiecte în domeniul TIC demonstrată prin implementarea a unor proiecte similare în care să desfășoare activități de analiză tehnică, formalizarea cerințelor proiectarea și dezvoltarea soluțiilor software;
- Cunoașterea mijloacelor moderne de gestiune a proiectelor;
- Posedarea limbii române la perfecție;
- Certificările recunoscute deținute în domeniul gestiunii proiectelor va constitui un avantaj.

2. Cerințele minime înaintate Coordonatorului Tehnic:

- Licențiat în domeniul TIC;
- Experiență minimă de 3 ani în dezvoltarea sistemelor informatice;
- Experiență specifică de Coordonator tehnic în proiecte TIC demonstrată prin activarea în postul similar în dezvoltarea soluțiilor informatice similare;
- Cunoașterea avansată a tehnologiilor informatice moderne, standarde de securitate a informației și metodologii;
- Cunoașterea suficientă a metodologiei de dezvoltare a sistemelor informatice destinate sectorului guvernamental al Republicii Moldova;
- Posedarea limbii române la perfecție;

3. Cerințele minime înaintate Arhitectului de Sistem:

- Licențiat în domeniul TIC;
- Experiență minimă de 3 ani în dezvoltarea sistemelor informatice;
- Experiență specifică de Arhitect de sistem în proiecte TIC demonstrată prin activarea în postul similar în dezvoltarea soluțiilor informatice similare;
- Cunoașterea metodologiilor moderne de proiectare și dezvoltare a soluțiilor informatice;
- Cunoașterea suficientă a metodologiei de dezvoltare a sistemelor informatice destinate sectorului guvernamental al Republicii Moldova;
- Posedarea limbii române la perfecție.

4. Cerințele minime pentru Analist de Sistem:

- Licențiat în domeniul TIC;
- Experiență minimă de 3 ani în analiza și dezvoltarea sistemelor informatice;
- Experiență specifică de Analist de Sistem în proiecte TIC demonstrată prin activarea în postul similar în dezvoltarea soluțiilor informatice similare sau în managementul cazurilor;
- Cunoașterea metodologiilor moderne de proiectare și dezvoltare a soluțiilor informatice;
- Cunoașterea suficientă a metodologiei de dezvoltare a sistemelor informatice destinate sectorului guvernamental al Republicii Moldova;
- Posedarea limbii române la perfecție.

ANEXA 1. Model de evaluare a riscurilor anticorupție

Riscuri datorită LIMBAJULUI INCORECT:	I. FORMULĂRI LINGVISTICE	
	1.	Introducerea termenilor noi care nu au o definiție în legislație sau în proiect
	2.	Utilizarea termenilor diferiți cu referință la același fenomen sau utilizarea aceluiași termen pentru fenomene diferite
	3.	Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive
	II. COERENȚA LEGISLATIVĂ	
	4.	Norme de trimitere
	5.	Norme de blanchetă
Riscuri datorită LIPSEI MECANISMELOR DE PREVENIRE – COMPETENȚE ȘI PROCEDURI:	6.	Concurența normelor de drept
	7.	Lacune de drept
	III. TRANSPARENȚA ȘI ACCESUL LA INFORMAȚIE	
	8.	Lipsa/insuficiența accesului la informația despre actul subordonat legii
	9.	Lipsa/insuficiența transparenței funcționării autorităților publice
	10.	Lipsa/insuficiența accesului la informația de interes public
	IV. EXERCITAREA DREPTURILOR ȘI OBLIGAȚIILOR PERSOANEI	
	11.	Costuri exagerate de implementare a normei în raport cu beneficiul public
	12.	Promovarea intereselor contrar interesului public
	13.	Prejudicierea intereselor contrar interesului public
	14.	Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor/obligații excesive
	15.	Derogări neîntemeiate de la exercitarea drepturilor/obligațiilor
	16.	Limitarea neîntemeiată a drepturilor omului
	17.	Prevederi discriminatorii
	18.	Norme irealizabile
	V. EXERCITAREA ATRIBUȚIILOR AUTORITĂȚII PUBLICE	
	19.	Atribuții extensive de reglementare
	20.	Atribuții excesive sau atribuții contrare statutului autorității publice
	21.	Atribuții paralele
	22.	Nedeterminarea autorității publice responsabile/subiectului la care se referă prevederea
	23.	Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive
	24.	Stabilirea unui drept al autorității publice în loc de o obligație (prin utilizarea formulei discreționare: "poate", "este în drept" etc. în loc de "va", "trebuie")
	25.	Cumularea competențelor de a elabora acte, a controla aplicarea lor și de a sancționa
	26.	Temeiuri neexhaustive, ambigui și subiective pentru refuzul unei autorități de a îndeplini anumite acțiuni
	27.	Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative
	28.	Lipsa unor termene concrete/Termene nejustificate
	VI. MECANISME DE CONTROL	
	29.	Lipsa/insuficiența mecanismelor de supraveghere și control (ierarhic, intern, public)
	30.	Lipsa/insuficiența mecanismelor de contestare a deciziilor și acțiunilor autorităților publice
	VII. RĂSPUNDERE ȘI SANȚIUNI	
	31.	Confundarea /dublarea tipurilor de răspundere juridică pentru aceeași încălcare
	32.	Temeiuri neexhaustive pentru survenirea răspunderii
	33.	Lipsa responsabilității clare a autorităților (funcționarilor) pentru încălcarea prevederilor din proiect
	34.	Lipsa sancțiunilor clare și proporționale pentru încălcarea prevederilor din proiect
	35.	Dezechilibru dintre încălcare și sancțiune

A. RISCURI CARE APAR DIN CAUZA LIMBAJULUI DEFECTUOS

I. FORMULĂRI LINGVISTICE

1. **Introducerea termenilor noi care nu au o definiție în legislație sau în proiect**

Introducerea termenilor noi care nu au o definiție în legislație sau în proiect este utilizarea termenilor neconsacrați în legislație, care nu sunt explicați expres în textul reglementării și care nu au o răspândire uzuală largă ce le-ar conferi un sens comun unic și uniform.

Pericolul acestui element constă în apariția practicilor diverse de interpretare a acestor termeni, practici care pot fi și abuzive, în special atunci când autoritățile publice aplică norme ce conțin asemenea termeni. Cu toate acestea, menționăm că de asemenea formulări defectuoase se pot prevala și subiecții de drept privat în egală măsură pentru a-și promova interese nelegitime.

2. **Utilizarea termenilor diferiți cu referință la același fenomen sau utilizarea aceluiași termen pentru fenomene diferite**

Utilizarea termenilor diferiți cu referință la același fenomen / aceluiași termen pentru fenomene diferite reprezintă folosirea neuniformă sau necorespunzătoare a noțiunilor în textul reglementării prin recurgerea la sinonime pentru a desemna același fenomen și/sau prin aplicarea aceleași noțiuni la menționarea fenomenelor distincte.

Pericolul acestui element constă în faptul că la aplicare, terminologia utilizată neuniform poate provoca practici vicioase de interpretare a sensului normei, și anume, tratarea ca fenomene diferite a aceluiași fenomen, din cauza numirii diferite a lui sau tratarea ca același fenomen a fenomenelor distincte din motivul confundării a două noțiuni diferite în textul reglementării. În rezultat, pot apărea abuzuri din partea exponenților sectoarelor și public, și privat.

3. **Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive**

Formularea ambiguă care admite interpretări abuzive este formularea conținută în reglementare care are sens neclar sau echivoc și astfel permite interpretări abuzive.

Textul proiectelor trebuie să fie în corespondere cu exigențele redactării tehnico-juridice și lingvistice, cu cerințele stabilite de art.19 din Legea 780/2001 și art.46 din Legea 317/2003. Formulările lingvistice pot fi calificate ca factori ai coruptibilității în măsura în care acordă posibilități de aplicare a normei în interpretarea preferată, în dependență de interesul responsabililor de implementare și control al aplicării.

II. COERENȚA LEGISLATIVĂ

4. **Norme de trimitere**

Normele de trimitere sunt acele norme din proiect care fac referire la prevederile altui articol din același act, la prevederi concrete din alt act/acte sau la alt act/acte în întregime.

Identificarea unor asemenea elemente ale coruptibilității este posibilă dacă se utilizează expresii de genul: „în conformitate cu legislația în vigoare”, „în condițiile legii”, „în modul stabilit”, „conform reglementărilor legale/în domeniu” etc., fără trimitere la vreun act concret și dacă, la evaluare, acesta e dificil de stabilit sau nu poate fi stabilit în genere.

5. Norme de blanchetă

Normele de blanchetă sunt acele norme din proiect care transmit altor autorități, subiecți, dreptul și competența de a stabili, în mod autonom, reglementări cu caracter normativ, reguli de comportament, interdicții.

Normele de blanchetă contribuie la apariția altor elemente cu risc puternic de coruptibilitate: lărgirea atribuțiilor discreționare, stabilirea aleatorie a termenelor pentru prestarea serviciilor, cerințe exagerate pentru realizarea unor drepturi etc. Identificarea unor asemenea elemente ale coruptibilității este posibilă, dacă se utilizează expresii de genul: „*în modul/termenul stabilit de (minister, altă autoritate/subiect)*”, „*conform condițiilor stabilite de*”, „*în condițiile stabilite prin regulamentul său*”, „*alte condiții/acte, stabilite de autoritate*” etc.

6. Concurența normelor de drept

Concurența normelor de drept constituie o incompatibilitate a prevederilor din proiect cu alte prevederi ale proiectului sau ale legislației naționale.

Conflictul poate fi între prevederile proiectului (conflict intern al normelor) și conflict între prevederile proiectului și dispozițiile altor acte legislative și normative (conflict extern).

Conflictul extern al normelor de drept poate apărea între actele juridice de aceeași forță juridică (între două legi organice), între acte de diferit nivel (spre exemplu - atribuțiile autorităților publice locale de nivelul I și II), între coduri și alte acte legislative.

Conflictul este un impediment în aplicarea corectă a prevederilor legislative și creează premise pentru aplicarea normei „convenabile” într-o situație concretă, pentru alegerea subiectivă și abuzivă a normei aplicabile.

7. Lacune de drept

Lacunele de drept reprezintă omisiunile legiuitorului de a reglementa aspecte ale relațiilor sociale, existența cărora rezultă din realitatea obiectivă sau din alte prevederi ale aceluiași act.

Lacunele de drept mai sunt numite „*viduri legislative*”. Pericolul coruptibilității acestui element constă în incertitudinea pe care o creează în relațiile sociale, îndeosebi cele referitoare la mecanismele de realizare a drepturilor, de îndeplinire a obligațiilor, ambiguitatea atribuțiilor funcționarilor publici și a procedurilor administrative de care ei sunt responsabili etc., situații în care autoritățile responsabile de executarea legii respective se pot prevala de această deficiență pentru a comite abuzuri.

B. RISCURI CARE APAR DIN CAUZA LIPSEI MECANISMELOR DE PREVENIRE – COMPETENȚE ȘI PROCEDURI:

III. TRANSPARENȚA ȘI ACCESUL LA INFORMAȚIE

8. Lipsa/insuficiența accesului la informația despre actul subordonat legii

Lipsa/insuficiența accesului la informația despre actul subordonat legii este reglementarea unor aspecte de interes legislativ prin acte normative ale autorităților executive care nu sunt făcute publice. Acest element se identifică în cazul:

- prevederilor și procedurilor de asigurare a informării persoanelor despre drepturile și obligațiile ce le revin;
- prevederilor de asigurare a accesului persoanelor la informația necesară pentru a-și putea exercita drepturile și obligațiile ce le revin.

De multe ori lipsa/insuficiența accesului la informația despre actul subordonat legii se identifică în paralel cu normele de blanchetă.

9. Lipsa/insuficiența transparenței funcționării autorităților publice

Lipsa/insuficiența transparenței funcționării autorităților publice reprezintă o deficiență a reglementării și asigurării reale a transparenței funcționării autorităților publice, constatându-se astfel că activitatea lor se desfășoară într-un cadru obscur.

Lipsa/insuficiența transparenței funcționării autorităților publice se identifică în cazul lipsei sau caracterului inadecvat al:

- prevederilor și procedurilor de asigurare a accesului publicului general la informația referitoare la implementarea proiectului, prezentarea rapoartelor tematice, periodice;
- normelor privind raportarea rezultatelor activității autorității publice în fața societății la general, a organizațiilor societății civile;
- normelor care asigură transparența informațională a autorităților publice prin utilizarea tehnologiilor informaționale moderne (pagini și resurse web, calitatea redusă a acestora, baze de date deschise, forme interactive pentru adresările cetățenilor și persoanelor juridice etc.).

10. Lipsa/insuficiența accesului la informația de interes public

Lipsa/insuficiența accesului la informația de interes public este omiterea reglementării sau reglementarea insuficientă a posibilității persoanei de a lua cunoștință sau de a fi informată despre date, fapte, circumstanțe de interes personal sau general și care, în mod normal, trebuie să poată fi aflate fără depunerea eforturilor deosebite.

Prezența elementului dat în proiecte de legi determină lipsa mecanismelor de oferire a informațiilor de interes public persoanelor interesate, astfel încât, chiar dacă informația respectivă prezintă interes pentru societate, ea nu va fi oferită de către autorități deoarece legislația nu prescrie clar obligația de a furniza datele respective. Consecința unor asemenea prevederi constă în păstrarea unei „obscurități” asupra informațiilor care vizează sau pot interesa o persoană sau publicul general. Astfel, subiectul interesat să afle informațiile, va trata autoritatea publică cu neîncredere și suspiciune pentru că ar „ascunde ceva”, considerând că

funcționarii din cadrul autorității ar putea utiliza informațiile la care au acces în scopuri private, contrar interesului public. Pe de altă parte, persoana interesată să afle informațiile poate încerca să caute metode coruptibile pentru a afla informațiile respective.

Elementul respectiv este adesea identificat împreună cu elementul formulare ambiguă care permite interpretări abuzive și lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative.

IV. EXERCITAREA DREPTURILOR ȘI OBLIGAȚIILOR PERSOANEI

11. Costuri exagerate de implementare a normei în raport cu beneficiul public

Costuri exagerate de implementare a normei în raport cu beneficiul public sunt cheltuielile financiare și materiale, din mijloace publice sau private, necesare pentru implementarea prevederii, cuantumul cărora este mai mare în comparație cu avantajele obținute de societate sau indivizi în rezultatul aplicării prevederii.

Pericolul coruptibilității acestui element constă în irosirea mijloacelor publice sau ale subiecților privați pentru constituirea beneficiilor, avantajelor și intereselor de o valoare redusă. În cazul în care costurile exagerate se pun pe seama subiecților privați, aceștia sunt tentați să eludeze cerințele legale, recurgând la metode coruptibile “mai ieftine”. Pe de altă parte, atunci când aceste cheltuieli urmează a fi suportate din bani publici, autoritățile împuternicite cu aplicarea normei respective pot comite abuzuri sau, din contra, se pot pomeni în situația în care aplicarea normei devine imposibilă din lipsa de resurse.

12. Promovarea intereselor contrar interesului public

Promovarea intereselor contrar interesului public reprezintă avansarea prin lege a intereselor individuale sau de grup, în detrimentul interesului general al societății recunoscut de stat în vederea asigurării bunăstării și dezvoltării ei.

Pericolul acestui element constă în legalizarea realizării prioritare a unor interese individuale sau de grup, în pofida și în detrimentul intereselor altor subiecți de drept. De obicei, promovarea intereselor reprezintă o favorizare abuzivă a persoanelor fizice și juridice la realizarea unor interese și beneficii, oferindu-le ajutor în baza unor motive subiective (în virtutea legăturilor de rudenie, prietenie sau alt gen de afinitate cu responsabilul de elaborarea proiectului de lege) sau în vederea influențării lor (spre ex., proiecte ce vizează o categorie specială a electoratului).

Deseori, acest element poate fi tratat ca o modalitate de discriminare a tuturor celorlalți subiecți de drept aflați într-o situație juridică similară, dar care nu pot beneficia de efectele pozitive ale prevederilor legii, ce servește intereselor individului sau ale grupului favorizat (spre ex.: promovarea proiectelor de derogare de la legea generală, pentru a scuti de taxe sau impozite unii agenți economici concreți; promovarea proiectelor de iertare a datorilor sau scoatere din domeniul public exclusiv al statului a unui bun în interesul unor agenți economici).

13. Prejudicierea intereselor contrar interesului public

Prejudicierea intereselor contrar interesului public reprezintă afectarea prin lege a intereselor individuale sau de grup, în detrimentul interesului general al societății, recunoscut de stat în vederea asigurării bunăstării și dezvoltării ei.

Pericolul acestui element constă în legalizarea prejudicierii permanente sau temporare a intereselor unor indivizi sau grupuri, fără ca sacrificiul dat să contribuie la realizarea unui obiectiv de interes general, comun.

De cele mai dese ori acest element este depistat împreună cu promovarea abuzivă a intereselor de grup sau individuale, stabilirea cerințelor excesive pentru exercitarea drepturilor sau limitarea neîntemeiată a drepturilor omului.

14. Cerințele excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor/obligații excesive

Cerințele excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor/obligații excesive sunt rigorile exagerate stabilite prin reglementări față de persoanele care își valorifică drepturile/îndeplinesc obligațiile în cadrul unei proceduri administrative și/sau în fața unei autorități publice. Riscul coruptibil al acestui element rezultă din faptul că atunci când persoana găsește prea dificilă respectarea cerințelor înaintate, apare tentația de a recurge la metode corupte pentru a-și asigura valorificarea drepturilor și/sau îndeplinirii obligațiilor sale.

Caracterul excesiv al cerințelor pentru exercitarea drepturilor/îndeplinirea obligațiilor persoanelor apare atunci când cerințele sunt prea numeroase, complicate sau dificil de îndeplinit în raport cu natura dreptului/obligației realizarea căruia/căreia este solicitată, sau atunci când povara acestor cerințe este exagerată în raport cu contraprestația autorității publice (cum ar fi stabilirea unor taxe prea mari).

Cerințele sunt considerate excesive și atunci când lista lor nu este exhaustivă și lasă la discreția funcționarului stabilirea și a altor cerințe pentru a permite realizarea dreptului/îndeplinirea obligației persoanei fizice sau juridice.

15. Derogări neîntemeiate de la exercitarea drepturilor/obligațiilor

Normele care stabilesc derogări neîntemeiate de la exercitarea drepturilor/obligațiilor sunt prevederile care instituie excepții de la regula stabilită, în lipsa unor motive argumentate a necesității introducerii excepțiilor.

Normele care stabilesc derogări neîntemeiate de la exercitarea drepturilor/obligațiilor sunt adoma unor „portite legislative”, pe care „pot ieși” funcționarii publici pentru a nu da curs cererilor și pretențiilor legitime ale cetățenilor. Pericolul coruptibilității acestui element constă, de obicei, în discreția nejustificată a funcționarului sau a autorității publice de a decide asupra aplicării derogării, ceea ce determină subiecții privați să stimuleze pe cale coruptibilă respectivul funcționar pentru a evita aplicarea excepției, de care poate depinde termenul modalitatea sau chiar posibilitatea de a-și realiza dreptul sau interesul legitim.

Deseori, normele care stabilesc derogări neîntemeiate apar în combinație cu normele de trimitere (ex.: „cu excepțiile prevăzute de legislația în vigoare”) sau cu normele de blanchete (ex.: „cu excepțiile stabilite prin Regulamentul autorității publice responsabile”).

16. Limitarea neîntemeiată a drepturilor omului

Limitarea neîntemeiată a drepturilor omului reprezintă îngrădirea, prin efectul legii, a posibilităților de exercitare nestingherită a drepturilor și libertăților personale, stabilite în legislația internă și internațională.

Pericolul acestui element constă în subminarea abuzivă de către legiuitor a garanțiilor de realizare a drepturilor stabilite în Constituția RM, legi speciale și instrumentele internaționale în materia apărării drepturilor omului, în lipsa unor temeiuri acceptabile de restrângere a acestor drepturi, adică nu constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și

libertăților altora.

De cele mai dese ori, acest element este identificat împreună cu necorespunderea prevederilor proiectului cu legislația națională și internațională, cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor/obligații excesive și prejudicierea intereselor contrar interesului public.

17. Prevederi discriminatorii

Prevederile discriminatorii sunt acele prevederi care creează o situație anumită în avantajul sau dezavantajul unui subiect sau a unei categorii de subiecți, bazată pe criterii de sex, vârstă, tipul proprietății și alte criterii. Prevederile sunt considerate discriminatorii în două cazuri. Primul caz este atunci când altor indivizi/entități din aceeași categorie sau alte categorii, cu aceleași merite, nu le sunt create avantaje similare. Al doilea caz este atunci când subiecții cărora proiectul le înrăutățește situația, care au caracteristici similare celor ale altor indivizi/entități, sunt doar ei tratați astfel în proiect. Exemple frecvente pot fi găsite în legile referitoare la amnistia fiscală.

Pericolul acestui factor constă în faptul că acesta generează sentimente de nedreptate în societate și creează dubii în privința credibilității și imparțialității politicianilor.

18. 18. Norme irealizabile

Normele irealizabile sunt acele prevederi care, în virtutea circumstanțelor concrete și specifice ale domeniului reglementat, nu pot fi puse în aplicare, deoarece nu corespund relațiilor și realităților sociale.

Normele irealizabile au efectul unor „promisiuni false”. Pericolul coruptibilității acestui element constă în incertitudinea pe care o creează în relațiile sociale, îndeosebi cele referitoare la mecanismele de aplicare a legii etc., situații în care autoritățile responsabile de executarea legii respective se pot prevala de această deficiență pentru a comite abuzuri.

V. EXERCITAREA ATRIBUȚIILOR AUTORITĂȚII PUBLICE

19. Atribuțiile extensive de reglementare

Atribuțiile extensive de reglementare sunt atribuțiile în virtutea cărora o autoritate publică este investită cu drepturi de reglementare normativă în domenii care îi depășesc competențele. Atribuțiile de reglementare se consideră excesive, dacă domeniul de intervenție normativă a autorității executive coincide cu domeniul de intervenție al legiuitorului. Or, executivul are sarcina de a adopta acte normative întru executarea legii, și nu de completare a ei.

De obicei, atribuțiile extensive de reglementare ca element de coruptibilitate apar în proiectele de legi autorul cărora este Guvernul și care, prin intermediul lor, asigură posibilitatea stabilirii regulilor convenabile de însăși autoritatea responsabilă de executarea legii (autorul nemijlocit al proiectului). Atribuțiile extensive de reglementare se întâlnesc frecvent la enumerarea neexhaustivă a drepturilor și obligațiilor autorităților publice, a aspectelor procedurale etc., norma conținând la sfârșit o derogare prin care prevede stabilirea altor excepții decât cele prevăzute de lege, altor drepturi, obligații, aspecte de procedură prin acte departamentale.

20. Atribuțiile excesive/atribuții contrare statutului/autorității publice

Atribuțiile excesive/contrare statutului sunt atribuțiile care depășesc competențele sau contravin statutului autorității publice care se înzestreaază cu ele.

Identificarea acestui element este posibilă prin consultarea legilor-cadru ce reglementează

domeniile în care activează autoritatea publică executivă, precum și actul care determină statutul și atribuțiile de bază ale acestei autorități

21. Atribuții paralele

Atribuțiile paralele sunt acele atribuții ale autorității publice care sunt stabilite pe lângă alte atribuții similare sau identice cu atribuțiile altor autorități publice.

Atribuțiile paralele creează riscul de apariție a conflictului de competență între autoritățile investite cu atribuții paralele sau a declinării competențelor de către ambele autorități responsabile.

Atribuțiile paralele mai apar în situațiile în care adoptarea unor decizii se pune în sarcina a două sau mai multe autorități publice (decizii comune). Nivelul de coruptibilitate al acestui element crește atunci când în temeiul unor norme legislative se admite dublarea competențelor funcționarilor publici din cadrul aceleiași autorități, sau din autorități publice diferite ori atunci când pentru una și aceeași decizie sau acțiune sunt responsabili mai mulți funcționari.

22. Nedeterminarea autorităților publice responsabile/subiectului la care se referă prevedere

Nedeterminarea autorității publice la care se referă prevedere reprezintă omisiunea legiuitorului de a indica expres autoritatea publică vizată de norma legală, inclusiv atunci când autoritatea este identificabilă din context.

Pericolul coruptibilității acestui element este similar stabilirii atribuțiilor paralele și constă în apariția conflictelor de competență dintre autoritățile publice care presupun concomitent că sunt vizate în textul legii (în special în cazul înzestrării autorității cu drepturi, împuterniciri și prerogative), sau nerecunoașterea de către autorități a competențelor conferite prin lege (îndeosebi în cazul atribuirii unor obligații, responsabilități și sarcini), ceea ce creează dificultăți persoanelor fizice și juridice de a-și realiza drepturile și interesele legitime.

Nedeterminarea autorității publice la care se referă prevederea poate fi identificată împreună cu elementul lipsei/ambiguității procedurilor administrative.

23. Atribuțiile care admit derogări și interpretări abuzive

Atribuțiile care admit derogări și interpretări abuzive sunt acele atribuții ale autorităților publice care sunt formulate de o manieră ambiguă, determinând posibilitatea de a le interpreta diferit în diferite situații, inclusiv de a le interpreta în versiunea preferată sau de a deroga de la ele. Formularea neclară a atribuțiilor autorității publice generează posibilitatea alegerii de către funcționar a interpretării celei mai convenabile a atribuțiilor sale, fără a ține seama de alte interese legitime și spiritul legii, executarea căreia urmează să o asigure prin activitatea sa.

24. Determinarea competenței după formula „este în drept”, „poate”

Determinarea competenței după formulă „este în drept”, „poate” este o modalitate coruptibilă de determinare a competențelor doar când formulează ca drepturi, obligațiile/îndatoririle autorităților și funcționarilor publici.

Coruptibilitatea acestui element rezidă în discreția funcționarilor care apare în cazul utilizării unor asemenea determinări permissive ale competențelor lor, care urmau a fi stabilite de o manieră imperativă. Această discreție poate fi folosită în mod abuziv de către funcționar pentru a nu-și

executa obligațiile sale legale tocmai în virtutea caracterului permisiv al formulării competențelor sale.

Riscul de coruptibilitate a acestor norme crește în cazul în care lipsesc criteriile pentru a stabili în ce cazuri funcționarul „este în drept” sau „poate” și în ce cazuri este în drept și poate să nu-și realizeze competențele.

25. Cumularea competențelor de a elabora acte, a controla aplicarea lor și de a sancționa

Cumularea competențelor de a elabora acte, a controla aplicarea lor și de a sancționa reprezintă investirea unei autorități executive cu competențe de a stabili reguli, de a verifica respectarea lor și de a pedepsi subiecții de drept pentru încălcarea acestor reguli. Coruptibilitatea acestui element are două laturi. Pe de o parte, autoritatea / funcționarul public poate promova sau prejudicia abuziv, cu intenții corupte, interesele anumitor persoane ținute să aplice regulile stabilite de autoritatea respectivă. Pe de altă parte, persoanele obligate să respecte regulile impuse de autoritate, pot fi lesne tentate să corupă exponenții acestei autorități pentru a evita controlul sau sancționarea, deoarece toate competențele sunt cumulate de către același organ al administrației publice.

26. Temeiuri neexhaustive pentru refuzul autorității de a îndeplini anumite acțiuni

Temeiuri neexhaustive pentru refuzul autorității de a îndeplini anumite acțiuni este stabilirea parțială a cazurilor în care o autoritate poate refuza să îndeplinească anumite acțiuni, să execute anumite obligații.

De obicei, lista temeiurilor de refuz pentru îndeplinirea anumitor acțiuni de către autoritate este lăsată deschisă prin utilizarea fie a normelor de trimitere la o legislație neconcretizată, fie a normelor de blanșetă care vor stabili completarea listei temeiurilor de refuz printr-un act administrativ intern al autorității publice.

27. Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative constituie reglementarea lacunară sau confuză a procedurilor administrative pe care le gestionează autoritățile publice. Atunci când procedurile administrative sunt reglementate insuficient sau ambiguu, apare discreția periculoasă a funcționarului responsabil de a dezvolta reguli procedurale convenabile propriilor sale interese, contrare interesului public.

Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative apare atunci când textul reglementării menționează sau presupune existența unui mecanism / proceduri, dar:

- nu le dezvoltă;
- utilizează norme de trimitere vagi la legislații neclare care ar stabili aceste proceduri;
- utilizează norme de blanșetă pentru a transmite sarcina de a reglementa procedura administrativă sau o parte a ei autorității nemijlocit responsabile;
- utilizează formulări lingvistice ambigue pentru a le descrie;
- stabilește discreții ale funcționarilor referitoare la diverse aspecte ale procedurii, fără a determina criteriile de care se conduce acesta.

28. Lipsa unor termene concrete/termene nejustificate

Lipsa unor termene concrete/termene nejustificate reprezintă reglementarea lacunară sau

confuză a termenelor administrative. Putem vorbi despre lipsa unui termen administrativ concret atunci când acesta nu este stabilit, nu este expus clar sau este stabilit în dependență de niște condiții confuze ori ambigui.

Lipsa termenelor concrete întotdeauna lasă loc pentru interpretări abuzive din partea funcționarilor publici. Astfel, apare discreția excesivă a funcționarului de a aprecia și stabili în fiecare caz separat termene care îi sunt convenabile, atât pentru propriile acțiuni, cât și pentru acțiunile altor subiecți de drept cărora aceste termene le sunt aplicabile.

Stabilirea unor termene nejustificate este impunerea prin reglementări a termenelor administrativi prea mari sau prea mici, care complică realizarea drepturilor și intereselor, atât publice, cât și private.

Termenele se consideră a fi prea mari atunci când acțiunile care urmează a fi îndeplinite în interiorul acestor termene sunt foarte simple și care nu cer prea mult timp. În același timp, interesul urmărit poate fi de o natură ce nu suportă perioade de așteptare îndelungate. Atunci când legea dă dreptul autorității publice să ia măsuri în decursul unui termen prea mare, persoanele interesate vor fi tentate să motiveze pe căi corupte urgentarea luării măsurilor respective de către funcționarii responsabili.

Termenele se consideră prea scurte atunci când acțiunile care trebuie realizate sunt prea complicate sau necesită perioade mai îndelungate pentru a fi îndeplinite decât termenul care este stabilit. Stabilirea termenelor prea scurte pentru autoritățile publice duce inevitabil la încălcarea lor, iar pentru persoanele fizice și juridice – la complicarea posibilităților de valorificare a drepturilor și intereselor legale.

VI. MECANISME DE CONTROL

29. Lipsa/insuficiența mecanismelor de supraveghere și control (ierarhic, intern, public)

Lipsa/insuficiența mecanismelor de supraveghere și control este omiterea sau ineficiența reglementărilor referitoare la supravegherea și controlul activității autorităților publice în domeniile în care se pot manifesta interese personale ale funcționarilor de a comite abuzuri sau în domenii de interes sporit pentru cetățeni.

În procesul evaluării mecanismelor de control se examinează normele privind controlul intern și ierarhic superior, normele privind raportarea rezultatelor activității. De asemenea, sînt importante procedurile de asigurare a controlului public în domeniu.

Acest element se manifestă frecvent în următoarele cazuri:

- lipsa procedurilor clare de control a implementării prevederilor din proiect;
- lipsa sau caracterul inadecvat al restricțiilor și/sau interdicțiilor care condiționează posibilitatea obținerii de către funcționarul public a dreptului de a efectua activității legate de relațiile patrimoniale și/sau financiare;
- lipsa posibilităților controlului parlamentar, judecătoresc, administrativ în domeniu;
- lipsa normelor despre controlul public, prin intermediul organizațiilor societății civile, al petițiilor și reclamațiilor etc.

30. Lipsa/insuficiența mecanismelor de contestare a deciziilor și acțiunilor autorităților publice

Lipsa/insuficiența mecanismelor de contestare a deciziilor și acțiunilor autorităților publice este omiterea sau caracterul inadecvat al procedurilor interne sau judiciare de contestare a deciziilor și acțiunilor autorităților publice, precum și a exponenților acestor autorități.

Pericolul acestui element constă în discreția absolută și incontestabilă a autorității publice de a trata o anumită problemă de interes privat sau public, fără ca persoanele interesate să poată supune acțiunile autorității unui control.

Acest element poate fi identificat împreună cu alte elemente, precum concurența și lacunele de drept, ambiguitatea procedurilor administrative, lipsa/insuficiența accesului la date de interes public și limitarea neîntemeiată a drepturilor omului.

VII. RĂSPUNDERE ȘI SANCTIUNI

31. Confundarea /dublarea tipurilor de răspundere juridică pentru aceeași încălcare

Confundarea/dublarea tipurilor de răspundere juridică pentru aceeași încălcare reprezintă stabilirea răspunderii pentru încălcări pentru care legislația a stabilit deja alte tipuri de răspundere sau stabilirea concomitentă a câtorva tipuri de răspundere pentru aceeași încălcare.

Confundarea/dublarea tipurilor de răspundere juridică pentru aceeași încălcare determină riscuri de coruptibilitate din motivul că generează discreția prea largă a organului de constatare și sancționare de a hotărî asupra atragerii la o răspundere sau alta, sau chiar de atragere la ambele tipuri de răspundere, pe când subiectul care a săvârșit încălcarea este tentat să recurgă la mijloace corupte pentru a influența această hotărâre.

32. Temeiuri neexhaustive pentru survenirea răspunderii

Temeiurile neexhaustive pentru survenirea răspunderii sunt acele temeuri ale răspunderii care sunt formulate ambiguu sau lista lor este lăsată deschisă, astfel încât să admită diverse interpretări ale cazurilor în care survine răspunderea.

Pericolul acestui element constă în discreția prea largă a autorității care urmează să stabilească existența temeiului de atragere la răspundere, discreție de care autoritatea se poate prevala pentru a lăsa subiectul pasibil de a fi tras la răspundere să înțeleagă că ar putea interpreta norma ambiguă și/sau neexhaustivă în detrimentul intereselor sale. În aceste circumstanțe, persoana va căuta mijloace corupte pentru stimularea funcționarului public de a interpreta favorabil norma legală. Totuși, dacă autoritatea nu va „*da de înțeles*” persoanei că dispune de discreții largi de interpretare a prevederilor legii, temeiul neclar de atragere la răspundere poate servi el însuși un indicator al posibilității rezolvării problemei în cauză pe calea unei „*înțelegeri private*”.

33. Lipsa responsabilității clare a autorităților (funcționarilor) pentru încălcarea prevederilor din proiect

Lipsa responsabilității clare a autorităților (funcționarilor) pentru încălcarea prevederilor din proiect

Lipsa responsabilității clare a autorităților (funcționarilor) pentru încălcarea prevederilor din proiect este omisiunea sau ambiguitatea reglementării responsabilității pe care trebuie să o

poarte autoritatea publică sau funcționarii ei pentru încălcarea prevederilor proiectului. Această carență face ca normele referitoare la responsabilitatea autorităților publice și a funcționarilor acestora să aibă un caracter declarativ, ceea ce duce la imposibilitatea aplicării practice a acestor prevederi și prin urmare, la responsabilizarea insuficientă a funcționarilor pentru respectarea prevederilor legale.

De multe ori responsabilitatea autorităților/funcționarilor este determinată prin utilizarea normelor de trimitere la legislație, fără a specifica cel puțin domeniul ei, ceea ce determină, de obicei, apariția elementului de coruptibilitate al lipsei responsabilității clare a autorităților (funcționarilor) pentru încălcarea prevederilor legale.

34. Lipsa sancțiunilor clare și proporționale pentru încălcarea prevederilor din proiect

Lipsa sancțiunilor clare și proporționale pentru încălcarea prevederilor din proiect reprezintă omisiunea stabilirii sancțiunilor pentru încălcarea prevederilor legale, ambiguitatea sancțiunilor pentru încălcări sau stabilirea sancțiunilor prea grave sau prea blânde în raport cu încălcările comise.

În lipsa unor sancțiuni clare sau în prezența unor sancțiuni ne semnificative pentru încălcarea prevederilor proiectului de către subiecții de drept, apare riscul că aceștia vor conștientiza impunitatea lor pentru abuzurile săvârșite în procesul de aplicare a legii. Pe de altă parte, dacă sancțiunile pentru încălcarea prevederilor legale sunt neclare sau disproporționate, apare discreția exagerată a autorității care aplică aceste sancțiuni.

35. Dezechilibru dintre încălcare și sancțiune

Dezechilibrul dintre încălcare și sancțiune este fixarea unor sancțiuni necorespunzătoare gravității pericolului încălcărilor comise.

Dezechilibrul dintre încălcare și sancțiune se manifestă fie prin stabilirea unor pedepse prea blânde, în raport gravitatea încălcării reglementate, fie prin stabilirea pedepselor prea aspre în cazul încălcărilor care au un pericol social redus. Pericolul coruptibil al acestui element constă, de obicei, în stabilirea unei sancțiuni prea dure pentru încălcări minore, ceea ce duce la nedreptățirea subiecților sancționați care, conștienți fiind de pedeapsa prea aspră pe care urmează să o suporte, pot încerca să recurgă la metode coruptibile pentru evitarea sancționării.

ANEXA 2. Structură raport de expertiză anticorupție a unui proiect de lege

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE cu privire la proiectul [titlul proiectului expertizat]

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului legislativ

I.1. Pertinența autorului și a categoriei propuse a actului promovat prin proiect

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

I.3. Justificarea soluțiilor proiectului

I.3.1. Nota informativă

I.3.2. Argumentarea economico-financiară

I.3.3. Analiza impactului de reglementare

I.3.4. Studii de fezabilitate

I.4. Interesul public și interesele private promovate în proiect

- schema intereselor private aferente proiectului

I.5. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

II. Analiza generală a riscurilor de corupție ale prevederilor proiectului

II.1. Limbajul proiectului

II.2. Coerența legislativă a proiectului

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

III. Analiza detaliată a riscurilor de corupție ale prevederilor proiectului

1.	Art.1 alin.(2) lit.a) „Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut.”	Riscuri de corupție: „Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut.
	Analiza riscurilor: „Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut.	Recomandarea: „Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut.
2.	Art.1 alin.(2) lit.a) „Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut.	Riscuri de corupție: „Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut.
	Analiza riscurilor: „Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut.	Recomandarea: „Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut.

IV. Concluzia expertului

Numele expertului CNA,
funcția, data

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE
cu privire la proiectul
[titlul proiectului expertizat]

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului legislativ

I.1. Pertinența autorului și a categoriei propuse a actului promovat prin proiect

Autorul inițiativei legislative (se alege din listă)

autorul nemijlocit (se alege din lista)

Categoria propusă a actului (se alege din listă)

Expertul are obiecții la categoria actului ales? (Da/Nu)

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Proiectul este promovat cu respectarea transparenței decizionale? (Da/Nu)

I.3. Justificarea soluțiilor proiectului

I.3.1. Nota informativă

Proiectul este însoțit de notă informativă? (Da/Nu)

Dacă da, expertul are obiecții la suficiența argumentării conținute în nota informativă? (Da/Nu)

I.3.2. Argumentarea economico-financiară

Implementarea proiectului va presupune cheltuieli? (Da/Nu)

Argumentarea economico-financiară există? (Da/Nu)

Dacă da, expertul are obiecții la suficiența argumentării economico-financiare? (Da/Nu)

I.3.3. Analiza impactului de reglementare

Proiectul reglementează activitatea agenților economici? (Da/Nu)

AIR există? (Da/Nu)

Dacă da, expertul are obiecții la suficiența AIR? (Da/Nu)

I.3.4. Studii de fezabilitate

Proiectul reglementează domenii pentru care este necesar studiu de fezabilitate?

Dacă da, se alege din listă: concesiuni, zone economice libere, parteneriat public-privat, parc industrial, etc.

Studii de fezabilitate există? (Da/Nu)

Dacă da, expertul are obiecții la suficiența studiilor de fezabilitate? (Da/Nu)

I.4. Interesul public și interesele private promovate în proiect

Proiectul promovează interese private? (Da/Nu)

Dacă da, promovarea intereselor private este conformă interesului public? (Da/Nu)

- schema intereselor private aferente proiectului

I.5. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

În proiect sau în nota informativă este specificat scopul proiectului? (Da/Nu)

Expertul consideră că poate exista un scop ascuns, care este și scopul real al promovării proiectului (Da/Nu)

Dacă da, există divergențe între scopul anunțat și scopul real al proiectului? (Da/Nu)

II. Analiza generală a riscurilor de corupție ale prevederilor proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Expertul are obiecții la limbajul proiectului? (Da/Nu)

II.2. Coerența legislativă a proiectului

Proiectul conține norme contradictorii? (Da/Nu)

Proiectul conține norme care se contrazic cu alte acte de nivel superior? (Da/Nu)

Proiectul conține norme care se contrazic cu acte internaționale? (Da/Nu)

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul reglementează activitatea agenților publici și/sau a entităților publice? (Da/Nu)

Expertul are obiecții la aceste reglementări? (Da/Nu)

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Aplicarea proiectului poate aduce atingeri ale drepturilor omului? (Da/Nu)

Dacă da, care drepturi fundamentale ar putea fi afectate? (se alege din listă)

III. Analiza detaliată a riscurilor de corupție ale prevederilor proiectului

1.	Art.1 alin.(2) lit.a) „Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut.	Riscuri de corupție: „Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. (se alege din listă unul sau câteva riscuri)
	Analiza riscurilor: „Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut.	Recomandarea: „Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut.
2.	Art.1 alin.(2) lit.a) „Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut.	Riscuri de corupție: texttexttexttext (se alege din listă unul sau câteva riscuri)
	Analiza riscurilor: „Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut.	Recomandarea: „Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut. Text de conținut.

IV. Concluzia expertului

Numele expertului CNA,
funcția, data

ANEXA 3. Exemplu raport de expertiză anticorupție a unui proiect de lege

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL REPUBLICII
MOLDOVA

NATIONAL ANTI-CORRUPTION
CENTER
REPUBLIC OF MOLDOVA

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE asupra nivelului coruptibilității proiectului

Codului educației

I. EVALUAREA GENERALĂ A PROIECTULUI

1. Evaluarea fundamentării proiectului

1.1 Fundamentarea generală a proiectului

a. Autor al inițiativei legislative este Guvernul RM, autor nemijlocit - Ministerul Educației, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 47(44) din Regulamentul Parlamentului.

b. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art. 72 din Constituție și art.art. 6-11 din Legea privind actele legislative, nr. 780-XV din 27 decembrie 2001.

c. Scopul promovării proiectului. Proiectul este elaborat în scopul îmbunătățirii, modernizării și dezvoltării sistemului de învățământ întru asigurarea funcționării lui durabile și sporirea rolului acestuia în dezvoltarea economiei prin ridicarea calității resurselor umane.

d. Suficiența argumentării. Considerăm că argumentele invocate de autor în nota informativă justifică necesitatea promovării proiectului. Autorul a specificat condițiile care au determinat elaborarea acestuia, principalele prevederi, locul actului în sistemul legislației în vigoare și referințe la reglementările corespondente ale legislației comunitare. Elaborarea proiectului este binevenită și necesară.

Totodată, deși autoritățile administrației publice locale de nivelul I și II au un rol foarte important în asigurarea și dezvoltarea sistemului de învățământ pe întreg teritoriul republicii, și anume prin faptul că în sarcina acestora este pusă o parte considerabilă din obligațiile privind susținerea și dezvoltarea învățământului, în procesul avizării, totuși, opinia entităților menționate nu a fost consultată. Astfel, considerăm că neconsultarea opiniei autorităților publice locale de nivelul I și II cu privire la proiectul Codului educației este o încălcare a dispozițiilor art. 21 alin. (1) al Legii nr. 780 din 27 decembrie 2001 privind actele legislative, potrivit căruia proiectul de act legislativ, însoțit de nota informativă, se transmite spre avizare autorităților și instituțiilor interne și externe interesate.

Concomitent, potrivit prevederilor art. 6 alin. (5) al Legii nr. 436-XVI din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală, autoritățile administrației publice centrale consultă asociațiile reprezentative ale autorităților administrației publice locale în problemele ce țin de administrația publică locală.

În concluzie, relatăm încălcarea de către autor a principiilor autonomiei locale și descentralizării serviciilor publice.

1.2 Fundamentarea economico-financiară a proiectului

Implementarea prevederilor proiectului presupune cheltuieli financiare din bugetul public național și autorul a făcut o estimare a sumelor necesare. Totodată, autorul se limitează doar la specificarea necesității mijloacelor financiare de care este nevoie pentru implementarea proiectului din banii publici, însă nu a indicat sursa din care vor fi alocate aceste mijloace, adică din bugetul de stat și din bugetele unităților administrativ teritoriale de nivelul I și II, precum și raportul dintre volumul finanțării de la bugetele enumerate.

1.3 Promovarea sau prejudicierea intereselor de grup ori individuale, în lipsa unei justificări a interesului public

Prevederile proiectului nu promovează și nu prejudiciază careva interese de grup sau individuale și nu sunt în detrimentul interesului public.

2. Evaluarea compatibilității proiectului cu standarde anticorupție

În proiect nu au fost atestate incompatibilități cu standardele naționale și internaționale anticorupție și nu au fost identificate domenii în care proiectul nu satisface cerințele sau sunt în contradicție cu aceste standarde.

Asigurarea transparenței în procesul decizional. Potrivit prevederilor Legii nr. 239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, la inițierea procesului de elaborare a deciziei, autoritatea publică plasează pe pagina web oficială, cu cel puțin 15 zile lucrătoare până la examinarea deciziei, anunțul referitor la inițierea elaborării deciziei care trebuie să conțină: argumentarea necesității de a adopta decizia, termenul-limită, locul și modalitatea în care cetățenii, asociațiile constituite în corespundere cu legea, alte părți interesate pot avea acces la proiectul de decizie și pot prezenta sau expedia recomandări, datele de contact ale persoanelor responsabile de recepționarea și examinarea recomandărilor.

La momentul efectuării expertizei anticorupție proiectul este plasat pe pagina web a Ministerului Educației.

II. EVALUAREA ÎN FOND A PROIECTULUI

1. Formulări lingvistice ambigui

La alin. (6) art. 47 din proiect

„Examenele de absolvire a învățământului gimnazial și liceal se desfășoară în baza unui regulament elaborat de Agenția de Evaluare și Examinare și aprobat de Ministerul Educației.”

Potrivit normei de la lit. e) art. 19 al Legii nr. 780 din 27 decembrie 2001 privind actele legislative, la elaborarea proiectului de act legislativ se va utiliza unul și același termen dacă

este corect, iar folosirea lui repetată exclude confuzia.

În alin. (6) art. 47 din proiect este specificat că *examenele de absolvire a învățământului gimnazial și liceal se desfășoară în baza unui regulament elaborat de Agenția de Evaluare și Examinare*, în timp ce alin. (4) al aceluiași articol prevede că *evaluarea finală și de certificare a performanței educaționale în învățământul general se efectuează de Agenția Națională de Evaluare și Examinare*.

Astfel, din prevederile alineatelor de mai sus rezultă că în domeniul învățământului va activa atât Agenția Națională de Evaluare și Examinare cât și Agenția de Evaluare și Examinare.

Recomandarea: În cazul în care, în rezultatul unei greșeli mecanice, cele două denumiri sunt date pentru aceeași entitate, propunem autorului completarea alin. (6) art. 47 din proiect cu cuvântul „Națională” înainte de cuvintele „de Evaluare și Examinare”.

La art. 101 și 102 din proiect

Potrivit normei de la lit. g) alin. (3) art. 100 din proiect, Senatul instituției de învățământ superior elaborează și aprobă regulamentul instituțional de organizare și desfășurare a concursului de alegere a rectorului, în baza regulamentului cadru aprobat de Ministerul Educației.

În contextul necesității uniformizării terminologiei utilizate în proiect, cerință prevăzută la lit. e) art. 19 al Legii nr. 780/2001, considerăm necesară redactarea prevederilor de la art. 101 și 102 din proiect.

Recomandarea: Propunem autorului redactarea prevederilor de la art. 101 și 102 din proiect după cum urmează:

- ❖ **substituirea cuvântului „alegerile” cu cuvântul „concursul”, iar cuvântul „alegerilor” cu cuvintele „concursului de alegere” la lit. g) alin. (1) art. 101 din proiect;**
- ❖ **completarea alin. (3) art. 102 din proiect cu cuvintele „pe bază de concurs” după cuvintele „Rectorul se alege”;**
- ❖ **substituirea cuvântului „procesului” cu cuvântul „concursului” în alin. (4) art. 102 din proiect;**
- ❖ **substituirea cuvântului „alegerilor” cu cuvântul „concursului” în alin. (6) art. 102 din proiect;**
- ❖ **substituirea cuvintelor „procesul de alege” cu cuvintele „concursul de alegere” în alin. (8) art. 102 din proiect;**
- ❖ **substituirea cuvântului „alegerilor” cu cuvântul „concursului” în alin. (9) art. 102 din proiect.**

2. Conflicte ale normelor de drept

La alin. (11) art. 112 din proiect

„(11) La fiecare patru ani sunt aleși 8 noi membri ai Consiliului de conducere.”

Deși alin. (11) art. 112 din proiect menționează că la fiecare 4 ani sunt aleși 8 membri noi ai Consiliului de conducere a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Învățământul Profesional, care pare să fie un mecanism de rotație a membrilor respectivi, totuși, din prevederea menționată nu poate fi dedus care vor fi acești 8 membri din totalul de 15 membri. Cu alte cuvinte, din art. 112 din proiect nu rezultă expres cum se va stabili care 8 membri din cei 15 urmează să fie substituiți sau realeși în baza concursului și care membri, 7 la număr, rămân în Consiliu și pentru ce perioadă.

Pe de altă parte, dacă în Consiliului de conducere rămân 7 membri, rezultă că mandatul

de bacalaureat/diplomei de studii superioare de licență urmează a fi recunoscute de structura abilitată cu dreptul de recunoaștere și echivalare a actelor de studii și calificărilor.

Astfel, recunoașterea și echivalarea actelor de studii și calificărilor, adică organizarea procesului de recunoaștere și echivalare a actelor de studii, eliberate de instituțiile de învățământ din străinătate este o atribuție a structurii abilitate cu recunoașterea și echivalarea actelor de studii și calificărilor din subordinea Ministerului Educației, și nu ține nemijlocit de activitatea ministerului.

Prin urmare, această atribuție urmează a fi exclusă din art. 137 din proiect deoarece, în caz contrar, proiectul trebuie completat cu atribuțiile în domeniul învățământului ale tuturor entităților din subordine.

Recomandarea: Propunem autorului excluderea din proiect a prevederii de la lit. t) alin. (1) art. 137.

3. Norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb

Ca obiecție generală

Prevederea de la alin. (7) art. 47 din proiect menționează că încălcarea interdicției privind publicarea subiectelor examenelor de absolvire a gimnaziului și de Bacalaureat pe durata desfășurării acestora se sancționează conform legii.

În alin. (5) art. 101 din proiect este specificat că membrii Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională poartă răspundere pentru deciziile luate, în conformitate cu legislația în vigoare.

În cazurile enumerate mai sus, autorul face trimitere generală la legislația în vigoare fără a specifica, cel puțin, domeniul din care fac parte actele legislative care prevăd răspunderea pentru publicarea subiectelor examenelor de absolvire a gimnaziului și de Bacalaureat pe durata desfășurării acestora, precum și pentru deciziile luate de membrii Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională (exemplu: „legislația în vigoare din domeniul învățământului” sau „legislația contravențională”).

Lipsa răspunderii pentru faptele enumerate supra vor avea drept efect nerespectarea prevederilor proiectului și, prin urmare, inaplicabilitatea în practică a acestora.

Recomandarea: Propunem autorului completarea alin. (7) art. 47 și alin. (5) art. 101 din proiect cu prevederi care să ofere o claritate în ceea ce privește domeniile în care se regăsesc actele legislative sau normative la care face trimitere autorul.

4. Discreții excesive ale autorităților publice

La alin. (9) și (10) art. 111 din proiect

„(9) În cazul în care, în urma evaluării externe, instituțiile de învățământ superior sau programele de formare profesională inițială derulate de acestea nu sînt acreditate, organul central de specialitate în domeniul educației și cercetării din învățământul superior propune Guvernului spre aprobare retragerea dreptului de activitate a instituțiilor sau a programelor respective, iar studenții sînt repartizați la programe similare din alte instituții.

(10) În cazul obținerii rezultatelor negative în urma evaluării externe a instituțiilor de învățământ superior, organul central de specialitate în domeniul educației și cercetării din învățământul superior propune Guvernului retragerea dreptului de activitate a instituțiilor sau a programelor de formare profesională, ...”

Prevederea de la alin. (10) art. 111 din proiect este ambiguă și oferă loc de interpretare subiectivă de către responsabilii de evaluarea externă a instituțiilor de învățământ

superior.

Astfel, alin. (10) art. 111 autorul prevede că *organul central de specialitate în domeniul educației și cercetării din învățământul superior propune Guvernului retragerea dreptului de activitate a instituțiilor sau a programelor de formare profesională a acestora, iar studenții sunt repartizați la programe similare din alte instituții de învățământ pînă la înlăturarea motivelor care au stat la baza rezultatelor negative ale evaluării, în cazul obținerii rezultatelor negative în urma evaluării externe a instituțiilor de învățământ superior.*

Concomitent, prevederea de la alin (9) stabilește că *în cazul în care, în urma evaluării externe, instituțiile de învățământ superior sau programele de formare profesională inițială derulate de acestea nu sunt acreditate, organul central de specialitate în domeniul educației și cercetării din învățământul superior propune Guvernului spre aprobare retragerea dreptului de activitate a instituțiilor sau a programelor respective, iar studenții sunt repartizați la programe similare din alte instituții.*

Din conținutul normelor expuse mai sus, este dificilă sesizarea diferenței dintre sensul acestora. De fapt, rezultatul negativ obținut de instituția de învățământ superior sau programele de formare profesională inițială derulată de aceasta, în urma evaluării externe, presupune că instituția nu a obținut acreditarea. În acest caz, nu poate fi dedus în ce constă situația în care instituția de învățământ superior nu este acreditată și situația în care aceasta „obține rezultate negative” în urma evaluării externe.

Prin urmare, alin. (10) art. 111 din proiect dispune de un înalt potențial coruptibil, prin faptul că oferă posibilitate responsabililor de evaluarea externă a instituțiilor de învățământ superior să ia decizii diferite în cazuri perfect identice, în dependență de situație și interese.

Recomandarea: În scopul înlăturării neconcordanței dintre alin. (9) și (10) art. 111 propunem excluderea din proiect a normei de la alin. (9).

Dacă autorul, totuși, consideră necesară păstrarea ambelor prevederi, propunem substituirea cuvintelor „obținerii rezultatelor negative” din alin. (10) cu cuvintele „constatării corespunderii parțiale”.

La alin. (9) art. 112 din proiect

„(9) Membrii Consiliului de conducere sunt selectați prin concurs deschis, din rîndul tuturor celor interesați, jurizat internațional, pentru un mandat de 4 ani, reales o singură dată. Concursul este organizat de Consiliul de Conducere.”

Norma de la alin. (9) art. 112 din proiect nu oferă claritate în ceea ce privește modul de alegere a membrilor Consiliului de conducere a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Învățământul Profesional, în situația în care concursul pentru alegerea acestora este organizat de către același Consiliu de conducere. Cu alte cuvinte, membrii Consiliului de conducere organizează un concurs în care se aleg singuri pe ei sau colegii, cu care urmează să activeze. Astfel, situația descrisă reprezintă un vădit conflict de interese, chiar și în cazul în care concursul propriu-zis va fi jurizat internațional.

Recomandarea: Cuvintele „Consiliul de conducere” din alin. (9) art. 112 din proiect necesită a fi substituite cu denumirea altei entități sau comisii, constituite în scopul asigurării organizării și desfășurării corecte și transparente a concursului de alegere a membrilor Consiliului de conducere a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Învățământul Profesional.

5. Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor

Nu sunt identificate cerințe excesive, care să depășească cadrul rezonabil pentru realizarea drepturilor sau obligațiilor subiecților vizați.

6. Accesul limitat la informație, lipsa transparenței

Textul proiectului nu necesită a fi evaluat prin prisma accesului la informație sau asigurării transparenței.

7. Lipsa sau insuficiența mecanismelor de control

Implementarea prevederilor proiectului nu presupune aplicarea cărorva mecanisme suplimentare de control.

8. Responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare

La alin. (3) art. 22 din proiect

„(3) Instituțiile de învățământ general poartă răspundere pentru protecția drepturilor și pentru securitatea vieții și sănătății copiilor și elevilor în timpul aflării acestora în cadrul instituției.”

În prevederea de la alin. (3) art. 22 din proiect autorul menționează că *pentru protecția drepturilor și pentru securitatea vieții și sănătății copiilor și elevilor în timpul aflării acestora în cadrul instituției de învățământ, instituțiile de învățământ general poartă răspundere*. Prevederea prenotată, însă, nu oferă o claritate în ceea ce privește tipul răspunderii pe care o poartă instituțiile de învățământ: disciplinară, contravențională, penală sau alt tip de răspundere.

Lipsa specificării exprese în proiect a tipului răspunderii pentru încălcarea normelor proiectului oferă prevederii de la alin. (3) art. 22 un caracter pur declarativ. Situația se agravează în cazul în care atât legislația contravențională, cât și cea penală, nu conțin careva prevederi în acest sens. În această situație, urmează a fi propusă completarea Codului contravențional și Codului penal cu prevederi care să permită implementarea cu succes a proiectului Codului educației.

Recomandarea: Propunem autorului completarea alin. (3) art. 22 din proiect cu cuvintele „disciplinară, contravențională sau penală, după caz,” după cuvintele „poartă răspundere”.

9. Alte obiecții

La alin. (20) art. 102 din proiect

„(20) Consiliul științific al instituției/centrelor științifice este ales din membri titulari, deținători de titluri științifice și științifico-didactice din instituție.”

Recomandarea: În scopul asigurării unei mai bune clarități, propunem autorului completarea alin. (20) art. 102 din proiect cu prevederi care să ofere o claritate în ceea ce privește rolul și necesitate creării Consiliul științific al instituției/centrelor științifice.

La alin. (4) art. 106 din proiect

„(4) Carta Universitară se adoptă după obținerea avizului de legalitate de la Ministerul Educației.”

Conform prevederii de la lit. e) art. 19 al Legii nr. 780/2001, la elaborarea proiectului de act legislativ terminologia utilizată în actul elaborat este constantă și uniformă ca și în celelalte

acte legislative și în reglementările legislației comunitare.

În art. 3 din proiect „Noțiuni de referință și definiții” autorul nu oferă definiția noțiunii de „aviz de legalitate”, fapt care nu permite înțelegerea corectă a acesteia, precum și diferența dintre avizul de legalitate și un aviz „simplu”.

Recomandarea: În cazul lipsei unei argumentări care să justifice necesitatea utilizării noțiunii de „aviz de legalitate”, considerăm necesară excluderea cuvintelor „de legalitate” din noțiunea de „aviz de legalitate” utilizată în alin. (4) art. 106 din proiect.

La alin. (7) art. 133 din proiect

„(7) Nerespectarea de către cadrul didactic sau cadrul de conducere din învățământ a prevederilor Codului de etică al cadrului didactic constituie o încălcare gravă a disciplinei de muncă și a statutului instituției de învățământ și se sancționează în conformitate cu legislația în vigoare.”

Luând în considerare prevederea de la alin (7) art. 133 din proiect se referă la nerespectarea de către cadrul didactic sau cadrul de conducere din învățământ a prevederilor Codului de etică al cadrului didactic, rezultă că sancțiunile pentru aceștia urmează să fie stabilite în respectivul cod. Astfel, dispăre necesitatea trimiterii generale la legislația în vigoare în ceea ce privește actul în care vor fi prevăzute sancțiunile prenotate.

Recomandarea: Propunem autorului substituirea cuvintelor „în conformitate cu legislația în vigoare” cu cuvintele „conform prevederilor acestuia”.

La alin. (3) art. 135 din proiect

„(3) Elevii și studenții care încalcă prevederile actelor normative în vigoare și/sau reglementările interne ale instituțiilor de învățământ sunt pasibili de sancționare, în funcție de gravitatea faptei.”

Cu referire la mențiunea cu caracter general că elevii și studenții care încalcă prevederile actelor normative în vigoare și/sau reglementările interne ale instituțiilor de învățământ *sunt pasibili de sancționare*, considerăm oportună specificarea expresă a tipului răspunderii pe care o poartă aceștia pentru faptele lor.

Recomandarea: Propunem autorului substituirea cuvintelor „sunt pasibili de sancționare” cu cuvintele „poartă răspundere disciplinară, contravențională sau penală”.

Expertiza a fost efectuată în temeiul Regulamentului cu privire la organizarea procesului de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, adoptat prin Hotărârea Guvernului nr. 977 din 23 august 2006, în condițiile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin ordinul directorului Centrului Național Anticorupție nr. 62 din 19 aprilie 2013, de către

Vadim Gheorghiuță
inspector principal Direcția legislație și expertiză anticorupție
31 martie 2014

*Prezentul raport este publicat pe pagina oficială a
Centrului Național Anticorupție - www.cna.md*

acestora va fi mai mare de 4 ani, adică 8 ani, ceea ce vine în contradicție cu prevederea de la alin. (9) al aceluiași articol. Suplimentar, cei 7 membri ai Consiliului de conducere din „prima promoție” vor putea fi realeși încă o dată pentru cel puțin 4 ani (alin. (9) art. 112 din proiect).

„Formula” de alegere a noilor membri ai Consiliului de conducere nu permite respectarea prevederii de la alin. (9) art. 112 din proiect, adică desfășurarea activității în calitate de membru al Consiliului doar pentru un mandat de 4 ani, cu posibilitatea realegerii pentru o singură dată. Astfel, în cazul în care autorul intenționează să asigure o continuitate în activitatea Consiliului de conducere, urmează a fi modificată modalitatea de alegere a acestora.

Recomandarea: Propunem autorului expunerea alin. (11) art. 112 din proiect în următoarea redacție: „Activitatea Consiliului de conducere are la bază principiul continuității, asigurat prin activitatea neîntreruptă a membrilor Consiliului în urma alegerii prin rotație a acestora. La primul concurs de alegere a membrilor Consiliului de conducere, 7 membri vor fi aleși pentru un mandat de 2 ani, iar 8 membri pentru un mandat de 4 ani. După expirarea a 2 ani de la primul concurs de alegere a membrilor, următorii 7 membri vor fi aleși pentru un mandat de 4 ani. Concursul de alegere a membrilor Consiliului de conducere va fi organizat consecutiv la fiecare 2 ani, după expirarea mandatului de 4 ani pentru cei 7, și respectiv, 8 membri ai Consiliului”.

La lit. f) alin. (1) art. 136 din proiect

**„(1) Părinții sau reprezentanții legali ai copiilor și elevilor au dreptul: ...
f) să înființeze asociații filantropice ale părinților, având ca scop principal să contribuie la dezvoltarea instituției de învățământ.”**

Potrivit alin. (1) al Legii nr. 837 din 17 mai 1996 cu privire la asociațiile obștești, Asociația obștească este o organizație necomercială, *independentă de autoritățile publice*, constituită benevol de cel puțin două persoane fizice și/sau juridice (asociații obștești), asociate prin comunitate de interese în vederea realizării, în condițiile legii, a unor drepturi legitime. Articolul 3 al legii în alin. (2) stabilește că *asociațiile obștești sunt libere să-și stabilească structura internă, să-și aleagă scopurile, formele și metodele de activitate*. Considerăm că menționarea expresă în proiect a scopului principal al asociațiilor filantropice, care pot fi înființate de părinții sau reprezentanții legali ai copiilor și elevilor, constituie o limitare ilegală impusă forțat acestor asociații.

Recomandarea: Cuvintele „având ca scop principal să contribuie la dezvoltarea instituției de învățământ” de la lit. f) alin. (1) art. 136 necesită a fi excluse din proiect.

La lit. t) alin. (1) art. 137 din proiect

**„(1) Ministerului Educației are următoarele atribuții: ...
t) organizează procesul de recunoaștere și echivalare a actelor de studii, eliberate de instituțiile de învățământ din străinătate;”**

Potrivit alin. (7) art. 20 din proiect, *recunoașterea studiilor și a perioadelor de studii, recunoașterea și echivalarea actelor de studii și a calificărilor este în competența structurii abilitate pentru informarea, recunoașterea și echivalarea actelor de studii și a calificărilor din subordinea Ministerului Educației*.

Conform alin. (5) art. 148 din proiect *recunoașterea și echivalarea actelor de studii obținute în instituții de învățământ din străinătate se realizează în condițiile stabilite de organul central de specialitate în domeniul educației și cercetării din învățământul superior*.

Suplimentar, alin. (2) art. 86 și 87 din proiect prevăd că actele de studii echivalente diplomei

FORM FOR SUBMITTING SUPPLIER'S QUOTATION²

(This Form must be submitted only using the Supplier's Official Letterhead/Stationery³)

Purpose:	Provision of the services for the development of specialized software - Anti-corruption expertise of the draft legislative and normative acts – e-Expertiza which will increase the efficiency of the activity of the NAC' staff within the processes of anti-corruption expertise.
Duration:	6 months from the signing of the contract

We, the undersigned, hereby accept in full the UNDP General Terms and Conditions, and hereby offer to supply the items listed below in conformity with the specification and requirements of UNDP as per RFQ15/01135:

TABLE 1 : Offer to Supply Services Compliant with Technical Specifications and Requirements

Item No.	Description/Specification of Services	Unit	Quantity	Unit Price	Total Price per Item
1	Development of specialized software - Anti-corruption expertise of the draft legislative and normative acts – e-Expertiza	Software	1		
2	Training for the persons responsible for the administration of the specialized software: 20 users non-admin, 2 users admin	Training	1		
3	1 year guarantee	Guarantee	1		
	TOTAL				

TABLE 2 : Offer to Comply with Other Conditions and Related Requirements

Other Information pertaining to our Quotation are as follows :	Your Responses		
	<i>Yes, we will comply</i>	<i>No, we cannot comply</i>	<i>If you cannot comply, pls. indicate counter proposal</i>
Delivery Lead Time			
All Provisions of the UNDP General Terms and Conditions			
Validity of quotation 60 days			

All other information that we have not provided automatically implies our full compliance with the requirements, terms and conditions of the RFQ.

[Name and Signature of the Supplier's Authorized Person]

² This serves as a guide to the Supplier in preparing the quotation and price schedule.

³ Official Letterhead/Stationery must indicate contact details – addresses, email, phone and fax numbers – for verification purposes

[Designation]
[Date]

Annex 3

General Terms and Conditions

1. ACCEPTANCE OF THE PURCHASE ORDER

This Purchase Order may only be accepted by the Supplier's signing and returning an acknowledgement copy of it or by timely delivery of the goods in accordance with the terms of this Purchase Order, as herein specified. Acceptance of this Purchase Order shall effect a contract between the Parties under which the rights and obligations of the Parties shall be governed solely by the terms and conditions of this Purchase Order, including these General Conditions. No additional or inconsistent provisions proposed by the Supplier shall bind UNDP unless agreed to in writing by a duly authorized official of UNDP.

2. PAYMENT

- 2.1 UNDP shall, on fulfillment of the Delivery Terms, unless otherwise provided in this Purchase Order, make payment within 30 days of receipt of the Supplier's invoice for the goods and copies of the shipping documents specified in this Purchase Order.
- 2.2 Payment against the invoice referred to above will reflect any discount shown under the payment terms of this Purchase Order, provided payment is made within the period required by such payment terms.
- 2.3 Unless authorized by UNDP, the Supplier shall submit one invoice in respect of this Purchase Order, and such invoice must indicate the Purchase Order's identification number.
- 2.4 The prices shown in this Purchase Order may not be increased except by express written agreement of UNDP.

3. TAX EXEMPTION

- 3.1 Section 7 of the Convention on the Privileges and Immunities of the United Nations provides, inter alia, that the United Nations, including its subsidiary organs, is exempt from all direct taxes, except charges for utilities services, and is exempt from customs duties and charges of a similar nature in respect of articles imported or exported for its official use. In the event any governmental authority refuses to recognize UNDP's exemption from such taxes, duties or charges, the Supplier shall immediately consult with UNDP to determine a mutually acceptable procedure.
- 3.2 Accordingly, the Supplier authorizes UNDP to deduct from the Supplier's invoice any amount representing such taxes, duties or charges, unless the Supplier has consulted with UNDP before the payment thereof and UNDP has, in each instance, specifically authorized the Supplier to pay such taxes, duties or charges under protest. In that event, the Supplier shall provide UNDP with written evidence that payment of such taxes, duties or charges has been made and appropriately authorized.

4. RISK OF LOSS

Risk of loss, damage to or destruction of the goods shall be governed in accordance with Incoterms 2010, unless otherwise agreed upon by the Parties on the front side of this Purchase Order.

5. EXPORT LICENCES

Notwithstanding any INCOTERM 2010 used in this Purchase Order, the Supplier shall obtain any export licences required for the goods.

6. FITNESS OF GOODS/PACKAGING

The Supplier warrants that the goods, including packaging, conform to the specifications for the goods ordered under this Purchase Order and are fit for the purposes for which such goods are ordinarily used and for purposes expressly made known to the Supplier by UNDP, and are free from defects in workmanship and materials. The Supplier also warrants that the goods are contained or packaged adequately to protect the goods.

7. INSPECTION

- 7.1 UNDP shall have a reasonable time after delivery of the goods to inspect them and to reject and refuse acceptance of goods not conforming to this Purchase Order; payment for goods pursuant to this Purchase Order shall not be deemed an acceptance of the goods.
- 7.2 Inspection prior to shipment does not relieve the Supplier from any of its contractual obligations.

8. INTELLECTUAL PROPERTY INFRINGEMENT

The Supplier warrants that the use or supply by UNDP of the goods sold under this Purchase Order does not infringe any patent, design, trade-name or trade-mark. In addition, the Supplier shall, pursuant to this warranty, indemnify, defend and hold UNDP and the United Nations harmless from any actions or claims brought against UNDP or the United Nations pertaining to the alleged infringement of a patent, design, trade-name or trade-mark arising in connection with the goods sold under this Purchase Order.

9. RIGHTS OF UNDP

In case of failure by the Supplier to fulfil its obligations under the terms and conditions of this Purchase Order, including but not limited to failure to obtain necessary export licences, or to make delivery of all or part of the goods by the agreed delivery date or dates, UNDP may, after giving the Supplier reasonable notice to perform and without prejudice to any other rights or remedies, exercise one or more of the following rights:

- 9.1 Procure all or part of the goods from other sources, in which event UNDP may hold the Supplier responsible for any excess cost occasioned thereby.
- 9.2 Refuse to accept delivery of all or part of the goods.
- 9.3 Cancel this Purchase Order without any liability for termination charges or any other liability of any kind of UNDP.

10. LATE DELIVERY

Without limiting any other rights or obligations of the parties hereunder, if the Supplier will be unable to deliver the goods by the delivery date(s) stipulated in this Purchase Order, the Supplier shall (i) immediately consult with UNDP to determine the most expeditious means for delivering the goods and (ii) use an expedited means of delivery, at the Supplier's cost (unless the delay is due to Force Majeure), if reasonably so requested by UNDP.

11. ASSIGNMENT AND INSOLVENCY

- 11.1. The Supplier shall not, except after obtaining the written consent of UNDP, assign, transfer, pledge or make other disposition of this Purchase Order, or any part thereof, or any of the Supplier's rights or obligations under this Purchase Order.
- 11.2. Should the Supplier become insolvent or should control of the Supplier change by virtue of insolvency, UNDP may, without prejudice to any other rights or remedies, immediately terminate this Purchase Order by giving the Supplier written notice of termination.

12. USE OF UNDP OR UNITED NATIONS NAME OR EMBLEM

The Supplier shall not use the name, emblem or official seal of UNDP or the United Nations for any purpose.

13. PROHIBITION ON ADVERTISING

The Supplier shall not advertise or otherwise make public that it is furnishing goods or services to UNDP without specific permission of UNDP in each instance.

14. CHILD LABOUR

The Supplier represents and warrants that neither it nor any of its affiliates is engaged in any practice inconsistent with the rights set forth in the Convention on the Rights of the Child, including Article 32 thereof, which, inter alia, requires that a child shall be protected from performing any work that is likely to be hazardous or to interfere with the child's education, or to be harmful to the child's health or physical, mental, spiritual, moral or social development.

Any breach of this representation and warranty shall entitle UNDP to terminate this Purchase Order immediately upon notice to the Supplier, without any liability for termination charges or any other liability of any kind of UNDP.

15. MINES

The Supplier represents and warrants that neither it nor any of its affiliates is actively and directly engaged in patent activities, development, assembly, production, trade or manufacture of mines or in such activities in respect of components primarily utilized in the manufacture of Mines. The term "Mines" means those devices defined in Article 2, Paragraphs 1, 4 and 5 of Protocol II annexed to the Convention on Prohibitions and Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May Be Deemed to Be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects of 1980.

Any breach of this representation and warranty shall entitle UNDP to terminate this Purchase Order immediately upon notice to the Supplier, without any liability for termination charges or any other liability of any kind of UNDP.

16. SETTLEMENT OF DISPUTES

16.1 **Amicable Settlement.** The Parties shall use their best efforts to settle amicably any dispute, controversy or claim arising out of, or relating to this Purchase Order or the breach, termination or invalidity thereof. Where the Parties wish to seek such an amicable settlement through conciliation, the conciliation shall take place in accordance with the UNCITRAL Conciliation Rules then obtaining, or according to such other procedure as may be agreed between the Parties.

16.2 **Arbitration.** Unless, any such dispute, controversy or claim between the Parties arising out of or relating to this Purchase Order or the breach, termination or invalidity thereof is settled amicably under the preceding paragraph of this Section within sixty (60) days after receipt by one Party of the other Party's request for such amicable settlement, such dispute, controversy or claim shall be referred by either Party to arbitration in accordance with the UNCITRAL Arbitration Rules then obtaining, including its provisions on applicable law. The arbitral tribunal shall have no authority to award punitive damages. The Parties shall be bound by any arbitration award rendered as a result of such arbitration as the final adjudication of any such controversy, claim or dispute.

17. PRIVILEGES AND IMMUNITIES

Nothing in or related to these General Terms and Conditions or this Purchase Order shall be deemed a waiver of any of the privileges and immunities of the United Nations, including its subsidiary organs.

18. SEXUAL EXPLOITATION:

- 18.1 The Contractor shall take all appropriate measures to prevent sexual exploitation or abuse of anyone by it or by any of its employees or any other persons who may be engaged by the Contractor to perform any services under the Contract. For these purposes, sexual activity with any person less than eighteen years of age, regardless of any laws relating to consent, shall constitute the sexual exploitation and abuse of such person. In addition, the Contractor shall refrain from, and shall take all appropriate measures to prohibit its employees or other persons engaged by it from, exchanging any money, goods, services, offers of employment or other things of value, for sexual favors or activities, or from engaging in any sexual activities that are exploitive or degrading to any person. The Contractor acknowledges and agrees that the provisions hereof constitute an essential term of the Contract and that any breach of this representation and warranty shall entitle UNDP to terminate the Contract immediately upon notice to the Contractor, without any liability for termination charges or any other liability of any kind.
- 18.2 UNDP shall not apply the foregoing standard relating to age in any case in which the Contractor's personnel or any other person who may be engaged by the Contractor to perform any services under the Contract is married to the person less than the age of eighteen years with whom sexual activity has occurred and in which such marriage is recognized as valid under the laws of the country of citizenship of such Contractor's personnel or such other person who may be engaged by the Contractor to perform any services under the Contract.

19. OFFICIALS NOT TO BENEFIT:

The Contractor warrants that no official of UNDP or the United Nations has received or will be offered by the Contractor any direct or indirect benefit arising from this Contract or the award thereof. The Contractor agrees that breach of this provision is a breach of an essential term of this Contract.

20. AUTHORITY TO MODIFY:

Pursuant to the Financial Regulations and Rules of UNDP, only the UNDP Authorized Official possess the authority to agree on behalf of UNDP to any modification of or change in this Agreement, to a waiver of any of its provisions or to any additional contractual relationship of any kind with the Contractor. Accordingly, no modification or change in this Contract shall be valid and enforceable against UNDP unless provided by an amendment to this Agreement signed by the Contractor and jointly by the UNDP Authorized Official.